Kiadóhivatal:
Fischel Fülöp könyvkereskedése, Ujvárosház utcza 513. szám.
Előfizetési árak.
Egész évre 5 frt. Félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 50 kr
Hirdetmények:
3 hasábos petitsor egyszer 7 kr. többszöri hirdetésnél 5 kr
Bélyegdij 30 kr
Nyilttér:
Petitsora 10 kr

ZALA
MEGYEI ÉRDEKŰ

Szerkesztői iroda
Hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Uj városház utcza 513. sz.
Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el
Kéziratok vissza nem küldetnek

Hirdetéseket felvesznek: Rudolf Mosse Budapest Ferencziek bazár 11 sz. — A. V. Goldberg r Budapest Semmelr utczai. — A. Oppelik Bécs Stubenbastei 2. sz. — Weisz Mór Bécs II. Tábor strasse 11 sz. Rubinstein Jakab és társa Budapest Király utcza 17. sz 1. em. — Haasenstein & Vogler Bécs I. Wallfischgasse 10.

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI és GAZDÁSZATI HETILAP.
A Zalamegyei Gazdasági Egyesület, a n.-kanizsai tiszti önsegélyző szövetkezet és több más egylet hivatalos közlönye.

32. szám. Nagy-Kanizsa, Szerdán 1878. **Augusztus 7-én.** **V. évfolyam.**

A régi jó idők.

Azokat, kik a dolgok folyásával elégedetlenek, sokszor hallani a régi jó időket emlegetni. Sóhajtozva emlékeznek vissza reájok, mint olyan időkre, melyekben az emberek oly boldogok és elégedettek voltak. Sokan, kik azokat a régi jó időket csak hirből ismerik, utánsóhajtoznak, anélkül, hogy eszükbe jutna kérdezősködni vagy gondolkozni felőle, hogy minők voltak tulajdonképen azok a régi jó idők, s megérdemlik-e egyáltalában, hogy sóhajtva emlékezzünk reájuk és óhajtozva visszakivánjuk. S ez már annyira szokássá vált, hogy korunk rovására dicsérgetjük azokat az elmult régi jó időket, pedig minden értelmes embert megtanithatna a történelem arra, mik voltak azok a régi jó idők. —

Közelről tekintve a dolgot, bizony semmi okunk sincs jelen korunk rovására a régi jó időket visszaóhajtani, s bizonyosan azok, kik a régi jó időkben éltek, talán épugy mint mi elégedetlenek saját állapotjukkal szintén a régi jó időkre emlékeztek, s valószinüleg igy volt ez minden időben és minden népnél.

Ennek pedig meg van a maga oka. Többé kevésbé minden ember bizonyos kegyeletet őriz szivében a multak emléke iránt. S minthogy az utónemzedék előtt még az alig elmult kor is bizonyos varázsos szinben jelen meg ama kornak és a benne élt emberek egész állapotját szebb szinben látjuk, mint ahogy az a valóságban volt.

Nagyon természetes.

Nem ismerjük a „régi jó idők"-ben élt emberek fáradozásait, bajaikat, társadalmi viszonyaik jó részben ismeretlennek előttünk, s a mit az általános vonásokban vázoló történelem belőlük megörökitett, az inkább a küzdelem amaz eredményére vonatkozik, mely a mi örökségünket is képezte, s ha csuszott közbe rossz is, az átvett jóért könynyen megelégedhetünk amavval is.

A nem gondolkozó ember a dolgok fejlődésének sokkal homályosabb felfogásával bir, mintsem hogy mindenben és mindenütt képes volna az ok és az okozat közötti viszonyt magának megmagyarázni, s igy sok dolog van ami előtte örök rejtély marad, ez pedig józan itéletét nagyban akadályozza.

A régi jó időkre való hivatkozás jórészt ennek köszöni létezését; de ép oly jogtalan, mint a minő veszedelmes.

Figyelmes hallgatói volnánk annak, a ki nekünk elmagyarázná, hogy miben állott voltaképen a régi idők jósága, és mivel és mennyivel rosszabb a mi korunk, melyben mi működni és tenni hivatvák.

Az elégedetlenek nagy része bizonyosan oly érdekkel fogja támogatni a „régi jó idők" jogosultságát, mely önösségüket és rút anyagiságukat, világosan bebizonyitandja. —

Talán nemesebbek, tisztábbak voltak az erkölcsök?

Tán nagyobb volt a jótékonyság, és számosabbak az emberbaráti cselekedetek?

Az emberek talán egymás irányában nagyobb szeretettel viseltetének? Talán nem volt irigy, s a bün, az ocsmány cselekedet ritka eset?

Talán több alkalma volt az egyénnek szellemi erejének tehetségének kifejtésére? talán biztosabban, nyugodtabban érezheté magát az államhatalom védő karjai alatt?

Vagy talán több tér nyilt a hazafias tettek gyakorlására? sat. sat.

Semmi mindezekből.

Sőt ha egy kissé közelről nézzük meg a dolgot, akkor annyit látunk, hogy ami korunk, habár nincsen baj, fáradtság, nyomoruság nélkül, igen sok előnynyel bir a régi jó idők felett, melyek felé némelyek oly igen sóhajtoznak, mint az Égyptomból kiszabadult zsidók a husfazekak után.

Pedig az erkölcsök sem voltak szelidebbek, a régi jó időkben sem, sőt talán sok tekintetben durvábbak; a jótékonyság a régi jó időkben sem mutat fel dicsőbb példákat, mint a jelenben; bünök és ocsmány cselekedetekről épp ugy beszélnek a krónikák a régi jó időkre nézve, mint korunkra; ami pedig a társadalmi és állami életet illeti, azt tartom, hálát adhatunk mindnyájan, hogy tul vagyunk e tekintetben a régi jó időkön. Hiszen elég harczba, küzdelembe, is került, hogy a drága szerzeményt megbecsülni ne tudnók.

Hát még az egyén maga? Hol kinálkozott a régi jó időkben bárki számára oly alkalom és eszköz szellemi erejének, tehetségének kiképzésére, kimüvelésére, mint a jelenben? A társadalom maga mikor mutatott annyi dicséretes törekvést a közművelődés előmozditására?

Azt sajnáljuk tán, hogy haladunk minden téren, hogy az eszközök gyarapodásával gyarapodtak az igények is, ennek folytán a munka a szorgalom nagyobb szükségességgé, nagyobb kötelességgé vált?

Oh hagyjatok békét a régi jó időkkel, melyek visszaóhajtásával ti elégedetlenek csak tudatlanságtokat bizonyitjátok. A régi jó idők sem voltak jobbak korunknál, sőt rosszabbak, mert előrehaladottságunk a polgárosodás nagy művében, az eszközök, melyeket a szellem küzdelme teremtett képesebbekké tesznek bennünket az emberiség sokféle céljainak előmozditására mint a régi jó időkben, melyek küzdésének eredményét örökbe vettük, ugy mint az utánnunk következő nemzedék lép birtokába az általunk kiküzdött és létesitett szellemi és anyagi javaknak.

Vajha sokat hagyhatnánk reája; hogy némi joggal mondhatná azután a mi korunkra — a régi jó idők; bár azt éppen az utónemzedék érdekében kivánnunk nem szabad.

Helyi és megyei hirek.

— *Zalamegye minden kerülete* holnap csütörtökön, augusztus 8-án fogja megválasztani követeit. Az egyes kerületekben megtörtént választásokról csak post festum hozhatunk értesitést. Kanizsán az intelligens kerülethez méltóan fog végbemenni a választás. Nagynevü tudósunknak ellenjelöltje nem lévén egyhangulag kiáltjuk: Éljen Csengery Antal, a kanizsai kerület országgyülési képviselője!

— *A zala-egerszegi választó kerület* mozgalmairól azon hiteles értesitést nyertük, miszerint a kerület majdnem egyhangulag egy ellenzéknek nyilvánitotta ugyan magát, mindazonáltal, legelső értekezletében elhatározta, a mostani választás alkalmával actióba nem lépni, arról magát egészen távol tartani. Csak midőn néhány 48-as párti ur jeleltül Csertán Károlyt léptette fel, szándékoztak némelyek szinre jeleltet feláilitani, s magány uton egyik országos jelesünknél kérdést is tettek aziránt, valjon a kerület jeleltségét hajlandó lenne e elfogadni? a párt azonban ujabb értekezletében is első határozata mellett maradott, s a választásba befolyni nem fog.

— *A megyei gazdasági* egyesület f. é. october 6-án és 7-én Csáktornyán gyümölcs, szőllő és bor kiállitást rendez, melynek tervezetét lapunk legközelebb hozni fogja.

— **A nagy-kanizsai III. vidékbeli gabona és borvásár.** zalamegye gazdasági egyesülete a mult évi gabona- és borvásár kedvező eredménye folytán és egyetértve a nagy-kanizsai kereskedelmi testülettel elhatározta, hogy f. évi augusztus 29-én Nagy-Kanizsán egy III. vidékbeli gabona és borvásárt rendezend. — E közhasznu vállalatnak czélja, hogy a kereskedelmi forgalom emelése mellett termelőinknek alkalmat nyujtson, a vevőkkel közvetlen érintkezésbe jönni — Ennélfogva ugy hisszük, mind a gazdaközönségnek mind pedig a kereskedőknek érdekében fekszik, hogy e vásárt minél nagyobb számban meglátogassák, mivel ez uton, midőn egy felől a termények minősége és mennyisége iránt biztos tájékozást nyerhetnek, mástelől kedvező alkalmuk nyilik egymással összeköttetésbe lépni. — Midőn

A „Zala" tárczája.

Kánikula.

(Folyt. és vége.)

Point de milieu; l'hymen et ses liens
Sont les plus grands ou des maux ou des biens.
A házasság csak szélsőséget nyujt
Legnagyobb örömet, vagy legmélyebb fájdalmat.
VOLTAIRE.

III. Szelim szellemdús szerzője, Murad Efendi, ki török hangzásu neve daczára német költő, panaszkodik, hogy tátongó mélységbe szállt le egy kis virágért, s mire felhozta, elszáradt, elfonnyadt; a tenger fenekéről hozott fel életveszélylyel egy drága gyöngyöt, s mire napvilágra került, elillant; csak árnyképe maradt meg. S meg van győződve: ha az örök égről hozná le a csillagok legfényesbikét — mire leérne a földre, elhamvadó parányi parázs volna markában. Hogy miért hozom ezt fel?

Midőn kánikuláról irtam czikket, mindjárt sejtettem, hogy megjelenésekor majd — fütni kell. Beteljesedett. Füttettem volna, csakhogy még nem nőtte ki magát az a fa, mely az erdőben számomra terem.

Bebujtam volna téli kabátomba, csakhogy igen messze volt a zálogház. De „ha hideg is van, mit sem tesz az: ott az ujjad, bele fujhatsz."

Belefogok s elmondom azt a történetet, melylyel a „Zala" olvasóinak tartozom, ugy a mint azt részint hallottam, részint névtelen szerzőtől olvastam. — — —

Sancta Rosália napját ünnepelték, s az a girgentii templom, mely nevét viselte, fel lett diszitve gyönyörü virágokkal és nagybecsü bibor szőnyegekkel. Déli tizenkét óra volt, midőn a munkások elhagyták az állványokat, s ünnepélyes csend uralkodott az egész székesegyházban.

Csak egy oldalszárban sétált két férfiu, kik a hőség elől ide menekültek a hüsre.

Az egyik körülbelül 35 éves magas, kövér alak volt széles vállakkal, igen szép de igen komoly arczczal, mely szenvedélyt s bizonyos búskomorságot árult el. Valóságos siciliai typus hollófekete hajjal, szakállal és bajuszszal.

Társa teljesen különbözött tőle, s tiz évvel fiatalabb is lehetett. Karcsu, simulékony alak szép kék szemekkel, s világosbarna hajzattal.

Ez utóbbi Monti Paolo épitész volt, ki a templom mai feldiszitésével megbizatott.

Hirtelenül megállt.

„Herczeg, mondá kisérőjének, beavatom egy titokba, melyet kivülem senki sem tud."

„S az volna?" kérdé Campoflorito herczeg kiváncsian. „Lássa, signore principe, mi épitészek gyakran oly acusticus tüneményeket fedezünk fel, melyek meglepnek, nem ritkán megijesztenek. — Igy pl. itt is tapasztaltam hogy e márványlapon minden szót hallunk, a leghalkabb susogást, mit a gyóntatószékben kiejtenek. De a két pont közti térben semmi sem érthető. — Álljon csak ide és én majd a gyóntatószékbe megyek, önt e nagyszerü csodáról meggyőzendő.

Monti elsietett.

De alig volt még tiz lépésnyire a herczegtől, midőn ezzel borzasztó változás történt. Arcza hamvas-szürke lett, ajkai remegtek, s mozdulatlan, merev lett, mint egy szobor. Alig lélekzett, de szive oly hangosan dobogott, hogy selyem mellényén keresztül volt hallható.

Megindulása alig tartott kevés percig, midőn a fiatal művész visszajött.

Mosolyogva mondá: „Nem tehetjük most meg a kisérletet, mert — a mennyire kivehettem — egy befátyolozott hölgy van a gyóntatószékben. De Istenem! mi lelte önt, herczeg?"

A herczeg ajkára tevé ujját s mozdulatlanságban maradt.

Két három percz után, mely idő alatt az épitész őt csodalkozással szemlélte, lelke mélyéből sóhajtozott, mire a szobor megint megelevenült s mágikus kábultságából kibontakozni igyekezett.

„Nincs semmi bajom, Paolo, mondá végre, ne tartson babonásnak, csak titka, mit velem közölt, gyakorolt rám oly nagy behatást. Jöjjön, menjünk a szabad levegőbe, ott majd elfelejtem a benyomást."

És ezzel karon fogá a fiatal művészt s kivezeté a város elé egy gyönyörü nyilvános kertbe.

Ott jó ideig csevegtek, mire a herceg azt mondá hogy fontos teendők késztetik villájába menni, mely nem messze volt a várostól.

„Viszontlátásra a villámban majd az ünnepély után, mondá a herczeg, mint rendesen, most is elvárom. Isten önnel!"

— — — — — — — — — — —

Következő reggel szokatlan korai órában lépett a herczeg azon előszobába, mely neje termeibe vezetett. Ott találta a komornát, ki meglepetést és megijedést mutatott.

„Nőm fen van már?" kérdé a herczeg.

„Még nem, fenség!" felelé a komorna, mély meghajtással akarván elpalástolni sáppadozását.

„Várjon itt, mig hivatik!" parancsolá a herczeg s kinyitá a boudoirt, mely neje hálószobájába nyilt. E pillanatban kitárult az ajtó s megjelent abban a csodaszép fiatal herczegnő bájos reggeli ruhában, oldott fürtökkel.

A herczeg le volt bilincselve s elragadtatva neje kecsei s kellemességének varázsa által. Ugy látszott, mintha észre sem venné megindulását, mely egész teste vonaglásában s krétafehér halványságban nyilvánult. „Hogyan Rafaelem, kérdé a nő, már fen vagy? Mily fontos oknak köszönöm látogatásodat?"

„Kedvesem, csodálhatod ha örömest látlak akár korán, akár későn? De ha őszinte akarok lenni, be kell vallanom, hogy látogatásom nem neked szól. Tudod, ma Sancta Rozalia napját ünneplik, s azért kivánnám ha annak képét megszemlélni, melyet fivéred oly remekül festett. — Megengeded, hogy e czélból hálószobádba lépjek?" kérdé udvariasan de egyszersmind határozottan az ajtónak tartva.

„Rafael, szobám rendetlenségben van," hebegé a megijedt nő, gyors oldalpillantást vetvén a félig nyitott ajtóra. De csak jöjj be, én addig majd felöltöztetem magamat.

A herczeg belépett.

„E rendetlenség, mondá, sokkal bájosabb, mint a legnagyobb rend. Mind a mi itt van most, ugy a mint van, szerelmünk első idejére emlékeztet."

az alulirt gazdasági egyesület t. uraságodat e vásár meglátogatására tiszteletteljesen meghivja, egyuttal bátorkodik becses figyelmét a túllapon körülirt határozmányokra irányozni —

Nagy-Kanizsán, julius 20-án 1878.

Zalamegye gazdasági egyesülete
Glavina Lajos,
elnök.

— **A Nagy Kanizsán** rendezendő III. vidékbeli Gabona-és borvásárra vonatkozó határozatok. 1. A gabona és borvásár 1878 évi augusztus 29-én Nagy-Kanizsán az „Arany Szarvashoz czimzett szálloda helyiségében fog megtartatni. 2. A vásár a fentirt napon reggeli 9 órakor csengetési jel mellett megnyittatik, és ugyan az nap délutáni 5 óráig tart. 3. A vásár megnyitása alkalmával a gazd. egyesület elnöksége vidékünk ez évi termésének általános állapotát fogja köztudomásra hozni.. 4. A titkárság a létrejött üzletkötéseket a délutáni órákban jegyzőkönyvbe iktatandja. 5. Az üzletforgalom biztositása érdekében megállapittatott, hogy e vásáron valamennyi üzletkötés a pesti áru- és értéktőzsdének szokványaira való hivatkozással történjék; továbbá, hogy vitás, esetekben az idézett tőzsdének 1870. évi II. t. cz. értelmében megerősitett békebiróság illetékes leend. 6. A belépti dij a gabona- és borvásárra összesen személyenként 1 fr, o. é. használatra szolgáló és a bizottságnál előre megrendelhető asztalok dija 4 frt. o. é. 7. Azon résztvevők, kik eladás végett bormustrákat kiállitani szándékoznak, megkéretnek, miszerint e czélra minden borfajtából legalább 0.5 Liter tartalmazó 4—4 palaczkkal a beküldő nevét a bor fekhelyét, ugy az eladásra szánt borok faját, mennyiségét és árát kitüntető jegyzék kiséretében legkésőbb f. é. augusztus 24-ig a rendező bizottságnak díjmentesen beküldeni sziveskedjenek. — A palaczkok vignettéire a hegy neve, a termés évszáma és a bor ára szintén feljegyzendő. Gondoskodva lesz, hogy minden kiállitónak bora elkülönitve elhelyeztessék és az eladó vagy megbizottja által a vevőnek bemutathassék. A beküldött borminták elhelyezését és kiállitását, a bizottság díjmentesen eszközlendi. A beküldött palaczkok és a fönnmaradó bor az egyesület tulajdonává válnak. 8. A vasuti társulatok a vásár látogatói számára díjmérsékletet engedtek. — Az erre szükségelt igazolási jegyek a belépti dij megküldése mellett a rendező bizottság által az illetőknek azonnal megküldetnek. 9. A küldemények és levelek „a nagy-kanizsai gabona és borvásár rendező bizottságának N.-Kanizsán“ czimzendők.

— (**Gyászhir.**) Tapolczáról éresitenek bennünket: Szomorodott szivvel értesitjük, hogy városunk érdemes és közbecsülésben álló polgárának Hoffmann M. urunk kedves leánya Hoffmann Helena kisasszony, f. é. julius hó 31-én reggeli 8 órakor életének 18-ik évében szüleinek mély keservére hosszabb szenvedés után jobb létre szenderült. Az élte virágában elhunyt fiatal nőnek hült tetemei augusztus 1-én tétettek a tapolczai lakósság nagy és meleg részvéte között, az örök nyugalom helyére. Béke hamvaira. S. F.

— (**Beküldetett.**) Van egy páczolás óvszerem a buzaüszög ellen „L ami des Cultivateurs“ kapható nálam 216 liter magra számitott csomagokban — 80 kr Angolhonban egyszóval mindenütt, hol észszerüen gazdálkodnak, már régen használtatban van és kitünőleg alkalmas arra, hogy azon nagy kalamitásnak véget vethessen, mely évről évre hazánk termését oly tetemesen kárositja.

— (**Gyászhir.**) Augusztus 2-án hunyt el 86 éves korában Maschauzker született Guttmann Fánny, rövid szenvedés után és általános részvét között temettetett el ugyan e hó 4-én, délután 4 órakor. A hosszu életkort ért nőt fiai és leányain kivül 12 unoka és 9 dédunoka siratja.

Keszthelyről irják lapunknak. Keszthely város és vidéke nemes érzelmü közönségét volt szerencsénk folyó évi julius 29-dikén egy diszes koszoruban a Niészner féle kertben együtt láthatni. A jótékonyság, mely sziveik állandó s legjobb erénye, hozta őket oda. De ki is ne adná meg utolsó fillérét is a szegényeknek? S ha ezek még hozzá gyermekek, iskolások s ruhátlanok! A keszthelyi tanitók jól tudták, hogy e tekintetben termékeny talajra találnak; tombola-estélyre hivák meg a közönséget s elhatározták, hogy a befolyó tiszta jövedelem fele a helybeli szegény iskolás gyermekek felruházására, fele az országos „Eötvös-alap“ javára fordittassék s igy egyszerre két nemes ügy nyer támaszt. Nem csalódtak! nagy és diszes közönség gyült össze s fájdalom a kert kicsinnek bizonyult be, sokan visszatérni voltak kénytelenek. A tombola tárgyak egy részét az „Eötvös-alap“ gyüjtőbizottsága hagyta itt a tantestületnél, a helybeli hölgy koszoru is ajándékozott s igy összesen 53 tárgy volt kijátszandó A jelenlevő bájos hölgyek közül nehányan névszerint: Regensberger nővérek, Mayer nővérek, Lenhárd Kornelia, Breyer Szidi, Götz Juliska k. a. szivesen vállalkoztak a tombola-kártyák elárusitására, mely a legnagyobb könnyüséggel ment: nemes ügy! szép szemek! Ki tudna ellenállni?! A számok kihuzása lázas izgatottság közt ugyan, de rendben ment mind — végig. Miután a jövedelem összeszámláltatott, mely 82 frt. 85 krra rugott fel, a tüzesvérü fiatalság asztalt, székeket elhordván, tánczhelyet rögtönzött. Ekkor lehetett még csak látni, hogy a társaság mennyi gyémánt szemet rejtett magában! „*Jertek gyönyörködjünk a leendő házikeresztek gyémántjaiban*! mondá egyik barátunk; s mi követtük. Két nagy cojonban járták a franczia négyest. Ott láttuk: városbirónk Kugler Nándor plátsikai szépségü leányait Ilka és Amália k. a.-kat; Nagy Mariska és Gizella; Pafaky nővérek, Grünhut Lina; Garger Jenny, Galba Emilia, Oppenheim nővérek, Regensberger nővérek, Mayer nővérek, Lenhárd Kornelia, Breyer Szidi, Götz Juliska stb. k. a. A hűvösre változott levegő éjtél után 2 órakor hazatérésre kényszerité a nemes a jó ügy lelkes pártolóit „Csendes éj leheld reájok a békének álmait!“

Kérve soraim közzétételét, maradok
Keszthely, 1878. aug. 1-én. hive,
Karika.

— **Göttsej-ből irja levelezőnk** augusz 2-áról: A legutóbbi levelem óta terményeinkre nézve semmi örvendetes változás közbe nem jött, ellenkezőleg üszögös buzánk a tartós esőben ki is csirosodott s ugy rozsnk és az árpa még többet szenvedett, egészen megtekeredett, csupán takarmányozásra fordittható. A zab részint markon rothadott; részint pedig az aratatlanból az orkánszerü tartós szelek legalább fele magot kiverték.

Már szalmára nézve az őszi csak felét adta a multi évi termésnek, magja kevés és minőségre nézve silány, ára rosz, mi lesz tehát a szegény gazdából? bizony elevenen föld alá kell bujnunk, vagy tulajdonunktól megszökni.

Az oly sok reménynyel kecsegtetett szőlőből is alig maradt valami a sok tartós eső meghozta a száraz penészt, a multi évi silány termésnél jobbat alig reménylhetünk a minőség pedig — legkedvezőbb időjárás mellett sem lehet jó.

Gyümölcsünk kevés maradt, annak is nagy részét a durva szelek lepusztitották; a serjut pedig az egész Zala völgyben a multheti rendkivüli árviz tökéletesen megrontotta, eliszapolta. r. l.

— **Megjelent és beküldetett hozzánk**: 1878. *Párizsi utmutató.* Emlékül a magyarok számára összeállitotta *Edelényi Szabó Lajos* Páris, kiadja Bátorfi Lajos. A diszesen kiállitott könyvecske teljesen megfelel czimének és a Párisba utazóknak vagy ott levőknek bő felvilágositást és utmutatást nyujt Páris és vidékéről; a nagy város intézményei, intézeteiről, egyáltalán mindenről, a mi megtekintésre való és érdemes A füzet ára 60 kr.

— **Magyarország és a Nagyvilág** 31-ik számának tartalma

Szöveg: Cairoli Benedek. — A mit a szomorutűz beszélt. Rajz. (**Kisfaludy Atala.**) — Nagy Szalánczon. Költ. (Gr. Vay Sarolta.) — Az elzárt gyámleány. Vig elbeszélés. (Degré Alajos.) IV. folyt. — Czethalászat. — Krétai fölkelők lesben. — Egy egyptomi királyleány. Történelmi regény. (Irta: Ebers György, forditotta: Huszár Imre.) XXX. folyt. — Egy muzsikus halálára. Költ. (Sziklai Soma. — Az én alezredesem emléke. Makrai László élet- és jellemrajza. (Irta: Jakab Elek.) — Hindu katonák Cyprus szigetén. — Különfélék. — Szórejtv. — Sakkfeladv. — Szerk. üzenet.

Rajzok: Bairoli Benedek, olasz kir. miniszterelnök. — Krétai fölkelők lesben. — Makray László. — Hindu katonák Cyprus szigetén. — Czethalászat. — Árnyképek.

Szinészet.

A keszthelyi szinháznak julius hó 20-ig csak ritkán volt nagy közönsége. Azonban *Sólymosy Elek*, a budapesti népszinház kumikusa, midőn julius 22-én a „Trapezunti herczegnő“ 3 felvonásos operettében itt vendégszereplését megkezdé, a nézőtér is szük kezdett lenni. A művész másodszor a „Tündérhajban, julius 27-én „Fatinicza“ vig operettben mint Kancsukoff Gavrilovits Timofej gróf lépett fel. Sólymosyt már a szinpadra kiléptekor a nagyszámu közönség zajos éljenzéssel üdvözlé, s virágcsokrokkal árasztá el; köztetszéssel játszott és és énekelt néhány dal-részletet ismételni is kellett. Liptay Laura, a Miklósy társulat kedvelt énekesnője, ki daczára annak, hogy gyengélkedett, csengő, sima és kifejező énekével tetszést aratott, mint máskor is. Láng Etel (Samoiloff) Dimitrovits Wladimir hadnagy, az ál — Fatinicza) dicséretet érdemel. Szentesy (Vujka örménykém) neki való szerepében kitünően alakitott. Julius 28-án a „Tékozló“ énekes tündérrege adatott Solymosyval. Sólymosy, Bálint inas, a jó szivü asztalos mester szerepében a szó szoros értelmében remekül játszott. Csinos coupletjeit ismételtették; taps s éljenzés szünni alig akart. Liptay Laura betegsége folytán Katicza szobalány szerepét Láng Etel játszá. A tékozló Flottvel Gyulát Demidor. A szép cheristane tündér pedig Bercsényiné volt, ki ismét hóditott. Nem hagyhatom emlités nélkül az öt Miklósy testvért, az igazgató kedves kis gyermekeit, kik mint Bálint, a jószivü asztalos gyermekei szerepeltek. Örüm volt őket látni s hallani; játékuk oly otthonos s biztos volt, hogy hasonló becsületére vállnék idősb szinészek is. —

—

Julius 30-án Sólymosy jutalmára a „Két testvér“ czimü énekes szinmü adatott. Sólymosy (Hánzi, ács legény) szerepében utolérhetlenül játszott. Nemcsak minden megjelenésével, hanem minden elmondott szavával rengő tapsokra s éljenzésre kényszerité a szép számu közönséget. Hát még midőn a 4-ik kép végén politikai czélzatu coupiettet énekelt! akkor volt ám „éljen“ „ujra „hogy vot“ s viharos taps! Plevnai indulója: „Már siess hazádba visszavert seregem . . . .“ eléneklése után az előbbi sokszorosan ismétlődött Szóval Sólymosy természetszerü játékával méltán megérdemelte azon gyönyörü koszorukat, csokrokat, melyeket gyengéd női kezek szórtak lábaihoz. A többi szereplők közül Bercsényiné (az küldözött 16 éves Flórát) benső érzelmével s megnyerő természetességgel játszotta, melyet viharos s gyakori tapsok követtek; Demidor (Hegyi Pista) Tóth (Hegyi Gyuri) elismerést érdemelnek; utóbbi a részeg mesterlegényt tulozta. —

—

Julius 31-én „A véres biblia“ népszinmü, Irta Balla Kálmán. A mű a közelmult időből — 1871 — egy paraszt község elkorcsosult lakóit festi. Szerző a község előljáróival bünt bünre halmoz s ezt elég izetlenül két felvonáson keresztül üzi. A 3-ik felvonásban azonban a bün napfényre jő s az ártatlan Bárány Gábor, kire rablással párosult gyilkolást, melyért 15 évig börtönben ült, s ujabban a plébános meglövését fogták, tisztán áll s becsülete helyre állittatik. Ures, izetlen egy mű ez, melyet még Sólymosy (Spitzig Jónás) sem birt csak kevésbé is élénkké s éjvezhetővé tenni Csudálkozunk, hogy ily ügyetlen darabban fellépett Sólymosy. Láng Etel dala: „Vékony héja van a . . . .“ s Tóth-é „Nagy-Pénteken mosta holló . . . .“ kezdetüek tetszettek. Tóth ez este is tulozta a részeget. Fél liter bortól csaknem a sárga földig jutott Végül meg csak azt jegyzem meg, hogy a darabban rendkivül sok ismétlés van, mely kellemetlen hatást idéz elé; p. o. Férget jegyző vagy 10-szer bizonyitott ezen szavakkal: „Becsületem szentségére . . . . .“ Közönség a zuhogó eső miatt nagyon csekély volt a szinházban.

—

Augusztus 1-én felette ritka élvezetes estünk volt; u. m. *Biba Eugenia* urhölgy, megyénk szép szülöttje, porosz cs. udvari opera-énekesnő hangversenye és *Sólymosy Elek* szinművész utolsó vendégjátéka tartatott a következő érdekes programmmal: 1. „A nyolczadik pont“ vagy Braziliába vágyom. Franczia vigj. egy felv. A szép s kedves Sautenics Julia özvegyét Bercsényiné szeretetre méltólag, Gerard Raoult fogadását hiven megtartó párisi gavallért Demidor helyes felfogással személyesité Megérdemelt tapsot is nyertek. II. Biba Eugenia lépett a szinpadra szünni nem akaró taps s éljenzés közt. Szebbnél szebb koszoruk s bokréták hullt ak lábaihoz, ki ezeket bájos mosolyával megköszönvén, Luciából magány dalt énekelt Gyönyörü s kitünően iskolázott hangját siri csöndben hallgattuk, melyet aztán viharos taps kihivás követett 2-szer 3-szor. — III XXII. Cactus Tulipatan sziget uralkodója Offenbach operettje 2 felvonásban. Sólymosy ur Ficus miniszter szerepében művészkedett s jóizen megnevetteté a közönséget. Liptay Laura (Azaleát) a pajkos leányt ügyesen s kedvvel játszá, Láng Etellel (Oleander) szépen énekelt. Mindhárman élénken megtapsoltattak. — IV. Az operett 1-ső felvonása után éljenzés közt lépett elő Biba k. a. Kedvelt magyar népdalokat énekelt csattogány szerü hangjával. Az operett végén ismét Biba k. a. énekelt Dinoh rából „Árny táncz dalt.“ A közönség elragadtatva tapsolt s éljenzett s a művésznő ezt valóban meg is érdemelte. A szinház zsufolásig telve volt. A két művész már fájdalom bucsut vett tőlünk. Isten áldása kisérje őket s azon forró óhajunk vajha még többször is nyujtanának nekünk — tisztelőiknek itt a maihoz hasonló kedves emlékü élvezetes estét!

A viszontlátásig.

Curtius.

E szavak annál mélyebb benyomást tettek a hölgyre, mennél szivesebben, mennél nyájasabban lettek kiejtve. — Vérfagyasztó borzalom futott végig testén s nagy félelemmel tekintett férjére, ki körülnézvén a szobában, szemeit végre egy kereveten megpihenteté, mely vörös, nehéz selyempaplannal volt betakarva. De a paplan alatt észrevehetők voltak — gyanus, vizsga szemnek — egy egészen kinyujtott emberi test körvonalai. —

„Majd ide ülök kedvesem,“ mondá a herczeg, a padlóról egy selyempárnát felvéve. Aztán hozzá tevé nyájas, de ravasz hangon:

„A hely jó — innét akarom szemlélni a képet.“ S ezzel oda tevé a párnát, hol az elröjtözött képét gyanitá s ráült óriás testének egész sulyával; ezenfelül még hatalmas öklének teljes erejével a fekvő mellét leszoritván. A megfuló görcsös vonaglásai látszottak a paplanburok gyenge rángatódzásán s hullámzásán.

Halk hörgéssel vonaglott az áldozat a haldokló kétségbeesésével, de az óriás-erejü herczeg nem figyelt rá. Aztán az erőködések a paplan alatt gyengébek lettek — s végre egészen megszüntek. A herczeg helyén maradt s mindig a képet szemlélvén, folytatá gyengéd hangon:

„Mily szép e kép! Valóban el kell ismernem fivéred tehetségét. S hogyan örülök, hogy épen az én támogatásommal fejleszthette ki. — Ha vissza emlékezem, Laurám, hogyan találtalak téged, ki mindig a nők disze valál — egy szegényes padláskamrában — kezed munkája által élve s csekély kereseteddel még szükölködő fivéredet is segitve. — Nem hittetek füleiteknek, midőn hallottátok, hogy Campofiorito herczeg, a gazdag nobile csupa műkedvből becsülte a szegény festő tehetségét — s juttatá elismertetésre.

De később buga bájai is ragadták el s — igy emeltelek kedvesem, nőmmé.“

A herczegnő reszkető ajkakkal támaszkodott hárfájára, de nem mert egy szót sem szólni. Csak esdő tekintetet vetett férjére.

„De mire való e visszaemlékezés,“ csevegé tovább a herczeg; hiszen most már mint szeretett férjed élek boldog jelenben s nem kell hitszegéstől tartanom, mint ama nő férje, kinek titkát ma oly különös módon tudnám meg — a gyóntatószék visszhangja által. — Fiatal barátunk Monti Paolo, kit már férjhezmeneteled előtt ismertél s kit szives közbenjárásodra fogadtam oly nyájasan házamban — tegnap figyelmeztetett egy bizonyos poutra a templomban, melyen minden a gyóntatószékben kiejtott szó hallható. — Alig állottam azon helyre, midőn gyöngéd női hangot hallék, mely gyóntató atyjával szive aggályait közlé. Bevallá, hogy férje van, kit tisztel és becsül mert megérdemli; de szerelmi vonzalma egy fiatal ember birja, kit szenvedélyesen szeret, kitől lánggal, hévvel viszontszerettetik. Annyira imádja, hogy nem tagadhat még tőle semmit, s másnapra légyottot is engedett neki — s be is fogja tartani

Többet nem hallottam, kedves Laurám. — De hogyan tetszik neked e történet? Kiváncsi vagyok vajjon megtéritette lelki pásztora e nőt? — Pater Ambrogio, a te gyóntatód, bizonyára megtette volna.“

A herczeg elhallgatott, mintha feleletet várt volna — de hasztalanul. Erre felkelt s féjre veté a paplant. A latta volt — *Monti Paolo*, a gyóntatószéki visszhang elárulója s — áldozata. Ott feküdt mozdulatlanul — hidegen — holtan.

„Mióta nem gyóntál galambom?“ kérdé a herczeg.

„Már több hét óta nem,“ nyögött a boldogtalan.

„Szükséges, hogy már egyszer megtegyed,“ mondá a herczeg, midőn nejének megfojtott szeretője eltorzitott kékes-fekete arczára takará megint a paplant. „Ugy-e galambom, elkisérsz a processióra?“

„Délben itt lesz a kocsink; légy jókor készen — nem illik későn jönni az isteni szolgálatra.“

Erre a megboszult férj elhagyá a háló szobát. Fiatal neje földre rogyott — elájultan Éjtél-fekete fürtei leomlottak camélia fehér vállaira s mozdulatlanul feküdt — a halovány halál sápadt képe. —

Déltájban megállott a palota kapuja előtt egy dusan aranyozott hintó mely elé négy tüzes szürke ló volt fogva. Gazdagon öltözött inasok egész serege környezé a hintó ajtaját.

Nem kellett soká várakozniok.

Megjelent a herczeg pompás ünnepi öltözetben — mellén csillogó brillians rendjelekkel. Majdnem karján hordozá rendkivüli szépségü nejét, ki oly fehér volt, mint a márványszobrok, melyek a csarnokok szögleteiben álltak. De a herczeg szemei lángoltak. — Tova robogott a pompás fogat — sokaktól bámulva és — megirigyelve.

Monti Paolonak az naptól se hire se hamva nem volt. Nem sejthette senki, hogy Sancta Rozália napján találta halálát egy gazdag, szép és fiatal herczegnő boudoirjában — és milyen halált! Még a z éjjel tevé a hölgy egyik hű és megbizott szolgája a hullát egy zsákba, öszvérre rakta s messzire vivé a várostól — hol egy mélységbe dobá. —

A herczeg igen nagy összegeket ajándékozott a templomnak, hogy egy meg nem nevezett, meghalt nagy bünösért miséket olvassanak.

A herczegnő betegeskedésbe, végre sorvadásba esett, mig férje engedelmével kolostorba ment, hol egy év mulva meghalt.

Az áruló gyóntatószék visszhangjával együtt eltünt. —

A herczeg sohsem keresté fel azon termeket, melyekben Monti Paolo adá ki lelkét; befalaztatá azon szobákat s visszavonult az élet zajától és örömeitől — haláláig. —

Witt Fülöp.

A zalamegyei gazdasági egyesület hivatalos értesitője.

A magyar Óvári m. kir. gazdasági akademiával kapcsolatban álló vetőmag vizsgáló és növénytani kisérleti állomás

Alapszabályai.

(Folytatás és vége.)

4. §. A megvizsgálásra beküldött magvak a netán keletkezhető jogi kérdésekre adandó felvilágositások szempontjából az állomásnál legalább egy évig megőriztetnek, de sem ezen időn belül, sem azon tul vissza illetőleg ki nem adatnak.

5. §. A magvak vizsgalatáért az állomásnak a következő dijak fizetendők:

1. A növénytaj fajta vagy vállajta meghatározása, mennyire ez lehetséges 50 kr

RANSOMES, SIMS ÉS HEAD

IPSWICH, ANGOLHONBAN,

ÜGYNÖK

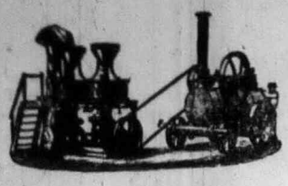

GROSSMANN J.,

váczi körút 34-dik szám

az osztrák államvasپálya indóháza közelében

BUDAPESTEN

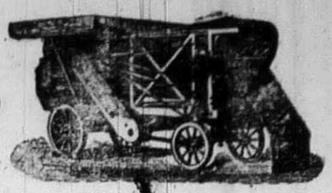

ajánlják a bécsi világkiállitáson 1873-ban **tisztelet-okmánynyal** és valamennyi más kiállitáson legmagasabban kitüntetett

GAZDASÁGI GÉPEIKET,

ugymint **javitott mozgonyokat**, fa- és szén-tüzelésre. **Javitott mozgonyok**, Head és Schemioth szabadalma, szalma-, káka-, kukoricza-torzsa- stb., ugyszinte fa- és szén-tüzelésre.

Gőz-cséplőgépek kettős tisztitó szerkezettel és javitott szabadalmazott osztályzó hengerrel, valamint az üszög tisztitására szolgáló külön készülékkel. — Árujegyzék díjmentesen.

Cséplő-gépek

szegrendszer.

Kézi használatra vagy 1—4 vonóerőre tisztitó-készülékkel, elismert legjobb kivitelben, a könnyű járat s nagy *munkaképesség* iránti jótállás és olcsó árak mellett.

Megbizható ügynökök kivánatosak. Tovább eladók jelentékeny árkedvezményben részesülnek.

Megkeresések czimezendők:

Ph. Mayfart & Co.
Gépgyárához,
FRANKFURT A. M.

506 11—16.

Umrath és Társa Prágában.

Mezögazdasági gép gyárosok

ajánlják, a szilárd kivétel, könnyü járás, nagy munkaképesség, és tiszta cséplésről legelőnyösebben ismert, ugy rámán álló mint kerekeken járó

489 17—20

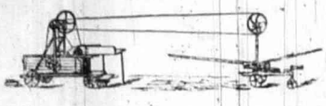

kézi és járgány-cséplőkészületeiket

1-től 8 ló, vagy ökörerőig.

Továbbá készitünk különféle nagyságu és elismert jó minőségü

tisztitó rostákat kukoricza morzsolókat és szecskavágókat.

képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Iskolai értesitők

Nyilvános

polgári és kereskedelmi iskolám és nevelö-intézetemben

együtt, Budapesten, Károly-körut 22. sz. (országut 4.) a 26 dik iskolai év folyó évi september 3-án veszi kezdetét. A növendékek felvétele augustus 20-ától naponta délelőtt 8 órától 12-ig és délután 3 órától 5-igejthethnek meg.

Intézetemben (nevelőintézet) a reám bizott növendékek általam s nőm által a leggondosabban ügyeltetnek fel s a legszeretetteljesebben ápoltatnak. Azok nevelése körül nekem **több mint 30 évi** több oldalu tapasztalás áll rendelkezésemre, a mi arra jogosit, nevelőintézetemet minden t. c. szülőknek a legjobban ajánlani. Tudósitványok kivánatra ingyen.

522. 4—10

Röser Miklós

Elköltözés végett

bérbeadandó lakás magtár-, bor, és butorok eladása.

Egy öt szobából álló kényelmes lakás, kerttel, nagy pincze, padlással és minden hozzávalóval f. é. October elsejétől esetleg Szeptember elsejétől; — szinte egy magtár padlással, f. é. Augusztus elsejétől bérbe adandók.

Ezeken kivül tökéletes öt szobabutorzat egészben, vagy részben; egy szelelő-rosta, egy borfejtőgép, 1875 és 1877-ki borok, pálinka-hordók, plékályhák és sok mindenféle tárgyak eladandók.

Bővebb tudósitás 527 1—3

Schwarz Adolf urnál,

Iskola-Utcza Nagy-Kanizsán.

BROGLE J. és MÜLLER

gép- és rostalemez-gyárnokok

Budapest, Margi hid közelében

ajánlják a mér közelgő idényre honunk több gazdasági kiállitásán versenyképességért első dijjal jutalmazott.

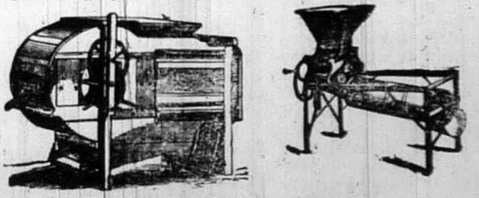

TRIEUR-jeiket,

(konkolyt, bükhönyi, zabot stb. választó rosta), mely gépnek szapora és tiszta munka-eredménye minden más efféle gyártmányával versenyez valami **Tisztitó-rosták Backer mintájára.** Rostáink az elismert legjobb, Backer rendszere szerint készitték az eredeti ól semmiben sem térnek el, s ennélfogva munka-eredményük is azonos marad az eredetivel

Ajánlják továbbá **tisztitó-rostákhoz és cséplőgépekhez** való **rostalemezeiket** mindennemü mitta és nagyság szerint, a legjutányosabb áron

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A budapesti kereskedelmi AKADEMIA

f. évi szeptember 1-én

nyitja meg huszonkettedik tanévét. Az intézet ezentul a gymnasium, reál vagy polgár iskola 4. osztályához csatlakozó

háromosztályu felsőbb keresk. tanintézet

lesz, egy előkészitő osztálylyal. Az intézetet végzett növendékek jogositva vannak az

egyévi önkénytesi

szolgálatra, — Prospectusokkal és bárminemü felvilágositással szivesen szolgál 5253—3.

az igazgatóság.

A tisztelt házi asszonyok

csak ugy vannak biztositva, egy eredeti

Lotz féle

mángorlót

megkaphatni, hogy ha azt saját gyárából

Lotz Károly

Wien, Weinhaus, Hauptstrasse, 12. czim alatt rendelik meg.

530 1—10

Kereskedelmi tanfolyam felnőttek számára.

Alulirott bátorkodom a nagyérdemü közönséggel tudatni, hogy azok számára, kik a ***kereskedelmi tantárgyakat*** maguknak elsajátitani kivánják, a legjutányosb föltételek mellett

esti-tanfolyamot nyitok.

Az e téren szerzett ugy elméleti mint gyakorlati ismereteim a legjobb eredményt biztositják.

Minthogy a helyben működő tanitó urak között a kereskedelmi tantárgyakat ***csak én értem alaposan,*** a tanulni kivánók siessenek a tanfolyamban részt venni, mert később alig ha lesz erre alkalmuk.

A beiratások lakásomban, a ***Zsombory-féle házban*** történhetnek.

Tisztelettel **METSZEL HENRIK**

fő-elemi tanitó és okl. könyvelő.

Nyomatja és kiadja Fischel Fülöp Nagy-Kanizsán 1878

Kiadóhivatal:
Fischel Fülöp könyvkereskedése. Ujvároshás utcza 513. szám.
Előfizetési árak:
Egész évre 5 frt. Félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 50 kr.
Hirdetmények:
6 hasábos petitsor egyszer 7 kr. többszöri hirdetésnél 5 kr
Bélyegdij 30 kr
Nyilttér:
Petitsora 10 kr

ZALA

MEGYEI ÉRDEKŰ

Szerkesztői iroda
Hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Uj városház utcza 513. sz.
Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.
Kéziratok vissza nem küldetnek.

Hirdetéseket felvesznek: Rudolf Mosse Budapest Ferencziek bazár 11. sz. — A. V. Goldberg r Budapest Seminair utczai. — A. Oppelik Bécs Stubenbastei 2. sz. — Weisz Mór Bécs II. Tábor strasse 11 sz. Rubinstein Jakab és társa Budapest Király utcza 17. sz 1. em. — Haasenstein & Vogler Bécs I. Wallfischgasse 10.

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

A Zalamegyei Gazdasági Egyesület, a n.-kanizsai tiszti önsegélyző szövetkezet és több más egylet hivatalos közlönye

33. szám. | **Nagy-Kanizsa, Szerdán 1878. Augusztus 14-én.** | **V. évfolyam.**

92
1878.

Meghivás.

A zalamegyei gazdasági egyesület 1878-ik évi September hó 2-án délutáni 4 órakor Zala-Egerszegen saját háza termében rendes közgyülést tart, melyre a tisztelt egyesületi tagok minél nagyobb számban megjelenni kéretnek.

A közgyülés tárgyai:

1. A csáktornyai f. é, október 6 és 7-ik napjain rendezendő gyümölcs, szőlő és borkiállitás iránt tett intézkedésekről jelentés;

2. Az 1879-ik évi nagy-kanizsai tenyész állat kiállitás és vásár iránti intézkedések megtétele;

3. 1876|7 — 1877|8 évi számadások megvizsgálásáról küldöttségi jelentés;

4 Az 1879—1885-ik évi időszakra alakulás végett előleges intézkedés,

5. Folyó ügyek.

Kelt Zala-Egerszegen, 1878 évi Augusztus hó 10-én.

ÁRVAY ISTVÁN, m. k.
ügyvezető elnök,

A sós-fürdők használatáról.

A sósviz ivás és fürdésre való használásának ideje messze benyulik azon időbe, midón a vizet általában használni kezdék gyógyczélokra. — Hogy még sincsenek átalánosan ismerve, azon javallatok, melyekben a sósviz fajlagosan alkalmazható ugy, hogy attól jó eredményt várhassunk, ez azon körülményben találja magyarázatát, hogy átalában a fürdők fajlagos hatása nincsen még oly pontosan ismerve, hogy bizonyos betegségi csoportok, bizonyos vegytartalmu forrásokhoz lennének utalva, és ez annyival kevésbé is lehetséges, mivel az ujabb kutatások megdöntötték a fürdők vegytartalma felől táplált azon hitet, hogy tudniillik azoknak vegyi alkatrészei felszivódnának a bőrön át és igy a vérbe jutva fejtenék ki a gyógyhatást.

Még nem nagyon távol a mult, midőn minden fürdőben bizonyos „forrás szellemet" hittek lenni, és a fürdő használata által elért eredményt e szellemnek tulajdonitották, és bár a kutató ész világa a vakhiedelmek birodalmát bevilágitva, elüzte onnét az agyrémek s képzelődések nem létező sötét alakait, még sem ritkaság a mai korban sem azon hit, hogy a fürdőknek bizonyos szellemők van, melyek csak is ott helyben, a forrásnál fejtik ki azon jótékony hatást, mit épen azon forrás által eloidézni tapasztaltak.

A fürdészettel fajlagosan foglalkozó tudomány azonban földeritette, miként a fürdőgyógymódnál fő figyelmet érdemel az egyénesités, vagy is egy és ugyanazon betegségben szenvedő egyének közől az egyiknek ilyen, a másiknak amolyan fü dő javulandó a testalkat, az ingerfogékonyság, foglalkozás, életmód és szokások figyelembe vételével; — megállapitotta a gyógyviztan, hogy csak bizonyos korlátok között csoportosithatók a betegségek, melyek valamely gyógyforráshoz utalhatók, és kimutatta, hogy a megváltozott életrend, az utazás, a megszokott házikörreli szakitás, a mindennapi gondoktóli szabadulás mind olyan mozzanatot képeznek, melyek a fürdő jó hatását előmozditják, és melyek nélkül ugyanazon vegyalkatu, ugyanazon hőmérsékkel biró fürdő hatástalan marad, sőt adott körülmények között károsan hat!

De nem lehetvén feladatunk e helyen a fürdők különböző fajáról általában megemlékezni, csupán czikkünk cziméhez ragaszkodva, nézzük ezuttal a sós fürdők használatát és javallatát. —

A sósviz, legyen az szik-, log- vagy konyhasós hatására és javallatára nézve egy csoportba tartozik, és a különböző összetételü sósvizek alkalmazásánál első sorban ama sósviz lelhelyi fekvése, a tenger fölszine fölötti magassága, valamint az is figyelembe veendő, vájjon a beteg, kit fürdőre akarunk küldeni, a hegyes, vagy lapályos vidék légkörében érzi-e magát jobban.

Mert a sós fürdőknek jó hatása tagadhatatlan, azon zavar állott be a fogalmakban, hogy minden nemü betegség ellen alkalmazásba vették és a czéltalan alkalmazások mellett mutatkozott rosszabbodások aztán a másik szélsőségbe hajták az embereket, vagy is kerülték a sós fürdőket.

A két szélsőség között sokáig tévelyegtek, mig végre megtalálták a középutat, mely a sósfürdők használatához üdvösen vezeti a beteget és ez ut az, hogy ki lőnek jelelve az esetek, melyekben a kérdéses fürdők jó hatása mindenkor mutatkozott.

A sós-fürdők gyógykörébe mindazon esetek tartoznak, melyek a tengeri fürdőket és a hidegviz gyógymódot igénylik, de a sósfürdő gyógykörébe azok csoportjából aztán azok irányitandók, melyek a beteggel szemközt bizonyos kíméletet igényelnek. —

Megjegyzendő, hogy a sós-fürdők 25—26 R. hőmérsék mellett használtatnak mint izgató fürdők.

Izgató a hidegviz gyógymód, valamint a tengeri fürdők is! —

Ezek gyógykörébe pedig tartoznak a bőr gyöngeségén alapuló bántalmak, minők a csúzos — rheumatikus-bántalmak, vérszegénység, ideges-, görvélykóros — schrophulitikus-bántalmak, izzadmányos érületi, köszvényes daganatok, valamint a bőrkütegeknek egy kevés faja és az emésztési gyöngeség, átalános táplálkozási-zavarok.

Önkényt értetődik, hogy ha a felsorolt betegségek a hidegviz-gyógymód, meg a tengeri fürdők gyógykörébe tartoznak, mint izgató hatásu fürdőkhöz, és ha a sósfürdők is izgató hatásuak, ugy ama betegségek a súsfürdők hatáskörébe is tartoznak.

Különzeti utasitásul annyit emlitünk föl itten, hogy meleg sósfürdők használata előnyös mindazoknak a font elsorolt betegségekben szenvedők közül, kik a hideg iránt bizonyos ellenszenvvel viseltetnek, kiknél a hideg fürdők után mindannyiszor ujabb meghülési-tünetek jelentkeznek, — gyermekek, nők és nagyon elgyengült, kimerült férfiaknál!

A fürdő-gyógymodok különben legtöbbnyire összekötvék az ivó-gyógymóddal is, és az a vérnek alkatrészét képező sónál nagy figyelmet érdemel, vajjon belsőleg is nyer alkalmazást a sósviz, ivás által vagy csak egyszerüen a só izgató külső hatására szoritkozik.

Hogy milyen erős sótartalommal birjon valamely fürdő, azt átalánosságban nem lehet meghatározni előzetesen, mivel az az adott esettől van függővé téve. Némely izgékony bőrrel biró egyén igen csekély százalékot tartalmazó sósviz által már érzékenyen izgattatik, mig mások, kiknek bőrén az ingerfogékonyság csekélyebb, a viz sótartalmának magas fokát igényelik a kivánt eredmény elérhetésére. —

Czélunk nem lehetett más, mint átalánosságban reá mutatni az esetekre, melyekben a sósfürdők alkalmazást nyerhetnek, a részletes megbirálás azonban kivül esik egy társadalmi lap körén! —

Neptun.

Nyári elmélkedések falun.

(Folytatás.)

GOND és AGGODALOM.

„Vessen a végzet, valamerre tetszik,
Csak nehéz aggság ne zavarja kedvem, —
Mindenütt boldog megelégedéssel
Nézek az égre

BERZSENYI.

Gonddal jár a gondolat; — gondatlanság unalommal! — Tehát az unalom ellen orvosság a gond, — csakhogy kissé keserü orvosság, — de hát majd minden orvosság keserü, — s végtére is a férfiaknak irta nagy Vörösmartink, hogy *„ami benne keserü van: elnyelem!"* —

A „Zala" tárczája.

A rózsa.

Midőn az ég legszebb havában, a tavasz egész pompájában hirdeti a föld évezredeken át, mindenkor egyenlő, mindenkor ifju erővel felébredt uj életét, a szerény és igénytelen, de szép alaku s a frisseség vidorságával lengő levelekkel rakott rózsabokor zöld bimbói is fejledezni kezdenek. Életünk legszebb legragyogóbb, legboldogabb korának jelképe és képviselője a rózsa, és ezért emlékzetet tulhaladó idők óta kedves hatással is volt az mindig az emberre. Midőn plánétánk szinpadán az élet szikrái minden év kezdetén megujulnak s varázs erejük által a kiholtnak látszó földet ezer szinnel ragyogó szőnyeggel boritják, a lég hullámain lebegő madarak zengő dalai s a mindenütt uj életre ébredett lények örömnyilvánitásaitól kisérve, semmi sincs oly vonzó hatással a természet szépségei iránt fogékony kebelre, mint a fejlő rózsa. A tiszta léghajnalpirja pillánt ki a zöldcsésze hasábok gyengéd szélei közül. Az életet adó nap, földünk életének ezen hatalmas tényezője, mely imádás tárgya volt fajunk ős népeinél, mint az egész föld ifju életre s örömsugárzó létre ébredt valóságaira, ugy a rózsa életére is villanyzó hatást gyakorol. Sugarainak hatalma által a zöld kehely hasábjai naponkint szélesebbre nyilnak. A legszebb piros szin, visztükre a nap első sugárinak; midőn azok a hatalmas gömb érkezését hirdetik a láthatár tiszta léghullámain, mindinkább kifejlik, a szép virág tulemelkedve a zöld kehely korlátain, gömbölyded alakot képezve, melynek testvéri hű vonzalommal egymásra borult finom levélkéi közül, a legkellemesb illat száll fel, mosolyog felénk.

A légoceán legkedvesebb dalnoka, a kelő tavasz szivgyönyör ébresztő hirdetője a fülemile, melyet a kelet költői mindig a rózsával kapcsolnak egybe költeményeikben, sőt közöttük némi lélek rokonságot is sejtenek, kesergő és olvasztó dalával hirdeti a tavasz legszebb gyermekének felvirulását.

Hű tükre életünk pályájának, te virágok királynéja! Légy üdvözölve mindenki által, kinek szivében a legszebb, legártatlanabb életkor boldog óráinak kedves emléke honol, kinek lelkét a földi élet anyagi érdekei még nem mergezték meg, ki benned a tiszta és ártatlan, az őszinte és mocsoktalan kebel, magasztos becsét érezni és méltatni tudja. — Bár tekinteted bús sóhajtásokat kelt is keblünkből, hogy legszebb korunk pályája oly rövid, s hogy az élet tavaszának megbecsülhetlen órái, visszahozhatlanul tünnek le a könyörületlen idő hullámiba, de te még is kedves maradsz szivünknek, melynek egykori boldog óráit képviseled. Gyengéd, biborszinbe, türösztött leveleid, melyek az ifjuság bájos leplében, minden tavaszszal elönkbe mosolyognak, mindannyiszor felébresztik keblünkben az elmult, bár soha vissza nem térő szép napok felejthetetlen emlékét, s lelkünben azon gondolatot költik fel, hogy miként a te levélkéid szintvesztve és elhervadva hullnak le egymásután; ugy tünnek el előttünk is az élet örömei s ugy hullnak le egymásután ifjuságunk gyöngyei s nem hozsa azokat semmi tavasz többé; de felébresztik egyszersmint az életbölcsesség azon megbecsülhetetlen intését is, hogy tanuljuk megbecsülni drága időnket mielőtt az ősz hervasztó fuvalmai s a tél élet oltó viharai beköszöntenek, s ne felejtsük soha koszorus költőnk szavait:

Minden órádnak leszakaszd virágát
A jövendőnek sivatag homályat
Bizd az istenség vezető kezére,
'S élj az idővel.

Alig van nemzet, mely a rózsa iránt különös vonzalommal ne viseltetnék. És ezen csudálkozni nem lehet Bájos szin, kedves illat, izlésteljes alakzat, gyönyörü levélzet, minden más virágon tulemelik azt. Vagynak virágok, kivált a külországiak közt, melyek a rózsát, a szinezet pompájára s illat erejére nézve fölülmulják Igy többek közt a Diorma és Heliotropium, különösen pedig a szép Volkameria, mely az ananász és málna szagához hasonló illattal bir, de egyben sem egyesülnek a többi virágok szépségei ugy, mint a rózsában, s mi a rózsa nemes jellemét különösen kivivja az, hogy a szegény gúnyhó környezetében ép oly kedvesen virit, mint a koronás fők pompás kertjeiben. A természet ugy látszik, hogy a rózsát mint több más életünk terheit könyitő, s borongó lelkünk felllegeit oszlató tárgyakat, az ember kisérőjévé tevé. Hol ember van, kinek keble a vadság bilincsei által nincs leláncz olva, s ki az ős erdők homályából a polgárosultság jótékony terére lépett, ott a rózsa is honos. És ott mindenki ugy tekinti azt, mint az ártatlanság és szerelem, az ifjuság és szépség jelképét. Költők és szerelmesek dalaikkal magasztalták annak bájos tulajdonait. A népdalok legszebb hasonlitásai a rózsától vétetvék. Ki nem ismeri a szép magyar népdalt:

Nem anyától lettél,
Rózsafán termetél
Piros pünkösd napján
Hajnalban születtél.

Orczaid rózsái.
Ha közel volnának,
Égő szivem mellé
Tüznéni bokrétanak.

A rozsa életének legszebb, legérdekesebb korszaka az, midőn bimbói fejleni kezdenek; midőn a zöldcsésze nyilásai közül a gyermek rózsa felmosolyog a világ sugárözönére s félig kifejtve áll életi küszöbén. Nincsen kedvesebb, jellemzőbb kép a természet országában, életünk csecsemői s gyermeki korszakának.

„Und das Kindlein — in der Mutter Schoosse
Lag es da in süsser gold'ner Ruh'
Zu dem Reiz der jungen Morgenrose
Lachte mir der holde Kleine zu."

mond Schiller. De fájdalom ezen kedves korszak, melyben a világ oly bájos rózsaszinben tünik fel előttünk, csak rövid ideig tart, s ha a rózsa egyszer teljesen kifejlett, ha a védő levélkék háttérbe vonultak s a virágszirmok minden korlátból kibontakozva, szétterültek: az ifjuság bája is lassanként elenyészik, s ha végre rózsák helyett tövisek merednek elönkbe: az sziv gyönyörét, hideg közönyösség váltja fel. Kedvesen hat reánk a viritó ifjuság, örömöst mulatunk a frisseség pirjával mosolygó arczokon, de a hanyatló kor ránczai és tövisei, nem képesek többé szivünk mélyében meleg érzést fakasztnai.

R. J.

De nem is unatkozik mindenki, — csak a szellemi szegény és az anyagi gazdag, — midőn már blasirttá lett, — tehát ritkán is keressük a gondot, mint unalom elleni orvosságot, mert orvosságban is inkább az édeset használjuk, míg lehet.

A hires Hegel phylosophiája is azon szóval kezdődik: „gondolkodj“! És lám, elég gondot is adott az nemcsak követőinek, de önmagának a mesternek is, a ki halálos ágyán arra fakadt, hogy *egy tanítványom volt aki értett: az is félreértett.*

Hanem van a gondnak egy nálánál még gonoszabb mostoha testvér öcsöse: az „aggodalom“! Öcsöse — mondom — mert ez utóbb születik amannál, vagyis mindig gond előzi meg az aggódást, — tehát ez m. e. 2-ik bővített kiadás, de élesb, és nyomósabb is!

Mázsányi súlylyal nyomul sokszor a szegény halandóra. Földhez szegzi az égbe vágyódót.

Gyilok ez, mely szivét keresztül járja, —
Polyp, mely össze facsarja. —
Vámpir, mely kiszivja vérét és hajszálai
nedüjét is.
Mennykő, mely lesujtja, —
Hiéna, mely befalja!
Örvény, mely elnyeli!

Példák vannak rá: hogy a szegény ártatlan rab egyetlen éjjeli aggodalma fogság alatt fehérre őszült, vagy tébolyodottá őrült. — Hány ifju kebel szakad meg a pálya választás v. pályakezdés nehéz aggodalmainak sulya alatt? Ifju — aki még nem is élt — a kinek tárva nyitva állana az élet, minden örömeivel; de az életnek herculesi vál-utján („Hercules in bivio“) nem látván utmutatót még kevésbbé jó tanácsadót és légkevésbbé támogatót: — leroskad, mielőtt járt volna! . . Lenyomták az aggodalmak, — melyek ólomsulylyal ülepedtek idegeire, vérébe, és — lehelletébe, — mint az ólomeső a madár szárnyára, hogy nem röpülhet és megfoghatja akkor a királyi sast egy kis pimasz gyerek is — őt — a különben szabadröptü lég urát! . . Szárnyát szegi — silány bábuvá teszi egy kis ólmos eső, — mint az ifjut az anyagi gond, a meg nem elhetés hajmeresztő aggodalma: a szegénység! —

Hová szállt volna a sas, — ha az az ólomeső vissza nem tartja?

Hová felvergődött volna a tehetséges ifju, ha az a terhes gond, az a prózai kenyéraggodalom, az a földhöz ragasztó szegénység vissza nem rántja vala?

Hát még a férfiu — a családi fészekről, öveiről gondoskodni tartozó szegény férj és apa meddig küzd-evez-e most már felettébb sokat igénylő társadalom élethullámai között? . . El el bukik . . és ujra feltáposzkodik — mint a sebzett vad — hiszen azért „férfi“ hogy birózzék az élettel, — hiszen érzi létjogát: hogy joga van az élethez és a megélhetéshez — erre öztönzik, hivják, üde gyermekeinek még bajt nem ismerő mosolyai, szép nejének esdő sovár pillantásai, — hiszen ezek mind szabadmeneti levelek — jogos uti passusok -- előre csalogató sipok, igérvények, sőt köteles élet utalványok a szükséges, hasznos továbbélhetésre, — — és ő mégis sokszor — hányszor „Zupaszt“ mond az élet delén — vagy mikor már ugyse sok lett volna hátra ezt a pár évet is megelőzi — kiveszi a gondviselés kezéből a Párkák ollóját — elmetszi azt a fonalat, a mit ujra összekötni többé soha nem lehet, — bele néz azokba a hullámokba, mikkel idáig mint ellenséggel birkózott, és nem birta őlük kifacsarni az argonauták aranygyapját — de még a mindennapi kenyeret a befaló falatot se: kezdi azokat a habokat mint hűvös nyugágyra hivó Syreneket tekinteni — nézi — nézi őket, de már nem látja, mert bele kábult — bele szédült a tátongó örvénybe, — — még egy bucsu pillantás — egy elmarjult sziv felörült tekintete a hullám hánytа sajka belsejébe, hol kedvesei zsibongnak, — még egy áldó sóhaj azok felé és . . . ott nyugszik az öngyilkos a viz fenekén! . . Az árváknak, özvegyeknek aztán már külön nemtőjük van . . . Jó emberek és az árvák istene felnevelik őket! — Jól nyugszik az eltemetkezett is . . Szélvész és zaj nem hallik a sirhalmon keresztül . . . meg is bocsájt neki a beszámittó világ és — tán a jó Isten is! . .

De addig szánandó az ilyen szerencsétlen, míg a „lenni és nem lenni“ hajmeresztő aggodalmaival tépelődik — míg habozva öröz és gondol — míg élve viódik a halálai! . . Perczekre győz — kigyógyul, — kapaszkodik minden füszálhoz — minden kis biztató reménysugárhoz, de látja, hogy mindaz neki csak üres délibáb, bojgó tüz, futó csillag hullás, — és reczidiváz — és az öntudatos élethalál harcz gigási tusájában megátkozza az életet — aki kezdte — szokta a ki előtte élt és azt is a ki ő utánna életbe maradt! . . Iszonytató — iszonytató!

Miért is van szegénység — és mellette kenyeret kérő gyomor? —

Miért van tél — és mellette ruhátlanság? —

Miért van annyi való és képzelt szükség — és mellette pénztelenség?

De hát már ez igy van — sőt igy van bölcsen! Csakhogy az eszményi szemlélőnek kissé furcsa: hogy a gyomor és test — e prózai dolgok — mozgatják intézik sőt uralják a szellemiséget is. Ezek korlátozzák a szivet — észt — erényt becsületet élhetésünket sőt emberi nemünk folytatodását is. Furcsa — és mégis igy levén: látszik, hogy adott körülmények közt kell dolgozni — nem csak a politikusnak, de minden ember fiának is. Megfejtése tán abban van, hogy test és lélek tulajdonképpen egy, — legalább élve elválaszthatlan oly gépezet, melynek órarugói, kerekei, cifferblatja itt van, — legfölebb az órakulcs felhuzója van máshol valahol — a felhők felett! —

(Folyt. köv.)

Czigány Károly.

Egy választási nap.

(Letenyén.)

Zalamegye választási napja borusan köszöntött be. Talán az ég siró physiognomiáját öltötte magára azért, hogy Lukács Gyula is kandidált Letenyén? Nem hisszük! Szerencsére egész nap sirásra nem került a dolog, mert csak 150 embert látott Lukács pártján, számításon kivül hagyva az a sok vászoncselédet, melynek e napon kitünő napja volt, mert járta a csárdás vigan, fáradhatlanul. Sirásra azonban mégis került a dolog, mikor az ég ugy este 8 óra tájban oda nézett Tuboly Victor kis elszánt 60 emberből álló csapatjára, mely reggeltől estig azzal a bámulatos hidegvérüséggel nézte az Apáthy és Ujlaki pártok kitártó tusáját, mely ugyan e pártot már a 75-diki választások alkalmával oly dicséretesen jellemezte.

No de szépen, egymásután menjünk.

Kanizsán szépen elmult a választás. Már 9 órakor a lélek egész nyugalmával örülhettünk követünknek, ki a választók nagy többségének rendíthetlen bizalmából ujra képviselni fogja Kanizsa városának és vidékének érdekeit a honatyák gyülésén.

Már fél tizenegykor kocsira ültünk, Letenyére rándulandók, azaz a hires Letenyére, mely más választó-kerületeknél négyszerte szerencsésebb volt, egyszerre négyen is jövén

„forró ölelésre, meleg kézszoritásra.“

A kocsin szerencsére mindhárman abból a fajból valók voltunk, melyet Istóczy és elvbarátai annyi előszeretettel szeretnének Palesztinába menesztení, s igy nevezetes tanuja nem volt azon örömnek, mely bennünket még az uton volt érendő. Kocsisunknak Darvin theoriája szerint még a dédapja sem lehetett zsidó.

Sormáson tul ugyanis hátra tekintve egy uriegyénekkel megrakott kocsi ötlött szemünkbe. Kis nemzeti szin zászlót vittek maguk kal. Azt láttuk, hogy akarnának elénkbe kerülni. Ha tudtuk volna, mily érdekes meglepetés vár reánk, talán kocsinkat meg is állitottuk volna, igy azonban a *gaudiumnak* csak később lehettünk részeseivé. Mert ime szent Kleofás, amint a kocsi elénk került, két hegedülő czigány rajkót láttunk a kocsi hátulsó bakján. S minő gyengéd figyelemben részesültünk mi hátul jövők a jó urak kegyelme morzsáin kuksolva hegedülő rajkók által. A hep-hep nótát húzták, amelynek elandalitó édes dallama fájdalom ránk nézve teljesen elveszett. Még most sem tudom, mi volt ennek az oka, a szél-e, vagy a rozzant két szál hegedü, melyek hurjairól oly keservesen sirt le a Kossuth nóta is, vagy pedig a bús magyar, mintha elősejtésben gyászolná Lukács pártjának végét?

No de, ha mi keveset hallottunk is e szép nótákból, édes örömmel láttuk örömét a purdékkal garnirozott kocsiban ülőknek. Egyébb örömünk nem is esett az uton. Pedig a levegő is tele volt olyan szaggal, mintha választás volna Letenyén. És faluról falura pőre ingben üdvözöltek, a csak imént „elválasztott“ polgárok majd Ujlakyt, majd Apáthyt, Tubolyt és Lukácsyt éltetve, amint a családapa erre vagy arra a pártra hajlott. Egy piros pozsgás becsehelyi menyecske arra a kérdésre, hogy hát ki éljen? a zaklatott lélek végső resignatiójával elkiáltotta: éljen a pemet meg a lapát!

Ez nevezhető aztán igazán praktikus észnek. Az okát megkérdezni, hogy miért? már nem juthatott eszünkbe, mert a kocsi gyorsan haladott czélja felé. Be is értünk szerencsésen a városba, melynek a mai napon emberszámot tevő népe kint sütkérezett a czigány-gyepen, hol a választás történt, s hol négy oldaláról négy tábor tarkállott eléd, ha a „gyepre“ vezető keskeny utcácskán kiértél a sikra. Hosszu pósnákon keresztbe tett táblácskák jelezték a különféle képviselők táborát — a zászlókon kivül. Itt Ujlaky jobbról, balról Apáthy, jobbról feljebb Tuboly Victor bátor serege, balról feljebb Lukács Gyula népe.

Mikor ebéd után — mert a gyomor vágyait kielégiteni emberbarátu kötelesség volt, kiértünk a választás szinhelyére, már javában folyt az alkotmányos munka mind négy párton, s ugyancsak büszke önérzettel tekintének a különböző pártbeliek egymásra. A számbavehető pártok Apáthyé és Ujlakyé voltak. Később aztán meggyarapodott még Ujlaky pártja a Lukácséval. Az előbbiek nagy örömére Lukács Gyula egy hatalmas dikczió után, melyet a ták hűvös árnyában a választókhoz intézett, átvezette pártját az Ujlaky táborába. Az eddig csendesen tanyázott katonaság akkor vette hátára a borjut, hogy amott a nagy örömnek emitt az elvfeladás következtében támadt keserüségnek miatta valamiféle élénkebb összeszóllalkozások ne legyenek, amire pedig — ugylátszott volt egy kis hajlandóság. Mert az Apáthy-pártbeliek az elvhüség büszke érzelmével a megvétés egy bizonyos nemével néztek az Ujlakyhoz pártolt Lukács-párt emberére, egy pár ember pedig e szavakkal adott kifejezést érzelmének: Milyen negyvennyolczasok ezek; eladták őket, mint a birkákat, mit a körülállók nagy és helyeslő hahotájára egy magát az alkotmányos élet gyakorlatába már korán betanuló 10 éves gyerek a legméltóbb indignatió hangján ismételt.

A borus ég azalatt egészen kitisztult a nap legélesebb sugarait küldötte a czigány-gyepre, mely azonban kevésbé érezte a tikkasztó forróságot mint a választók, kik e napra tábort ütöttek ezen a gyepen. Volt is izzadás, országra szóló: A türelmet pedig az a 8 muzsikáló banda tartotta fenn, melynek csárdásai véltig szóltak, oly fáradhatlanul, mintha csak parancsszóra történt volna. Ki is tettek magukért vét. Mint az izr. hitközség elöljáróságí tagja és hosszu éveken át az izr. iskolai bizottság elnöke tevékeny részt vett mindazon közművelődési intézményekben, melyek a nagy-kanizsai izr. hitközséget a magyarországi haladó zsidó hitközségek élére állitotta. Atyja volt köz- és társadalmi intézményeink általán tisztelt bajnokának Valbach Mór urnak. A gyászoló család találjon vigaszt a temetés alkalmával mutatkozott nagy részvétnek, melyet a boldogult teljesen megérdemelt. Béke porain!

— (**Magas vendég.**) Jó forrásból értesülünk, hogy József főherczeg e hó 22-én fog keresztül utaztában a n.-kanizsai indóházná ebédelni. —

— **A varasdi zenekar**, mely az ipartársulat zászlajának felszentelésére volt e hó 20-án hozzánk jövendő, 20—24-ig városunkban fog hangversenyezni. Műértő közönségünkre tehát élvezetes estek várnak.

— **Képviselő választás Keszthelyen.** Csendesen, zajtalanul jöve el augusztus 8-ika, azon nap, melyen alkotmányos országban, szabad polgár ujabban is legszentebb jogát gyakorolhatta. A kitüzött nemzeti zászlók jelenték a mai nap nagy jelentőségét. Ünnepi díszbe öltözött polgárok jártak keltek fontos arczczal fel s alá az utczákon; kiknek kalapjaiból nem hiányzott a választási toll sem. Reggel 8 óra után kezdetét vette a gyülekezés a Schillinszky-féle kávéház elé, hol egy század huszár is diszelgett. Beérkeztek ide rövid idő mulva a vidéki választó polgárok is. Ekkor megszóllalt stentori hangon Novák Ferencz választási elnök. Röviden ecsetelte a mult országgyülés eredményét; az uj országgyülést összehivó kegyelmes királyi leiratot; szólt a választási jog szabad gyakorlatáról. Felhivta továbbá a választó polgárokat, hogy a törvényes ½ óra eltelte alatt jelöltjeiket s bizalmi férfiakat nála irásban jelentsék be. A fél óra eltelvén, elnök jelenti, hogy több választó Falk Miksa urat jelenté be. S minthogy — ugy mond — ellenjelöltre ajánlat nem érkezett hozzá, a törvény értelmében Falk Miksát a keszthelyi választókerület országgyülési képviselőjévé megválasztottnak nyilvánitja. Ezt szünni nem akaró lelkes éljenzés követte, melybe nem vegyült egy egyetlen ellenkező hang sem. Elnök a választást bezártnak nyilvánitván, a választó polgárok „Éljen Falk Miksa képviselőnk“ gyakori ismétlése közt, a legszebb rendben tüzhelyeikhez távoztak. 1. l.

— **Az „országos köznevelési egyesület** fő gymnasiuma főreáliskolája és nevelőintézete igazgatóságának hirdetési rovatunkban foglalt felhivására figyelmeztetjük az olvasóközönséget.

— **Az egyetemes tanitógyülés** f. hó 20—22-ik napjain mindenesetre megtartatik. Az előértekezlet f. hó 20-án lesz. Az egyetemes tanitógyülést szervező Lizottság gondoskodott arról, hogy a vasutaknál s gőzhajóknál leszállitott áru menetjegyeket kapjanak mindazok, kik a gyülésre jönek s — az arad-temesvári vonalrészt kivéve — sikerrel; azonban mivel most minden egyes személyre külön jegyet kell váltani s általában a mérsékelt áru jegyek megszerzése több nehézséggel jár, mint a mult években: felkérjük a résztvevőket, hogy csak azon esetben vegyék igénybe a bizottság közbenjárását, ha a rendesen 19-én induló szentistvánnapi kéjvonatot használniok nem lehet. A bizottság az elszálálásolást 19-étől kezdve már biztositja. Különben a 2 forint tagsági jegy beküldése mellett (Murányi Kálmán igazgató tanitóhoz, Budapest, V. ker. hold-utczai népiskolába czimezve) nem.

Helyi és megyei hirek.

— *Zalamegyei képviselők.* Zalamegye 9 választó kerületében a képviselő választások a következő eredménynyel ejtettek meg: Szabadelvűek: Nagykanizsai kerület: Csengery Antal; keszthelyi kerület, Falk Miksa; Csáktornyai kerület, Szabó Imre; letenyei kerület, Apáthy István. Egyesült ellenzékiek: lendvai kerület, Veszter Imre; szent-gróthi kerület, Bessenyei Ernő. Függetlenségi pártiak: egerszegi kerület, Csertán Károly: Tapolczai kerület: Verhovay Gyula. Baksai kerület: Turgonyi Lajos.

— **Dalestély** a „Zöldfa“ kertben (Mult számunkból kiszorult.) Szombaton este volt. Az egész héten bánatos lepel borította égboltozat korán eltakarta a hanyatló napnak még visszatekinteni vágyó végsugarait, sö-

---

a muzsikusok, de nem merném eldönteni, ők érdemeltek-e nagyobb dicséretet, vagy pedig azok, kik kipirult arczczal, melyről csakugy gyöngyözött a verejték, ép oly fáradhatlanul járták. Az is meglehet különben, hogy ezek ellensúlyozni akarták azt a forróságot, melyet a nap okozott. Ezek közül némelyek komolyan vitatták hogy nem is érzik a meleget. Uram Isten! minő természet! Tudom, hogy az uri hölgyek közül, kik a választók eleven táborát bájukkal diszitették, sokan megirigyelték az egyszerü népnek ezt a táncban is kitartó természetét. Pedig csárdást tánczoltak mindvégig, amitől némely hölgyeink ugyancsak félnek, pedig a sima padlón, könnyü topánkában sokkal könnyebb ám, mint ott azon a gyöpön a nap szuró sugarai alatt.

A lelkészeknek pedig e napon különösen volt dolguk. Ujlaky győzelme szivükön feküdt, s a választási eredmény megmutatta, hogy nevezetes párttal rendelkeztek. Hat óra tájban, mikor pártja hivására Apáthy is kijött a választás szinhelyére, emennek valami kétszáz szavazattal többje volt. Volt öröm az Apáthy-párt embereinél, s hogy a nagy forróság daczára is lelkes, meleg éljenekkel fogadták képviselőjüket, mikor ez felszólzott kocsin a helyszinére jött, azt talán fölösleges emliteni is. Később azután ismét kötes lett a diadal s kilencz órakor este még nem lehetett tudni biston ki a vivát! Azalatt a választók közül többen egy pár tragikomikus episódról gondoskodtak.

Ha papirosom fogytán nem volna s olvasóim türelmében jobban bizhatnám ezt a pár érdekes episódot elmondanám már most; de a mi késik nem múlik, a választáson kivül is tanulságosak azok. Csak elmondom tehát, hogy a vége mégis csak ez volt: Éljen Apáthy István.

SZALAMANDER.

csak tanitó, de bárki, nő s férfi, ki a tanügy iránt érdeklődik, tagja lehet az egyetemes gyűlésnek s résztvehet a tagsággal egybekötött mindennemű előnyökben.

Péterfy Sándor, elnök. *Lakits Vendel*, titkár.

Az „Apollo“ zeneműfolyóirat legujabb száma következő tartalommal jelent meg: 1. Az ördög a földön, francia négyes Suppé legujabb dalműve után szerzé Hölzl Lőrinc. 2. Rondeau, Seemann Józsettől. 3. Tul a Tiszán Devecserbe. Dal Szentirmay Elemértől zongorára átirta Kapi Gyula. A lap előfizetési ára felévre 3 frt, mely az „Apollo kiadóhivatalához (Budapest, vár, országházutcza 94. szám.) czimezve küldendő be, legczélszerűbben postautalvány utján. Az Apollo hazai szerzemények közlése mellett minden nevezetesebb külföldi zeneművet is megismertet előfizetőivel s bármily zenegyüjtemény diszére válik s ezért valóban pártolásra méltó.

— **Magyarország és a Nagyvilág** 32-ik számának tartalma

Szöveg: A párisi közkiállitásból. — Ha a rózsából. Költ. (Bulla János.) — A mit a szomorufűz beszélt. Rajz. (Kisfaludy Atala.) Folyt. Az elzárt gyámleány. Vig elbeszélés. (Degré Alajos. V. folyt. A tiroli hegyekben. — Az emberiség haladása (m. t.) — Egy egyptomi királyleány. Történelmi regény. (Irta: Ebers György) XXXI. folyt. — Kerben. Költ. (Pap Kálmán.) — Képek Boszniából. — Az én alezredesem emléke. Makrai László élet- és jellemrajza. (Irta: Jakab Elek.) Vége. — Különfélék — Betűrejtv. — Sakkfeladv. — Szerkesztői üz.

Rajzok: A párisi közkiállitásból: A magyar csárda belseje. A ballon captif. — A tiroli hegyekben. — Képek Boszniából: Taslidsa városa. A banjai kolostor.

Irodalom és művészet.

Megrendelési felhivás! „Emlék-lap“ czimen, alulirottak egy képcsoportozatot fognak e hó közepén kiadni, mely a budapesti népszinház tagjainak arczképét foglalandja magában.

Vállalatunk megindításánál egyrészről azon czél lebegett szemünk, előtt, hogy a népszinház jelenlegi tagjai, még évek multán is, kedvesen emlékezzenek vissza azon időszakra, melyet — e három év óta fennálló intézetben, — együtt töltöttek. S ha egyéb emlék nem maradna fenn a jelenből, a collegiális tisztelet- és szeretetnél: az általunk kiadandó diszes emlék-lap elegendő lesz, — egy pillantást vetve rá, — a letünt szép napokat emlékükbe visszaidézhetni.

Másrészről azonban alkalmat kivántunk nyujtani a szinügybarátok ugyszintén a vidéki pályatársaknak: ismerőseik és barátaik arczképét, a népszinház kiválóbb tagjaival egyetemben, egy csoportban megszerezhetni.

Az „Emlék-lap“ keretében, a következők arczképei foglalnak helyet: Soldosné, Szigligetiné, Sziklay Emilia, Lukácsyné, Rákosy Fáni, Sabó Karola, Pártényné, Klárné, Nikó Lina, Rákosy Szidonia, Ács Antonia, Ádámi Piroska, Komáromy Mariska; — Tamásy, Együd, Lukácsy Sándor, Előry, Erkel Elek, Puks Ferencz, Vidor Pál, Tihanyi Miklós, Horváth Vincze, Szombathelyi Béla, Sólymosy, Egri Kálmán, Kápolnay J., Pártányi János, Bakonyi István, Jány Gyula, Szigligeti József, Báthory Románcsik Mihály, Kovács István, Galló Gy., Csákó Endre, Vasvári Kovács József, Rózsay Józs., Genée Sándor, Dobocsányi Gyula. Az „Emlék-lap“ f. év auguszt. 15-én jelenik meg. Ára 1 frt 50 kr. leend.

Képeink művészi kivitelérő: Eischer Gyula elismert rajzolónk neve s a külső kiállitást illetőleg Légrády testvérek jó hirü nyomdája kezeskedik.

Vidéki megrendelések utánvéttel eszközöltetnek. Szives gyüjtőknek tiz példány után, egy tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

Megrendelések: Báthory R. Mihály nevére, a kiadóhivatalhoz (Budapest, Kőfaragó utcza 1. sz. 8. ajtó) czimzendők.

Legyen szabad a tanügybarátok s a vidéki szinészet tagjai részéről, minél tömegesebb pártolásra számitanunk!

Bakonyi István és Báthory R. Mihály,
az „Emlék-lap“ kiadói.

Előfizetési felhivás „300 legujabb Szegedi Népdal“ czimü munkára. Megjelenik 1878. évi szeptember hó 1-én zsebkiadásban. Előfizetési ára 50 kr. (Bolti ára magasabb leend.)

Városunk népe jellegét s kedélyhangulatat mi sem tükröztethetvén s mi sem ismertethetvén hazánk más vidéki lakójával jobban meg, mint épen a népéletből meritett s közvetlen a nép által készitett népdalok, — ez indokból, de különösen hazánk nagy fia, boldogult gróf Széchenyi Istvánnak eme szavai; „Tegyen mindegyikünk annyit, mennyit tehet honáért, földijeiért“ — által ösztönözve, elhatározám, hogy az általam éveken át szorgalmasan gyüjtöt s legnagyobbrészt a nép által készitett, még maiglan is közkedvességnek és elismerésnek örvendő „300 legujabb Szegedi Népdalt“ — mely kizárólag Szeged és vidéke dalait öleli fel magában — a nagyérdemü olvasó közönségnek ezennel átadjam, hogy ez által én is szerény tehetségemhez képest hazám közművelődési temploma felépitéséhez egy porszemmel járuljak.

Előnye e munkának minden eddigelé megjelent népdalgyüjtemények fölött egyrészt és főleg abban rejlik, hogy a gyüjteményembe felvett népdalok a sajtó alól ez ideig kikerült még egy népdalkönyvben sem jelentek meg, mi okból, hiszem, nagyobb elismerésben részesülend a t. közönség előtt; — de másrészt abban is, mivel e munka, mindeddigelé megjelent e neműek között egyszersmind a legolcsóbb is.

Csinos kiadásban, 16 ivnyi terjedelemben, zsebkiadásban fog f. évi szeptemb. hó 1-én megjelenni, a mikoron a tisztelt előfizetőknek a példányok meg fognak küldetni.

Szeged, 1878. évi jul. hó végén.

NAGY JÓZSEF,
szerkesztő.

Előfizetési feltételek:

Ára a 300 népdalt magában foglaló munkának 50 kr. — Bolti ára magasabb leend.

Az előfizetési pénzek alulirott kiadóhoz bérmentve intézendők. De előfizethetni postautalványnyal is, mely 5 krért minden postahivatalnál kapható.

Minden 10 egyszerre beküldött előfizető után a gyüjtőnek egy tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

Az előfizetett könyvek bérmentve fognak megküldetni.

Traub B. és társa
kiadó.

Színészet.

A keszthelyi szinházra Biba Eugenia k. a. és Sólymosy Elek eltávozása után gyászos sor következett. A szinház egyik este ép ugy, mint másik este kongott az üresség öl. Miklósy Gyula és jól rendezett társulata éppen nem érdemelte meg a hazafiatlan mellőzést Keszthely és vidéke *művelt közönségétől*! Mert szinre hozta a szinirodalom ujabb termékeit; számos uj és költséges operettet még pedig elég korrect előadásban. Valóban fájlaljuk, hogy nemzeti zengzetes nyelvünk művelőit s terjesztőit városunkból koldus módon kell ez egyszer — s reméljük igy utolszor — elbocsájtanunk. Azonban tudva, hogy jeremiádák e jó ügyet előbbre nem viszik, ha a szives olvasó terhére nem leszek, áttérek egy pár előadás rövid vázolására: —

—

Augusztus 4-én Lukácsi S. és Balla K. énekes népszinműve „A zsandár“ került szinre, A mű kevés belbecscsel bir. Nincs benne semmi valami megkapó. Zsandár garázdítás van benne elég; fájó sebeket mardos, jobb nem bolygatni! Sok népdal van a szöveg közé szőve, melyeket Liptay Laura, Láng Etel, Szép, igen szépen elénekeltek Közönség alig volt.

—

Aug. 5-én „Kisasszony feleségem“ czimü operette ez idényben másodszor. Az előadás jó volt Közönség csekély.

—

Aug. 6-án Liptay Laura javára „A három csőrü kacsa;“ nagy operette. Irta Jónás, ford. Latabár. — A szinház félig sem telt meg a társulat e derék elsőrendü énekesnője jutalomjátékakor. Jutalmazotton (nem volt egy krajczár tiszta-jövedelem sem!) meglátszott, hogy fájlalja e mellőzést: kedytelenül; de azért jól játszott s énekelt. Ő volt Van Ostebál, a hajós kapitány szép neje; a hajós kapitány Ferency; a polgármester Szentessy; az együgyü Trontoupiff Jámbory; a három spanyol Aranyosi, Tóth, Szép. — Szépné ez este lépett fel először Elsa szerepében, erőteljes alt hangjával tünt ki.

—

Augusztus 7-én „Fatinicza“ másodszor.

—

Aug. 8-án Ferenczy József javára „A három pár czipő.“ Irta: Barla, forditotta Toldy. Közönség ma is csekély számban azonban a páholyok tele voltak. Ferenczy ügyes darabot választott jutalmára. Tartalma erkölcsi becscsel bir; a nagyravágyás visszarettentő iskolája s e mellett igen jó izü mű. Ferenczy Flink, suszter szerepében ügyeskedett; egy szép koszorut is kapott. A suszter szép de nagyravágyó nejét. Liptay Laura igen jól játszá. Bercsényiné (Éder Laura) a dicsőitett énekesnő szerepében kedves jelenség volt, Lipcsey Judit mintha csak suszter inasnak született volna, ugy játszá szerepét.

—

Aug. 10-én adatott „A bőregér“ („Fledermaus“) Irták Haffner és Genée; forditotta Vezéri Ödön. Vig, kellemes zenéjü operette ez, de néikülöz minden morált. Szinészeink ma különösen kitettek magukért egytől egyig; kedvvel játszottak s hévvel énekeltek. Liptay Laura (Rozalinda) a legnehezebb részeket is precis énekelte, öröm volt hallgatni. Meglepett ez este bennünket Pajor Ágnes (Adele szobaleány,) kellemes sopran hangjával. Ez az első eset, hogy nagyobb szerepet játszott, sikert aratott! Tehetség van benne; szüksége van a jó iskolára s nagy szorgalomra. Aranyosy (Eisenstein; Ferenczy (Frank); Láng Etel (Orlovszky hércseg: Füredi (Alfred): Balla (Frosch dicséretet érdemelnek. Balláné, a második felvonásban kitünő technikai ügyességgel lejtette a nagy magánytánczot. Őt ugy Liptay Laura, — Láng Etel — és Pajor Ágnest a szép számu közönség koszoruk s virágcsokrokkal tisztelé meg.

—

Aug. 11-én utolsó előadásul adatott „Finum Rózsi“ leánya, vagy a Falu rossza családja 25 év után. Népszinmű, tablokkal. 4 szakaszban; irta Palotás. Uj sikány mű ez, nem méltó folytatása Tóth Ede „Falu rossza“-nak. Majdnem az összes személyzet szerepelt e darabban. S ezzel itteni működésük véget ért — legalább ez évben. Adja az Ég, hogy ezentul a legnagyobb erkölcsi és anyagi sikert aratsanak!

Keszthelyről a Miklósy társulat Sümeghre, innen Szombathely skésőbb Veszprémben ütik fel táborukat.

Keszthely, 1878. aug. 12.

Curtius.

A zalamegyei gazdasági egyesület hivatalos értesitője.

Erdészeti államvizsga.

(Vége.)

11 §

Az államvizsgálat letételéről a jelöltnek a földmivelés ipar és kereskedelem ügyi miniszterium hivatalos pecsétje alatt következő bizonyitvány adatik ki:

Erdészeti államvizsgálati bizonyitvány

Bélyeg helye	a helyre jön Magyarország ide nyomtatott nagy czimere	A vizsgáló bizottság által adható képességi osztályzatok: jelesen képesitett jól „ kielégitően „

A nagyméltóságu földmivelés ipar és kereskedelem ügyi m. k. miniszterium

18 évi hó napján szám alatt kelt rendelete alapján Budapesten 18 évi hó napján megtartott államvizsgálat alkalmával az alólirt vizsgáló kizottság által

N N ur, ki Magyarország megyéjének községében született, az erdészeti tudományokból megvizsgáltatván az erdő gazdaság önálló vezetésére és kezelésére képesitettnek találtatott minek igazolására a nagyméltóságu földm ipar és kereskedelemügyi m. k. miniszterium pecsétje alatt részére ezen oklevél kiadatott.

Kelt Budapesten 18 évi hó -n.

Az erdészet államvizsgáló bizottmány.

N. N. vizsgáló biztos (és állása)	A földmivelés ipar és kereskedelemügyi m. k. miniszterium pecsétje	N. N. a bizottság elnöke (és állása)
N. N. vizsgáló biztos (és állása)		N. N. a bizottság jegyzője (és állása)

A bizonyitványok az összes vizsgálatok befejezésére következő napon az államvizsgát letett egyéneknek, a vizsgáló bizottság jelenlétében, az elnök által személyesen szolgáltatnak ki; ha pedig ez nem történhetnek, akkor földm. ipar és kereskedelem ügyi miniszterium által hivatali uton fognak kézbesittetni.

12 §

A vizsgálat folyamáról jegyzőkönyv veendő fel, melynek a megtörténtek fölvétele mellett, külön rovatok szerint, tartalmazni kell az elnök és az egyes bizottsági tagok által adott osztályzatokat, valamint azon osztályzatot, melyet az illető bizonyitványában nyerend.

Ha a bizonyitványban adott képességi osztályzat nem egyhangulag de szótöbbséggel itéltetett oda, ez a jegyzőkönyvbe, a szavazók és szavazatok megjelölésével szintén felveendő.

13 §

A vizsgálatról felvett jegyzőkönyvet, valámiut az irásbeli dolgozatokat a vizsgáló bizottság elnöke, a földm. ipar és kereskedelem ügyi miniszteriumhoz terjeszti föl, honnan a vizsgálati jegyzőkönyv egy hiteles másolata a selmeczi kir. erdő academia igazgatóságának küldetik meg.

14 §

A vizsgáló bizottság tagjai napidij és utiköltség megtérítésében részesülnek mi iránt a földmivelés ipar és kereskedelem ügy miniszter külön rendeletben intézkedik.

15 §

Oly jelölteknek, kik a vizsgát nem állották meg, még egy másodszori vizsgára a vizsgadij ujabb lefizetésének kötelezettsége mellett engedély adatik. A ismételt megjelenésre az engedély a fentebbiek értelmében kérendő ki.

Azon jelölt, ki másodszor nem állotta ki a vizsgát, harmadszor vizsgára nem bocsátható, kivévén, ha a vizsgáló bizottság a második vizsgálat alatt oda nyilatkozott volna, hogy az illető tápasztalt képesség mellett alapos remény lehet arra, miszerint a vizsgát harmadizben sikeresen leteendi.

Budapesten 1878 aprilis hóban.

TREFORT m. k.

Üzleti szemle.

Kelt Nagy-Kanizsán, 1878. aug. 12.

Időjárás: Tegnapi heves esőzés után ma derült, szép.

Üzleti forgalom: Az üzletben nem birt ezideig nagyobb mérveket öltheni, mert a behozatal a végbement választások következtében csak jelentéktelen maradott, mig a jelenleg uralgó még tarthatlan helyzet mellett a vételkedv sem lép határozottabb actióba. Az általános figyelem most leginkább a küszöbön álló gabna-vásárok felé irányul — amelynek az árviszonyok mérvadób szabályozása tulajdonképeni főhivatása. — Nehéz álláspont vár bizo, reánk gabnáink minősége mellett és verseny-képességünk czirányban az idén csütörtököt mondott. —

Csak nagyobbszerü ár-reductio leend képes a nagy hézagok ellensulyozhatására — szomoru, de elkerülhetlen teny!

Piaczi áraink felől a fenntérintettekmellet — nem nyujthatunk irányadó adatokkal — de megigérjük jövőre!

i. S. S.

Felelős szerkesztő:
HOFFMANN MÓR.

Az „országos

köznevelési egyesület“

budapesti nyilvános

fögymnasiuma-, föreáliskolája- és nevelő-intézetében

a jövő tanév szeptemberhó 7-én veszi kezdetét, melyre a beiratások augusztus hó 27-étől szeptember 6-ig délelőtt és délutáni órákban történnek.

Ez intézet czélja az, hogy a jómódu családok gyermekeire nézve lehetővé váljék a házi nevelést egyesiteni a nyilvános oktatással az ifjuságot alapos képzés által keresztülvezetni a középtanodák nyolcz osztályán s lelkiismeretesen előkészitení a magasabb tudományok megszerzésére, melyeket a legfőbb tanintézet, az egyetem nyujt.

Az intézet ujonnan szervezett tanári kara országosan ismert jeles tanférfiakból áll, kiknek nevei megjelölik a nevelési irányt, s biztositékot nyujtanak az intézetben uralkodó szellemről. Tanügyi igazgató: dr. Károly György Hugó; tanárok: Baranyovszky Ignácz, dr. Cherven Fióris, dr. Corzán-Avendáno Gábor Harrach József, Köpesdy Sándor, Krisz Ferencz, Névy László, Novák Lajos, Szavkay Lajos, dr. Szinnye József stb.

Taneszközeinkhez tartoznak a gazdagon berendezett természettudományi és természetrajzi gyüjtemények, valamint a kiváló figyelemmel összeállitott könyvtár, mely magában foglalja az ifjak szellemi ercjét meg nem haladó minden jelesebb termékét a nemzeti és világirodalomnak.

Sulyt fektetünk arra, hogy az intézet növendékei a német franczia, angol, és olasz nyelvekben is alapos oktatást nyerhessenek, s e nyelvnek bármelyikét elsajátithassák.

A tornászat, táncz, zene, vivás, uszás és lovaglás külön mesterek által tanittatik.

Az intézet növendékei lehetnek 1. *bennlakók*, kiket a t. szülők vagy gyámok egész ellátásra adnak az intézetbe; 2. *félkosztosok*, kik, hogy otthon nélkülözhessék a házi nevelőt, egésznap az intézetbe maradnak a rendes felügyelet alatt, s ebéddel és uzsonnával is elláttatnak; 3. *bejárók*, kik a rendes tanórákon az oktatásban részesülnek.

Megjegyezzük, hogy az előkészitő osztályba kisebb növendékek is fölvétetnek, kik előképzést nyernek a gymnasiumi vagy reáliskolai osztályokba való fölvételre.

Gondoskodtunk, hogy az intézet ujonnan berendezett helyisége (*váczi körut 54. sz. I. emelet*) a testi és szellemi nevelés minden igényének megfelelő legyen; tágas, diszes tantermek, nappali és hálószobák a szükséges kényelem eszközeivel teljesen el vannak látva, s az intézetnek saját rendelő orvosa van.

Ama bizalom, melylyel a t. szülők és gyámok intézetünket rövid három évi fennállása alatt megtisztelték, emeli önérzetünket s arra ösztönöz, hogy a nevelés és oktatásügy emelésén kétszeresen fáradozzunk, s miután ezt nyiltan valljuk, ajánljuk a t. szülők és gyámok becses figyelmébe intézetünket.

Teljes programmal egyszerü levélbeli megkeresésre az intézet igazgatója szolgál, kivel a szünnapok alatt előlegesen értekezhetni az intézeti *uj helyiségben* (*váczi-körut 54. sz., I. emelet*) *Budapesten.*

László Mihály,
az „Országos köznevelési egyesület“ nyilvános közép-iskolájának és nevelőintézetének igazgatója.

529 1—5

RANSOMES, SIMS és HEAD

IPSWICH, ANGOLHONBAN,

ÜGYNÖK

GROSSMANN J.,

váczi körút 34-dik szám

az osztrák-államvasút indóháza közelében

BUDAPESTEN,

ajánlják a bécsi világkiállitáson 1873-ban tisztelet-okmánnyal és valamennyi más kiállitáson legmagasabban kitüntetett

GAZDASÁGI GÉPEIKET,

ugymint **javitott mozgonyokat**, fa- és szén-tüzelésre. **Javitott mozgonyok**, Head és Schemioth szabadalma, **szalma-, káka-, kukoricza-torzsa-** stb., ugyszinte fa- és szén-tüzelésre.

Gőz-cséplőgépek kettős tisztitó szerkezettel és javitott szabadalmazott osztályzó hengerrel, valamint az üszög tisztitására szolgáló külön készülékkel. — Árujegyzék díjmentesen.

Umrath és társa Prágában.

Mezögazdasági gép gyárosok

ajánlják, a szilárd kivétel, könnyü járás, nagy munkaképesség, és tiszta cséplésről legelőnyösebben ismert, ugy rámán álló mint kerekeken járó

489 17—20

kézi és járgány-cséplőkészületeiket

1-töl 8 ló, vagy ökörerőig.

Továbbá készitünk különféle nagyságu és elismert jó minőségü

tisztitó rostákat kukoricza morzsolókat és szecskavágókat

képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Iskolai értesitők

Nyilvános

polgári és kereskedelmi iskolám és nevelö-intézetemben

együtt, Budapesten, Károly-körut 22. sz. (országut 4.) a 26-dik iskolai év folyó évi september 3-án veszi kezdetét. A növendékek felvétele augustus 20-ától naponta délelőtt 8 órától 12-ig és délután 3 órától 5-igejtethetnek meg.

Intézetemben (nevelőintézet) a reám bizott növendékek általam s nőm által a leggondosabban ügyeltetnek fel s a legszeretetteljesebbben ápoltatnak. Azok nevelése körül nekem **több mint 30 évi** több oldalu tapasztalás áll rendelkezésemre, a mi arra jogosit, nevelőintézetemet minden t. c. szülőknek a legjobban ajánlani. Tudósitványok kivánatra ingyen.

522. —10

Röser Miklós

Elköltözés végett bérbeadandó lakás magtár-, bor, és butorok eladása.

Egy öt szobából álló kényelmes lakás, kerttel, nagy pincze, padlással és minden hozzávalóval f. é. October elsejétől esetleg Szeptember elsejétől; — szinte egy magtár padlással, f. é. Augusztus elsejétől bérbe adandók.

Ezeken kivül tökéletes öt szobabutorzat egészben, vagy részben; egy szelelő-rosta, egy borfejtőgép, 1875 és 1877-ki borok, pálinka-hordók, plékályhák és sok mindenféle tárgyak eladandók.

Bővebb tudósitás 527 3—3

Schwarz Adolf urnál,

Iskola-Utcza Nagy-Kanizsán.

BROGLE J. és MÜLLER

gép- és rostalemez-gyárnokok

Budapest, Margi hid közelében,

ajánlják a mér küszelő idényre hosunk több gazdasági kiállitásán versenyképességért első dijjal jutalmazott.

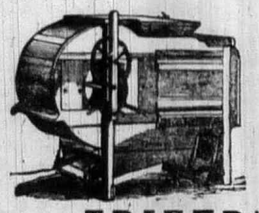

TRIEUR-jeiket,

(konkolyt, bükhönyt, zabot stb. választó rosta), mely gépnek szapora és tiszta munka-eredménye minden más efféle gyártmányunyal versenyez valami **Tisztitórosták Backer mintájára**. Rostáink az elámort legjobb, Backer rendszere szerint készitvék az eredeti ól semmiben sem térnek el, a ennélfogva munka-eredményük is azonos marad az eredetiével

Ajánlják továbbá **tisztitó-rostákhoz és cséplőgépekhez** való **rostalemezeiket** mindennemű minta és nagyság szerint, a legjutányosabb áron

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A soproni áll. m. k. főreál-iskolánál

a felvételek s beiratások aug hó 29-én veszik kezdetüket és bezárólag szept. 4-ig tartanak.

A beiratások 8—12-ig a felvételi és javitó vizsgálatok ugyan e napokon délután 2—5-ig tartanak.

Az iskolánál felvételre először jelentkező minden tanuló végzett tanulmányairól szóló bizonyitványnyal személyesen szülője vagy gyámja, illetőleg azoknak külön megbizottja kiséretében tartozik megfelelni A beiratásokat az igazgató és az osztályfő eszközli.

Az iskolánál levő segélyző egyesület a jó erkölcsü, de szegény tanulóknak tanulmányaik folytatására alkalmat akarván nyujtani, elhatározta, hogy a jövő iskola évben **alumneumot**, (élelmező intézetet) felállitandó évi dijat 60 frttal állapitá meg, azon kivül még tiz tanulót mérsékeltebb dijért élelmez, és pedig kettőt 30, négyet 45 és négyet 50 frtnyi dijfizetése mellett. A mérsékelt dijt fizető helyeket elnyerni óhajtók folyamodványaikat aug. 25-ig a főreális iskolai igazgatóhoz mint a segélyző egyesület elnökéhez nyujtsák be. —

532 1—2

Sopron, 1878. aug. 6-án.

Az igazgatóság.

A tisztelt házi asszonyok

csak ugy vannak biztositva, egy eredeti

Lotz féle

mángorlót

megkaphatni, hogy ha azt saját gyárából

Lotz Károly

Wien, Weinhaus, Hauptstrasse, 12. czim alatt rendelik meg.

530 2—10

Kereskedelmi tanfolyam felnőttek számára.

Alulirott bátorkodom a nagyérdemü közönséggel tudatni, hogy azok számára, kik a ***kereskedelmi tantárgyakat*** maguknak elsajátitani kivánják, a legjutányosb föltételek mellett

esti-tanfolyamot nyitok.

Az e téren szerzett ugy elméleti mint gyakorlati ismereteim a legjobb eredményt biztositják.

Minthogy a helyben müködő tanitó urak között a kereskedelmi tantárgyakat ***csak én értem alaposan,*** a tanulni kivánók siessenek a tanfolyamban résztvenni, mert később alig ha lesz erre alkalmuk.

A beiratások lakásomban, a ***Zsombory-féle házban*** történhetnek.

Tisztelettel **METSZEL HENRIK**

fő-elemi tanitó és okl. könyvelő.

Nyomatja és kiadja Fischel Fülöp Nagy-Kanizsán 1878

Kiadóhivatal;
Fischel Fülöp könyvkereskedése. Ujvárosház utcza 513. szám.
Előfizetési árak.
Egész évre 5 frt. Félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 50 kr
Hirdetmények:
3 hasábos petitsor egyszer 7 kr. többszöri hirdetésnél 5 kr
Bélyegdij 30 kr
Nyilttér:
Petitsora 10 kr

ZALA

MEGYEI ÉRDEKÜ

KÖZMÜVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

A Zalamegyei-Gazdasági Egyesület, a n.-kanizsai tiszti önsegélyző szövetkezet és több más egylet hivatalos közlönye

Szerkesztői iroda
Hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Uj városház utcza 513. sz.
Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el
Kéziratok vissza nem küldetnek.

Hirdetéseket felvesznek: Rudolf Mosse Budapest Ferencziek bazár 11. sz. — A. V. Goldberger Budapest Semnair utczal. — A. Oppelik Bécs Stubenbastei 2. sz. — Weisz Mór Bécs II. Taborstrasse 11 sz. Rubinstein Jakab és társa Budapest Király utcza 17. sz. I. em. — Haasenstein & Vogler Bécs I. Wallischgasse 10.

34. szám. | Nagy-Kanizsa, Szerdán 1878. Augusztus 21-én. | V. évfolyam.

92
1878.

Meghivás.

A zalamegyei gazdasági egyesület 1878-ik évi September hó 2-án délutáni 4 órakor Zala-Egerszegen saját háza termében rendes közgyülést tart, melyre a tisztelt egyesületi tagok minél nagyobb számban megjelenni kéretnek.

A közgyülés tárgyai:

1. A csáktornyai f. é. október 6 és 7-ik napjain rendezendő gyümölcs, szőlő és borkiállitás iránt tett intézkedésekről jelentés;

2. Az 1879-ik évi nagy-kanizsai tenyész állat kiállitás és vásár iránti intézkedések megtétele;

3. 1876/7 — 1877/8 évi számadások megvizsgálásáról küldöttségi jelentés;

4. Az 1879—1885-ik évi időszakra alakulás végett előleges intézkedés,

5. Folyó ügyek.

Kelt Zala-Egerszegen, 1878 évi Augusztus hó 10-én.

ÁRVAY ISTVÁN, m. k.
ügyvezető elnök.

Tapasztalatok az üszög keletkezése és fejlődése körül.*)

A lapok utján több gazdatársunk felszólalása úgy a m. kormány egyenes felhivása, bátoritottak bennünket fel arra, hogy eddigi tapasztalatainkat és szerény nézetünket az üszögről közre bocsássuk, bár sajnálattal kell itt kijelenteni, hogy biztos óvszerre nem utalhatunk jelen czikkben, s csakis annyiban ohajtottuk ezeket a t. gazdaközönség tudomására hozni, hogy az eddig tett kisérletek eredményét tekintetbe véve, a próbák jobban megvilágittassanak, s tán egyesek sikertelensége bizonyosabbá tétessék.

A kálozi urodalom huszonhat évi tapasztalatait van szerencsénk, az évi tisztülési jegyzőkönyvek s naplók pontos feljegyzései után, kivonatban közölni

*) A „Földm. Érdekeinkből.“

Évek során át a mag páczolása által gondoltuk e bajnak elejét vehetni, és pedig e tekintetben a legnagyobb pontossággal járt el az uradalom. Használtatott külön-külön rézgálicz, vasgálicz, konyhasó, mireny oldat kisérletre, és pedig úgy, hogy a vetőmag ezen oldatokban e czélra készült kádakban jól megáztatva, megforgattatott, s csávázás után még oltatlan mészporral is meghintetett s csak igy szárittatott meg vetésre. Ezen eljárás lelkiismeretesen keresztül vive sem elégitvén ki a kivánalmakat, az urodalom az egész vetőmag mennyiség bepáczolásával felhagyott s ezentúl fele részben eszközöltetett, a mennyiben minden gazdasági kerületében a buzatáblák fele részben páczolt, fele részben páczolatlan maggal lettek elvetve.

Ily eljárás mellett sem tapasztalván külömbséget, az utóbbi években nehogy az uradalom szemrehányást tegyen önmagának, hogy egy, oly sok oldalról ajánlott eljárást, a magpáczolást, nem folytatja következetesen, mig ezen eljárás mint teljesen sikertelen a gazdaközönség részéről be nem bizonyittatik, az uradalom csak arra szoritkozott, hogy a kései vetésü buzákat szokta fele részben rézgálicz, fel részben oltatlan mészporral bepáczolt maggal bevettetni.

Elősorolván a páczolási kisérleteket sajnos, ezek nem vezettek a várt eredményhez, mert az üszög, hol kisebb, hol nagyobb mérvben csökkenti terméseink ugy mennyi- mint minőséget.

Általános tapasztalataink az üszög felléptéről, az idei évet kivéve, mit megmagyarázni sok tekintetben nem tudunk, a következőkben foglalhatók össze. Leginkább elővetemény, friss trágyás földbe, s a kései vetések után tapasztaltatott az üszög legnagyobb mérvben; volt ugyszólván egész üszögmentes évünk is. A buzavetés alá eső földek mindenkor három szántás után, nagyobbára géppel, jó tökéletes maggal lettek bevetve, igy sem munka, sem mag tekintetében a baj fejlődésére tért nem engedtünk. Mag trissitésre a Bánátból hozatott kitünő jó mag, a m. kormány, ugy eggyes termelőktől szerzett hanachi, baltimorei, viktoriai s Hallett-féle módon nemesitett buza, melyek minőségre kivánni valót sem hagynak hátra, s melyek közül eggyesek, mint a növényi kórokkal jobban daczolók, ajánltattak a lapok utján; mindezekkeli próbák azon szomoru tapasztalatra vezettek bennünket, hogy a legjobb s legegészségesebb mag után is kifejlődik, s kisebb-nagyobb mérvben pusztitólag uralg az üszög.

A vetőmag minőségére nézve még szabadjon reflectálnunk az 1873—1876-ig tartó évekre. Ugyanis 1873-ban silány termés mellett apadt satnya magot kaptunk, ebből 1874-ben a legszebb búza fejlődött ki, mig ugyancsak ezen jó vetőmag után 1875-ben rozsdás buzát arattunk, s 1876-ban a rozsdás beteg vetőmag után közép jó termés és meglehetős minőségü magot arattunk. A mennyiben az üszög a rozsdagombával analog eredetü, hozzuk fel e példát.

A folyó évi üszög fellépése sok eddigi tapasztalatainknak ellent mond, u. m. korábbi vetés, ugarba vetés, dombosabb fekvés, ritkább gabona állásnál több üszög tapasztaltatott mint más eddigi üszögös években, bár az ellenkező körülmények között fejlődött buzák sem mentek az üszögtől.

Az uradalom öt kerületre van felosztva, melyek nem csak, hogy nem szomszédok, de nem is egy megyében feküsznek, ezt tájékozásul bátorkodunk felhozni, nehogy helyi természetünek vétessék e baj. Az uradalom két kerületében tavaszi buza is lesz rendesen vetve, ezek egyikében egyik tábla fele részben őszi, fele részben tavaszi buzával lett elvetve, mig a tavaszi buzában semmi üszög nincs, addig az őszi negyed-részben üszögös.

Az idei buzatermés fejlődési fasisaira visszapillantva, az időjárást kivéve semmi különöset nem jegyezhetünk fel, mi csak gyanu okot szolgáltathatna is az üszög föllépésére; a fejlődő buza, a fej képződéseig semmi abnormis állapotnak nem volt alávetve, legszebb reményeket tápláltuk az idei aratásra, de midőn a fej a sásból kibontakozott szomoruan kelle tapasztalnunk, hogy egy váratlan körülmény e szép reményeinket tönkre tette.

A fejlődés alatti időszak és csapadékmérések, mig t. i. a buza hasban volt, s fejét kezdte hányni, az uradalmi kerületekben vezettetni szokott munka naplókban feljegyezve levén, bátrak vagyunk azokat ide iktatni másolatban, tán némi magyarázat vonható belőlük e calamitások felferitésére. Erre nézve a növény physiologiával foglalkozók figyelmét vagyunk bátrak felhivni, s ha szerény adatainkkal a tudománynak szolgálhatunk, azon megnyugvást is szerezhetjük magunknak, hogy tán a t. gazdaközönséget is nem épen fejtörés és lelkiismeretfurdalástól, de tán kissebb-nagyobb agodalmaktól iparkodtunk megmenteni, a mennyiben, ha bebizonyul, hogy csakis az időjárás okozta calamitás az üszög: megnyugvással nézhetünk az ily elkerülhetlen baj elé melynek fellépését emberi erő és akarat meggátolni nem tudta.

Szerény véleményünk oda irányul, hogy egyedül a rendellenes időjárás okozza e bajt, a mennyiben a hirtelen légmérsékcsökkenés folytán, a fejlődő növény kóros állapotba jön, s mielőtt virágját kihányná már üszög által lesz ellepve, melynek gyors és nagymérvbeni fejlődését a meleg pállasztó idő nagyban előmozditja.

Tekintve az üszög föllépésének módját, találtunk oly buza-kalászokat. melyek tisztán üszögből, mig eggyeseknek felső része vagy a kalász egyik oldala üszögös, sőt elvétve olyanokat is találni, hol eggyes buza szemek felső fele üszög, alsó a tokban levő rész lisztes és egészségesnek látszik. Megmagyarázhatlan az hogy egy ugyanezen magtól fejlődő buza növényen néha fele a kalászoknak üszögös, mig másik fele ép, a sarju hajtásokban általán legtöbb az üszög.

A gombaféléknek egyáltalán életfeltétele a nedvesség, melegség, füledt légkör, élő szervei vagy kóros rothadó anyagok közelléte. Valamint a rozsda, úgy az üszög fejlésére ezen kedvező életfeltételeknek kell közreműködni, hogy az üszögspórák kifejlődhessenek s terméseinket tönkre silányitsák.

Kedvező feltétel a spórák fejlésére magának a növénynek (buza) kóros állapota, mit a visszás időjárásokhoz, a menynyiben a hirtelen légmérsékcsökkenés, a növényi organismusban, épen teljes nedvkeringés szakában, rendetlenségeket szül, s igy a buzanövényt beteggé téve, a gombafélék fejlésére alkalmas contagiummá teszi.

Hogy egyáltalán a nedves meleg pállasztó időjárás mennyiben segiti elő a gombafélék bármely fajának fejlését és tömegesebb fellépését, azt az idei

A „Zala“ tárczája.

A tekepályán.

Mindenki tudja, hogy mily szomoru hanyatlásnak indult a nagy-kanizsai tornaegylet. Ez erőt edző mulatság csak még néhány férfiunak képezi rendes foglalkozását. Ezek az ugynevezett conservativek, kik ha egyszer valaminek jóságát és czélszerüségét belátják, egyhamar elnem tántorithatók meggyőződésüktől. S ezek még mindig látogatják a tornagyakorlatokat, s habár kevesen, nagyon kevesen vannak, s igy egyéb szórakozást nekik a tornázás a száraz gyakorlatoknál nem nyujt, már azon gondolat is, mi vala egykor tornaegyletünk, kitartásra ösztönzi őket. Németországban a tornászat atyjának Jahn-nak 100 éves emlékünnepét ünneplik, ez adott okot tárczánk bevezetéseül néhány szót a tornászatnak s ennek kapcsán tornaegyletünknek szentelni. Mi azonban azt is tudjuk, hogy a gymnastika név alatt már a görögök is tornásztak. Hogy a régi görögök mostani korcs utódai értenek-e még valamint hozzá, azt nem tudjuk, bár több a valószinüségnél, hogy a modern görögök közt több a gazember, mint a hajdaniak között a művész és költő.

Mindenki, aki csak némiképen konyit a tornászathoz, jól tudja, hogy a tornagyakorlatok közé a dobás is tartozik, már hogy mind, nem tartozik teljesen a dologhoz; de mivel a tekézés szintén dobás s nem megvetendő erőt edző gyakorlat, a nyári tornázás egy neméhez lehetne a tekézést számitani.

Nem jogosult tehát, legalább nem egészen azon szemrehányás hogy ifjaink, férfiaink nem szeretik már azon erőt edző mulatságokat, melyek az izmokat és idegeket kissé elevenebb mozgásba hozva nem puhitanak el annyira.

Nagy-Kanizsa még tekepályáiról is lehetne nevezetes! de még inkább tekézőiről, mert hogy néhány valódi művész van közöttük, az tény. Egy ilyen tekepályát akarok leirni a tekézőkkel együtt; s ha nem unatkozol kedves olvasóm, kevésbé ennek a száraz és igénytelen leirásnak fogod köszönhetni, mint azon művészeknek, kik megérdemlik hogy megörökittessenek, habár nevük elhallgatásával, mert mindegyiket oly szerénynek ismerem s azonkivül oly sokoldalunak, hogy e téren való tehetségét csak másodrendü vagy harmadrendünek tartja.

Utmutatásom mellett, kedves olvasóm igen könnyen fogsz azon helyre akadhatni melynek lerajzolását megkisértem, bizonynyára együtt fogod őket találni, ha délután 6 órakor indulsz oda. Azt bizonyosan tudod hogy merre van a kir. ügyészség és járásbiróság, csak bátran menj oda be, s ha az udvarban álló hivatalos épület háta mögé kerültél, egy igen szép park terül el előtted. E gyönyörü kertre alig lehetne helyes épitetont találni, az elhanyagolás lehangoló nyomait találod fel minden árnyas fában, azt hiszed hogy a lecsüngő ágak a bánatos szomoruság mind megannyi jelei; pedig a tulajdonos, mint már annyi sok, megmutatta, hogy az ember szükebb helyen is elfér, mint abban a szép villában melyet a park elé épitett, s azon parkban, melyet a villa háta mögött bizonyosan ugy gondozgatott volna, hogy a tekervényes szép utakat, melyek keresztül-kasul metszik a parkot, életében be nem nőtte volna a bozót és a gaz. Itt ennek a szép parknak jobb oldalán egész hosszában áll a tekepálya és annak elején egy kis magaslaton egy kis lugas, mely alatt igen jóizüen lehet dzsonálni főtt kukoricát, három napos sajtot és szalámit, jó puha kenyeret és hideg vizet.

Egy kis elszánt csapat jelenik meg itt mindennap, az esős napokat kivéve, és áldoz a teke istennőjének, kinek szent neve e pillanatban eszembe nem jut. Nem is képzelné az ember, hogy még ez a hely és foglalkozás is alkalmas lélektani tanulmányokra; de miért ne állana a nagy gyermekekről is, a mit a kis gyermekekről minden paedagogiai kézikönyvben megtalálunk t. i. hogy a gyermek tulajdonságait a játéknál lehet legbiztosabban meglesni. És valóban édes olvasóm! tekints csak oda arra az eleven csoportra, mely élénk gesticulatiókkal most készül a nemes játékra. A két „capo“ (ezek azok a játszók, kik hir szerint a legjobb dobók, de mivel csak rendesen egyre szoktak dobni és nem mennek a telibe, voltaképen ritkán tudhatod meg, hogy valóban kitünő dobók-e vagy csak a hirük olyan?) most választja meg embereit, az érdekes „kriegspartie“-ra; fej, irás? — A 4 krajcáros rézdarab perdülve repül a legvégőbe, s ismét leesik, és annyiszor megy, a hány pár lesz a játékban. Most megvan! kezdődik a játék. Vigyázz! Egy érdekes arczu fiatal ember áll a tekepálya elött. Arról nevezetes, hogy nagyobb művész a zongorán, mint a tekepályán, többet sohasem dob, mint e sorok irója, s vele együtt a „cékában“ csak két dobást ér, tehát nem teszünk emberszámot. Most illesztgeti a nehéz golyót tenyeréhez, néri szemeivel a tekepálya hosszát, büszke megvetéssel nézi a többiek fölé lófejjel kimagasló bakonybirót, s felteszi magában, hogy egy iv-dobással ugy megüti, hogy nem marad a lábán; most szikrázik a szeme, most dob, a golyó jobbra halad, egy ivet ir meg s balról szépen lefolyik; ez igy megy háromszor egymásután; az igazán szemtelen babák a bakonybiróval együtt oly teszesen állanak, mintha dobás nem is történt volna rájuk.

Most következik a második; ennek a dobásában van systema, nem „grácieus“ dobó, de ha véletlenül egyenesen dob, bátran fogadhat mindenki rá, hogy legalább 7 vagy 8 baba esik. A golyó szabadon fekszik tenyerén, leguggol. Egy lökkenéssel ismét feszesen áll, a golyó vonal egyenesen a babák közé fut, oldalvást érinti az elsőt s most rendre hullanak, csak két dáma meg a paraszt áll egyenesen, nem érintve a veszedelemtől, mely a többieket érte. A szerencsés lövész mosolyogva szedi be hatosait, mert arra fogadott, hogy négyet dob. A jobb és baloldali dáma között most széles az országút; ezekre már csak gyakorlott dobót küldenek. Már ott áll golyóval kezében a kis ember; mosolyogva hunyorit a körülállókra, mint a ki vállalkozásában teljesen biztosnak érzi magát, szerencsés dobó is, s magam is fogadnék, hogy három dobásra leveri a jobboldali „dámát,“ mert bizonyosan erre fog dobni, mint a mely a legnehezebb; oda áll egész a deszka széléhez, dobásra készül, rettentő komoly kifejezéssel; egy lépést hátrál, neki szalad, ballá-

esős napokat követő meleg fülleszto napok eléggé illustrálják, a vidékszerte nagy gomba termés által.

Ha a gombafélék rövid tenyészidejét tekintetbe vesszük, okvetlen azon kérdés merül fel előttünk, vajjon az üszög az őszi vetőmaggal, meleg s tán elégséges nedvességgel bíró földbe jutva, miert fejlődik csak akkor ki, midőn már a buza hasban van és fejét kezdi hányni, azaz mintegy nyolcz hónapra a vetés idejétől számitva? Az üszög fellépése rendesen a virágzást előzvén meg, vagy a virágzás tartama alatt s után mint pörüszög fejlődvén ki. Hogyan van az, hogy az üszög mintegy bevárni látszik a rá nézve jó alkalmat, a buzafejet akkor meglepni, midőn az hasban van, bár létfeltételéhez a szükséges körülmények tán az ideig jobb alkalmat s contagiumot is szolgáltathattak?

Hogy üszög fejlődhessék, arra okvetlen szükséges az üszögspórák jelenléte, ha csak az ősnemzés téves tanába nem akarunk esni, de hogy hogyan jutnak e spórák a növény belső organumaiba, hogy fejlődnek ott ki, s hogyan törnek az edényfalakon ki a külvilágra, erre nézve ismét csak a physiologusok figyelmét vagyunk bátrak felhívni, kik hálára köteleznék a nagy gazdaközönséget, ha ezen és hasonló problemákat szívesek lennének megoldani s közgazdászatunk érdekében közre bocsájtani.

Káloz, Fehérmegye, jul. 29. 1878.

E. B.

Nyári elmélkedések falun.

(Folytatás.)

„GOND AGGODÁS.

Piczi aggodalomból — sokszor magunk által nagyított — sőt néha csak képzelt bajból nől ki az oly önhitet oltó világfájdalom! —

Az „egyszeri ember" féltében 7 tarkast látott, utóbb leengedett belőle hetedfelet — mondván — „valami volt, mert zörgött a bokor" — —

Vannak szerencsétlen kedélyek — születésük szerint már borusak mint a ködös őszi láthatár, — kik ha gondjuk s aggságuk nincs: csinálnak maguk maguknak, — ami pedig természetellenes: mert természet szerint a torma termi a férget, nem megforditva a féreg a tormát. — És igy ez már némi betegség — mint fának a mézga vagy fagyöngy már a belső korhadásnak vagy legalább is nedv keringési bajnak jele. —

Vannak mimosa érzékeny hullámos kedélyek, melyek örömre, búra egyaránt felettébb fogékonyak. Ma rózsa piros — csapongó kedvüek, holnap már elborult csiggetegek. Ma bálban mulatnak, holnap főbelövik magukat. — Egy kis megilletődés kibillenti sodrából őket, mint a gőzsikló kerekét egy kis véletlenül oda pottyant kavics.

E hullámos melancholikus kedély részben magyar faji jellegünk is. Hamar buzdulunk örömre és vérmes reményekre, de hamar is lelohadunk. Mintegy közép fok vagyunk a franczia és angol véralkat közt. Nem lángolunk oly hamar mint a frank, — de nem is öngyilkoskodunk oly hamar, mint az angol. Mi „sirva vigadunk" és viszont „örömünkben sirva fakadunk", — aztán — ujra kezdjük — s utoljára is a jobbat reméljük — hisszük — várjuk ezer egy csalódás után ezerkettedszer is, — miként híven jellemzi ezt egyik népdalunk, mondván:

„Rég veri már a magyart a teremtő,
Azt se tudja milyen lesz a jövendő,
Azt se tudja lesz-e neki jó napja:
Örüljön-e, busuljon-e? Nem tudja"

No de hát ez honfi bu és aggodalom. Erre is van okunk elég mai napság is. —

És annak s fő oka hazánk helyszini fekvése, sok féle elem közé lett beékelődése, tehát rajtunk kivül álló okok — ugyszólván „eredendő bajok." (Mert a népek karakterét is határozza vagyis nagyrészt csinálja a föld, az égalj ahol laknak, a geografiai helyzet, a szomszédság sat.

Térjünk vissza azért az egyéni kedély betegség fürkészéséhez.

Vannak tul-részvétes egyének, — kik — mint a bógombolyag: magukhoz szedik mások gondját, mások baját. Ezek nagyon jó emberek másoknak, de rosszak önmaguk iránt. Ezekre illik nagyon azon herczegovinai közmondás (divat most ez uj korona tartománybeliekről irni, kik mint nyomva volt nép, sok életbölcs „Sprichworttal" birnak, miket mint keserü humort préselt ki belőlük a nyomoruság) — tehát a Herczegovinaiak szerint „legnagyobb ellensége az embernek önmaga" t. i. a tulrészvétes ember maga magának.

Klassikusan festé ezeket Kovács Pál veterán irónk a „jó sziv bajjal jár" czimü novellájában, melynek hőse megszánván a gazdája által ütlegezett lovat és ezt a verés elől megvásárolván — midőn saját kocsijához kötötte a szegény párát: megette ez éhességében a kocsin hagyott florenczi szalmakalapot, mit arájának lett volna viendő! sat.

Vannak azonban könnyü vérü egyének, kiknek a baj se baj. — Lerázzák magukról a bajt, mint a vizbe dobott pumi a nedvességet — mindjárt a parton. Ezeknek jelszavuk az „álgya vigye — valahogy csak lesz — soha se volt, hogy valahogy ne lett volna," sat. Ezek szerencsés kedélyek! — Igaz, hogy kevesebb aggódással és óvatossággal élvén; hamarább és több bajba juthatnak, de könnyebben is szabadulnak a bajtól, — mert a tul aggódókat leveri, elzsibbasztja a baj és nemcsak a baj, de annak utó érzete — sőt előképzete is. Sokszor előre — tehát ok nélkül szenvednek, mint a czigány fiu, kit apja előre megvert, hogy el ne törje a korsót, pedig tán verés nélkül sem törte volna el. — Pedig minden gond és aggodalom egy egy virágát lopja el amugy is kopár és rövid életünknek! — Azért mondja egy régi iró: hogy „magát lopja, ki mélyen érzi a bajt" pedig irja Berzsenyink „minden órádnak leszakaszd virágát" és „Rövid örömökre mi kurta az élet! . .

A társas életben is kellemesbek, használhatóbbak a könnyü kedély emberek. Ezeknél terem az élcz — tréfa — humor — vidámság. Ezek a társas együttlétnek „sörélesztői". — Ezek birnak kölcsön is adni jókedvet. Mig az aggódók magukat is kinozzák — s környezetüket is lehangolják, — mert ragadós a bú is — a vidámság is.

Nagy istenáldása a könnyü vidám kedély! — Nagy behatással van ez még az egészségre is! — Azért tartottak őseink udvari bohóczokat és udvari zenészeket. Most már a licitatio dobja pereg, „tafel musik" helyett a szegény ember udvarán vagy legfelebb egy siralmas verkli, a mi inkább adósságainkra emlékeztet. Az udvariság bohóczok helyét pedig udvari diplomaták pótolják, kik egymást teszik bolonddá és tán másokat is. És ezt ugy hivják, hogy civilizatio és cultur-állami élet! —

„Tempora mutantur" . (változnak az idők.)

Még pedig nehezülve változnak: nehéz időket élünk! —

Mi a tanuság belőle? . . a fönnebbi latin közmondás, másik része t. i

„Et nos mutamur in illis"! (Változunk mi is az időkkel!)

(Folytatása köv.)

Czigány Károly.

Helyi és vidéki hirek.

— **Király ő Felsége** születés napja a helybeli felekezetek templomában illő solenniásban ünnepeltetett meg, a polgári és katonai hatóságok s a lakosság részvétele mellett. A sorkatonaság és honvédség teljes diszben vonult ki, s a mozsarak durrogatása sem hiányzott a fényes ünnepélyről, mely hű dynastikus érzelmeink illő kifejése volt.

— **Waibach Mór** ur a napokban elhúnyt boldogult édes atyja emléke iránti kegyeletből a temetés napján 25—25 frtot küldött a városi tanácsnak illetve az izr. hitközség elöljáróságának a szegények között való kiosztás végett egyszersmind azon ígéretet tevén, hogy e napon évenkint bizonyos összeget fog e czélra édes atyja emlékére szentelni. A szerető fiu e szép vonása, miután tudjuk, hogy ezen kivül tetemes összeg osztatott ki a háznál is, nem szorul kommentárra.

— (**Hymen**). Roheim Ferencz ur Bezdánból e hó 20-án vezeti oltárhoz városunk egy kedves ifju hölgyét Musquitter Hermina kisasszonyt. Kivánunk az ifju párnak szívük frigyéhez tartós boldogságot.

— **Balaton-Füred**) látogatottsága. A balatonfüredi fürdővendégek személyszáma augusztus 11-én az 1610-et érte el. —

— **Megjelent és beküldött hozzánk**: Nőtan, vagy az asszonyi hivatás tudománya. Iskolai tanulmányul irta Kalaczky Endre V. javitott kiadás. Miskolcz Frankl B tulajdona; ára 24 kr. Ezen 46 lapra terjedő kis füzet kérdések és feleletekben tárgyalja az asszonyi hivatáshoz tartozó tudnivalókat egyszerü, érthető nyelvezetben. Az első kiadás 52-ben jelent meg. Egyes hiányok daczára a könyvecske ajánlható.

— „**Egészségügyi levelek egy anyához**" czim alatt Dr. Cseh Károly terjedelmes munkát irt. A munka 4 szakaszban és 11 fejezetben tárgyalja anyagát és ára 4 frt. E helyen csak egyszerü felemlitésére szoritkoztunk. Lapunk egyik legközelebbi számában bővebben visszatérünk e fontos és hiányt pótló munkának ismertetésére, Előre is ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Trefort Ágoston** vallás és közoktatási m. k. miniszter f. é. augusztus hó 14. 833 eln. sz a pozsony vármegye főispánjához a következő levelet intézte:

Méltóságos gróf főispán ur!

Hazánk közművelődési magasabb érdekei s ezek előmozditására irányzott törekvéseink között teljes meggyőződésem szerint, egy sincs fontosabb annál, mely arra irányul, hogy a legfelsőbbb oktatás mind belterjileg azna legmagasb szinvonalt érje el, a melyen az tudományoknak e században oly óriási haladásával a külföld legkitünőbb egyetemein áll, mind külterjileg minél többeknek a kik a valódi tudományosságot akarják megszerezni s arra a közép-iskolai oktatásban kellő alapot és előkészületet nyertek, alkalom nyujtassék a legmagasabb tudományos képzettségnek, benn a házában, és igy nemzeti szellemben való megerezhetésére. Magyarországon jelenleg a kolozsvári egyetemen országrész igényeinek szolgál, csupán a budapesti tudományos egyetem áll. S minél több történt a közelebbi évtizedben az ország bőkezüségéből ezen központi egyetemünk tudományos szinvonalának magasbra emelésére s annál fogva minél nagyobb a hazai ifjuságnak a tudományos képzésére nyujtott ösztön annál inkább észrevehetővé válik, hasonló felsőbb tanintézet szüksége az ország azon részeire nézve egyfelől térbeli közelség, másfelől nyelvi viszonyok által vonatva az ugy, az ugy is máholnap tulnépesedő budapesti egyetem helyett a bécsi, sőt más külföldi egyetemeket is keresi föl.

Nemzeti képzést nyujtani az ország észak nyugoti eme része ifjuságának is, s igy azt is, a mennyiben magasb tudományos pályára lép, a házához kötni s életpályán a házában és a hazának megtartani: e czél lebegett előttem már akkor, midőn a pozsonyi kir. jogakademiát némely bölcsészeti tanszékekkel kiegészitve, a jogi mellett egyszersmind bölcsészeti karrá átalakitani elhatároztam s ez átalakitás életbe léptetését tényleg meg is kezdettem.

De a kitüzött czélt ezzel nem elérve, még megközelitve sem látom, s minél inkább megvagyok annak fontosságáról és helyességéről győződve annál kevésbbé akarok annak valósitásában félúton megállni.

Rendre-rendre, lépésről lépésre teljes tudomány egyetemet létesiteni Pozsonyban, az országnak, Budapest után erre leghivatottabb városában s igy legalkalmasb pontján: ez a czél lebeg előttem s ennek valósitása komoly elhatározásom. Számitok ebben az ország törvényhozásának; s sulyos pénzügyi helyzet mellett is, a tudományos s általában a közművelődési érdekek fontosságától áthatott voltára; számitok magára Pozsony városára és az érdekelt összes tényezőkre annyiban, hogy e czél megvalósitását, a hatáskörükbe eső minden módon és eszközökkel megkönnyitendik.

Egy nagyobbszerü tanintézet felállitásának legnagyobb nehézségei közt első sorban áll az alkalmas helyiségek kérdése. Pozsony azonban, egy egyetum elhelyezésére alkalmas vagy átidomitható épületeknek nincs hijával. S mig egyfelől az ott már fennálló jogi és bölcsészeti kar, a berendezett országos kórház és bábatanoda, megannyi elemeit képeznék a felállitandó teljes egyetemnek, másfelől: oly épületek is vannak, melyek szükséges helyiségekül számitásba vehetők volnának.

Fölkérem azért Méltóságodat, hogy a város és vidék legtekintélyesebb és legbefolyásosabb egyéniségeit értekezletre gyüjtve maga köré: egy Pozsony sz. kir. városában fokozatosan létesitendő magyar tud. egyetem eszméjét előttük megpenditeni s annak elhelyezése, és az e végből igénybe vehető helyiségek tárgyában velök eszmét cserélni, s nézeteiket velem, alkalkalmas időben, közleni szíveskedjék.

(**Iskol értesités.**) A nagy-kanizsai izr. nép- és kereskedelmi iskolában a beiratások a 1878/9-diki tanévre f. évi september hó 1-én veszik kezdedüket és 3-án fejeztetnek be, ép ezen napokban a fölvételi és javitó vizsgák is megtartatnak.

Nagy-Kanizsa, 1878. aug. hó 21-én.

Az igazgatóság.

— **Magyarország és a Nagyvilág** 33-ik számának tartalma

Szöveg: „Milton tollba mondja az „Elveszett paradicsom"-ot". — A magányban. Költ. (Dengi János.) — A mit a szomorufüz beszélt. Rajz. (Kisfaludy Atala.) Vége. — Az elzárt gyámleány. Víg elbeszélés. (Degré Alajos.) VI. folyt. — Az óriás-kigyó. — Egy egyptomi királyleány. Történelmi regény. — Irta: (Ebers György,) XXXII. folyt. — Egy fölösleges emberről. Rajz. (Baradlay Sándor.) — A párisi közkiállitás. — Az emberiség haladása. (m. t.) Vége. — Dinnye-szüret. — Különfélék. — Betürejtvény. — Sakkfeladvány. — Szerk. üzenetek.

Rajzok: „Milton tollba mondja az „Elveszett paradicsom"-ot". — Dinnye-szüret — Az óriás-kigyó. — A párisi kiállitásból: A kényelmes látogató. A khinai pavillon.

A zalamegyei gazdasági egyesület hivatalos értesitője.

Tervezet.

A zalamegyei gazdasági egyesület által 1878 ik évi oktober 5-ik és 7-ik napjain Csáktornyán megtartandó

Gyümölcs, szőlő és borkiállitáshoz.

1. A gyümölcs kiállitás kiterjesztetik az egész megyében termett mindennemü friss gyümölcsre.

A gyümölcs kiállitással összeköttetik az egész megyebeli gyümölcsfa tenyésztés körül kifejtett szorgalomnak is megjutalmazása, és igy uradalmi községi vagy magán faiskolák tulajdonosai és kezelői pályázhatnak a jutalomért, ha a gyümölcsfáknak a pályázó által lett tenyésztése a helyszinéhez legközelebb lakó két gazdasági

---

bát előre tolva a pályán guggolva kiereszti a golyót kezéből, le is ütötte a jobboldali dámát s a szerencsés dobó önelégült mosolylyal, mialatt arcza tökéletes kérdőjellé változik, megfordul, némán akarván tudtul adni, hogy ezt bizony nem dobta volna le senki. Másik két dobása szerencsétlenebb. A másik dáma és a paraszt rendületlenül állanak. A situatió egy kissé bajos, még gyakorlottabb dobók kebelében is gyengéd kétely támad párosulva azon nem indokolatlan félelemmel, hogy e két babánál nem lehetetlen a csöndes „elvérzés." —

Óriási termet ragadja kezébe a legnagyobb golyót. Öt lépésnyire távozik a pálya szélétől, mert neki rövid az, a mi másnak elég hosszu — a pálya. Oldalvást áll, fejedelmi tekintete azt látszik jósolni, hogy első dobására paraszt és dáma elterülnek a többi holtak közé, a „dii minorum gentium", kik az athletikai termetü dobó rendkivüli könnyedségét ellesni szeretnék, visszafojtott lélekzettel nézik, mit művel a „nagymester", most poziturába helyezi magát, ügyes kézmozdulattal löki el magától a golyót, az végig fut a deszkán egyenesen a közepén, se jobbra se balra; ha a középső áll, azt bizonyosan elveszi, de a paraszt és dáma nem mozdult, a másik két dobás is oly „szép, de ép oly gyümölcstelen volt, el is vérzettek e kettőn mind, az a nyulánk karcsu fiatal ember, a ki náthát jött gyógyitani a tekepályához, és becsületes láz vitt haza, de a kinek dobása teljesen elütő az eddigiektől, Kezébe véve a golyót magasan feltartja, azután félkörben viszi megint lefelé s nagy erővel ugy teszi oda a deszkára, hogy a golyó, örülve, hogy megszabadult az őt szorító maroktól, sivitva repül végig a pályán, egy pár bábu némelykor a dobás szélétől érintve is elterül holtan. Csak hetet irnak a szegénynek; s mikor a másik párt leggyengébb dobója e sovány eredményt látja nagy önérzettel mond: Ennyit bizony mi is dobunk. — Némelykor e sorok irója megy a telibe. Szerencsétlen dobó, mindig többet akar dobni, mint a mennyit tud. Különösen az utóbbi időkben egészen elvesztette reputátióját. Most már arra se mernek fogadni rá, hogy hármat dob, pedig hej! volt idő, pedig nem is oly régen, mikor három dobás alatt ötöt biztosan ejtett el.

De jaj! csak igy jár minden az ég alatt, forgó viszontagság járma alatt nyögünk. Bocsásson meg classicus Berzsenyink, hogy még e helyütt remek órájának egy pár sorát bátorkodom idézni. Három lökéssel még is sikerült egy nem ügyetlen vándlerrel három babát földre teriteni, a mely három babára az előbbi párt legelső dobója, aki oly kitünően tud zongorázni, el nem titkolt irigységgel tekint, bánatos reflexiókat szőve gondolatban hozzá. Még most következik ám csak a jó dobó. Nem csoda! hetekig gyakorolta Rohitson, a hol a jó öreg Baldácsi bácsi meghalt, kinek egyetlen egyszer tettem egy kis szolgálatot életemben mikor a fegyverneki indóházban egy zord téli napon egyszerre éreztük szükségét neki, hogy pipára gyujtsunk, azután jó izüet elbeszélgettünk, majdnem egy óra hosszat; mig a vonat Czegléd felé vitt bennünket. — Hja! Rohicson meg is lehet tanulni a kuglizást; rendesen kitünő dobása van, golyója csakugy végig söpör a tekepályán; s rendesen a babák közül is hatalmasan söpör. —

A ki most következik, abból ugyan nem néznéd ki senki a jeles dobót. A tekepálya valóságos Tell Vilmosa. Félig lehajlott álapotban, az egyik lábát hátravetve (mintha szuronyt szegezne) fogja markába a golyót, kegyetlenül megszoritja, s orrával egy vonalban tartja. Igy áll egy perczig mereven; egyszerre felemelkedik hátulsó lába, egyet ugrik s a golyó leteritette az elsőt. Mindig egyesekre megy s legtöbbször nagy szerencsével.

Ha már azok, kik eddig emlitve voltak, mind dobott, az a ki most következik az vetni szokott; most a golyónak azon graciosus feltevése távol álláspontról, mely mindig végig megy a deszkán, azután a golyónak nem kifelé futása, szaladása, hanem pergése, forgása, igen kellemessé teszik ennek az urnak dobását. Sötét fekete szakállának két csúcsa mindig a golyó menetét követik, s a hatás a rombolás, melyet e golyó elkövet ép oly egészséges a pártra nézve, mint a dobóra nézve, ki ugy látszik naponként erőben, egészségben nyer. Még van valaki hátra, pedig ugy-e fogytán van már türelmed kedves olvasóm, pedig midegy, még nem egyről, hanem kettőről szólok, mert nem volna-e hallatlan bűn megfeledkezni arról, kinek e részvényes-tekepálya 2 évi illetőleg nyári életét köszöni, a jó doktort, kit török sipkájáról akár messziről is megismerhetsz. Nyujtsa ki az isten életét hosszura, s ne legyen szüksége doktorra egészen az utolsó dobásig. Hát a jólelkü bankárról meg szabad feledkezni, kinek gyönyörü joforma dobása van, s ki igen sokszor eldobja az elsőt, bár dobása már magában hordja azon veszedelmet is, hogy a golyó jobbról egészen balra indul és rombolás nélkül lefoly. Most még csak arra vastag betükkel nyomatott tábiára figyelmeztetlek jó vendég, mely azt mondja neked, hogy tekézni ezen a pályán csak tagoknak szabad. De ugy-e te is jól tudod, hogy az ilyen irott alapszabályzati pontok nem arra valók, hogy azt meg is tartsák. Isten veled!

H. M.

egyesületi tag által igazoltatik. A csemete faj, szám és kor szerinti pontos jegyzékbe kimutatandók.

II. A szőllő és bor kiállitás kiterjed a Muraközi és Mura balparti hegyek termeseire.

Kiállitásra bocsájtatik minden szőllőfaj az illető szőlő terek felső közép és alsó részeinek terméséből. A szőlő fürt legalább három pár levelet tartalmazó venyigével, és virágcserépben állitandó ki. —

Kiállitható továbbá a fentebb érintett hegységekben termett mindennemű bor is palaczkokban, ha lehetséges ugyanazon faj bor több évekről; szüretelési időnek s a bor átlagos folyó árának megjegyzése mellett.

A fentebb nevezett hegységek termésein kivül e megyebeli minden szőllő birtokos is részt vehet saját szőllő és bortermésével.

J u t a l m a k:

Minden kiállitott és érdemesnek talált tárgy részesiltetik jutalomban, és pedig: pénzbeli dijban, vagy dicsérő oklevelben mi az elismert érdem fokozata szerint osztatik ki.

Pénzbeli dijak következők:

1 Gyümölcsért: Első rendü dij 2 db. 20 francos arany az általjában legszebb gyümölcs kiállitójának, továbbá 3 db. 10 frankos a legszebb álma, — és 3 drb. 10 frankos arany a legszebb körte csoportra.

Másod rendü dijak: Három dij egy egy ezüst 2 forintossal és hat dij egy egy ezüst egy frtossal.

II. Fatenyésztésért: Egy jutalom. 3 db ezüst 2 frtossal azon néptanitónak, ki saját szorgalma után a legszebb gyümölcs faiskolával bir, vagy olyant kezel.

Továbbá egy jutalom 3 db. egy frtossal az első dijra erdemesitett után következő neptanitónak. —

Magános fatenyésztőknek, három első rendü dij 3+3 db. ezüst egy frtossal és három másodrendü dij 1—1 db. ezüst egy forintossal. —

III. Szőlőért: Első rendü két db. 20 frankos, egy másod rendü 3 db 10 frankos, három harmad rendü egy egy db. 10 frankos aranynyal

Ezeken kivül a szorgalmat tanusitó termelők számára. Négy dij 1—1 ezüst két frtossal. Tizenkét dij egy egy db. ezüst egy frtossal. —

IV. Borért: Egy első rendü dij 2 db 20 frankos aranynyal fehér borra, egy első rendü dij 2 db. 20 frankos aranynyal veres borra. Két másod rendü dij 1—1 drb. 10 frankos aranynyal fehér borra, két másod rendü dij 1—1 db. 10 frankos aranynyal veres borra.

A pénzbeli jutalmazásoknál a fő tekintet az leend hogy leginkább a népnek tanitóknak s azon Vinczelléreknek szolgáljanak ösztönzésül, kik ugyanazon telepben több éven által dicséretes szorgalommal és jó eredménynyel működnek. — Egyébb kitüntetések első és másod rendü dicsérő oklevelekkel eszközöltetnek.

A szőlő jutalmazásnál figyelembe vétetik: van-e forgatva a talaj, melyen a kiállitott szőlő termeltetik? a kiállitónak saját ültetménye-e? miképen miveli szőlőjét? talaja mily vegyületü? a hegynek aljában, derekán, vagy felső részén fekszik?

Mindez ugy a szőlő neve pontosan feljegyzendő, vidékenkint divatozó különbözés szerint. — Ezen körülmények, valamint a gyümölcsre nézve a saját termelés ugy a fatenyésztési dijakat illetőleg a fáknak, és csemetéknek tulajdon tenyésztése, s állapota hitelesen igazolandó. —

A kiállitásnál belépti dij nem szedetik.

Általános tudni valók:

A kiállitás egy központi rendező bizottmány, s ennek felügyelete alatt a vidékbeli albizottmányok által eszközöltetik.

A kiállitás helye Csáktornyán, a „Hattyu" vendéglő terme, hol a kiállitásra szánt tárgyak pontos jegyzék s a megkivánt bizonyitékokkal egyetemben 1878 ik évi october 5-én délutáni 6 óráig a rendező bizottmánynak átadandók. — Később beérkezendő tárgyak jegyzékben nem vétethetvén, a mennyire lehetséges leend, felállittatnak ugyan, de dijban nem részesülhetnek.

A kiállitás az elnök által ünnepélyesen megnyittatik október 6-án d. előtti 11 órakor, s mindaddig, mig a biráló választmány a kiállitott tárgyak megbirálását a jutalmak és kitüntetések oda itélését, s azok ünnepélyes kiosztását befejezte, mi október 7-én délután leend.

A kiállitott tárgyak a kiállitás befejeztével elárvereztetnek, s az érettök bejövendő pénz a kiállitási költségek pótlására fordittatik. —

A egyesületnek minden tagja, minden ügybarát és érdekelt, szives részvétre felkéretik különösen a megyebeli nagyon tisztelt lelkész urak, hogy a kiállitás sikerének előmozditására buzditólag hatni sziveskedjenek. —

A kiállitás foganatositására, sikeres keresztül vitelére a következő t. cz. urak kéretnek fel:

A központi rendező bizottmányhoz: Árvay István elnöklete alatt: Ziegler Lajos, B. Nevezern Károly, b. Knezevich Constantin, Hegedüs József, Molnár Elek, Konyáry Mihály, Molnár István, Szakonyi Zsigmond, Jeney Gusztáv.

A biráló bizottmányhoz: Glavina Lajos elnöklete alatt: Arvay István, Inkey László, Szalacsy Farkas, Horváth Mór, kir. kamarás, Sélley László, Dr. Takács János, Tersánczky József, Csesznák László, Ziegler Lajos, Szabó Imre, Bogdán György, Taabér Zigmond, Hegedüs József, Molnár Elek, Konyáry Mihály, Horváth László, Kiss Béla.

A központi rendező bizottmány felügyelete alatt működő vidékbeli albizottmányok tagjaiul felkéretnek:

1. A stridói vidékre: Szirmay József elnöklete alatt: Zárjeczky Vincze, Mocsány János, Koczeth Mátyás, Wrábetz József.
2. Szt. Martonira ft Szele Ignácz elnöklete alatt: Juhász Sándor, Májhen Ferencz.
3. Vizi Szt. Györgyire: Bogdán György elnöklete alatt, Hegedüs József, Dr. Grész János, Szilágyi Gyula.
4. Lendva vidékére: Kiss Béla elnöklete alatt: ft. Stirling Antal, Szmodics Elek, Dervarics Kálmán, Tomka György.
5. Lenti vidékre: Horváth László elnöklete alatt: főt. Vidos László, Kelemen Imre, Zakó Dániel.
6. Dobri vidékre: ft. Málits Ferencz elnöklete alatt: Faiszt István.
7. Letenyei vidékre: Folly Bernát elnöklete alatt: Bubb Károly, Tamás Ferenc.
8. Dobronok vidékére: ft. Sziszeky Márk elnöklete alatt Rajszár István, Nagy Károly, Szeredy Pál.

Ezen tervezet kellő számu példányokban kinyomatandó s minden egyes bizottmányi tag urnak valamint a megye hatóság közbe járásának kikérésével a szolgabiróságok utján, minden egyes községnek és a lelkész uraknak megküldendő.

Kelt Zala-Egerszegen a megyei gazdasági egyesületnek 1878-ik évi máj 6-án tartott közgyüléséből.

ÁRVAY ISTVÁN m. k.
elnök.

SZIGETHY ANTAL m. k.
titkár.

Vegyes.

— *Egy sajátságos* szerkezetü fogaskerekü mozdony a párisi közkiállitáson nagy mértékben magára vonja a szakértő figyelmét. Ez olykép van berendezve, hogy nemcsak fogasrud-pályán, hanem közönséges sinvágányokon is, s ezeken természetesen nagyobb gyorsasággal bir futni. A gép 12 tonna sulylyal bir. Egy igen egyszerü és elmés készülék által a vezető a fogaskereket könnyüséggel helyezheti hatályon kivül és hozhatja a négy hajtókereket a tolondékruddal összeköttetetésbe. Ez nem igényli a megállitást, lassu menet közben is eszközölhető. A fogaskerék leeresztésénél minden helytelen bevágás a fogasrudba egy tökéletesen biztos készülék által lehetlenné van téve. Egy hasonló mozdony, mely fogaskerekü pályán és közönséges sineken fut, egy würtembergi vaspálya vonalon van alkalmazásban: azon gépnél azonban a fogaskerék a hajtókerékkel össze van kapcsolva, mig az uj szerkezetnél fogaskerék és hajtókerekek egymástól teljesen függetlenül működnek. Az uj fogaskerekü mozdony Riggenbach gyárából Aarauban próbáját már tavaszkor az Aarau és Schönenwerth közötti pályavonalon kielégitőleg megállta. Hogy minő befolyással fog lenni a hegyi és másodrendü pályák fejlődésére, ha a jövőre a pályatest bármely részén erős emelkedések alkalmazhatók nélkül, hogy a vonatok továbbitásában oly zavaró megállások szükségesek lennének, szembetünő az uj gép általános alkalmazása tehát csak még az idő kérdése lehet.

Vasuti menetrend.

Érvényes május 15-től 1876

A buda-pesti időtmutató óra szerint.

indul Kanizsáról

hova:

Vonat szám		Óra	perc	idő
205	Eszék, Mohács, Dombovár s Fiuméba	4	48	reg.
215	"	2	30	délu.
212	Buda-Pestre	4	58	reg.
202	"	2	6	délu.
204	"	11.	30	estv.
315	Bécsbe (Szombathely, Bécs-Ujhely felé	5	8	reg
301	"	11	48	estv.
315	Sopronba	3	38	délu.
203	Triesztbe és Pragerhofon keresztül Grácz és Bécsbe	4	50	reg
102		2	47	délu

Erkezik Kanizsára

honnét:

215	Eszék, Mohács, Dombovár s Fiuméból	1	41	délu
206	"	11	11	estv
203	Buda-Pestről	4	20	reg.
201	"	2	5	délu.
211	"	9	44	estve
314	Bécsből (Szombathely, Bécs-Ujhely) felől	10	27	est.
301	"	4	5	reg
316	Sopronból	11	53	dél
211	Bécsből Grácz, Marburg, Pragerhof felől	4	12	reg
202	Triesztből és Bécsből	1	21	délu
204	" és Villachból	11	—	estv

Felelős szerkesztő.

HOFFMANN MOR

Az „országos

köznevelési egyesület"

budapesti nyilvános

főgymnasiuma-, főreáliskolája- és nevelő-intézetében

a jövő tanév szeptemberhó 7-én veszi kezdetét, melyre a beiratások augusztus hó 27-étől szeptember 6-ig délelőtt és délutáni órákban történnek.

Ez intézet czélja az, hogy a jómódu családok gyermekeire nézve lehetővé váljék a házi nevelést egyesiteni a nyilvános oktatással az ifjuságot alapos képzés által keresztülvezetni a középtanodák nyolcz osztályán s lelkiismeretesen előkésziteni a magasabb tudományok megszerzésére, melyeket a legfőbb tanintézet, az egyetem nyujt.

Az intézet ujonnan szervezett tanári kara országosan ismert jeles tanférfiakból áll, kiknek nevei megjelölik a nevelési irányt, s biztositékot nyujtanak az intézetben uralkodó szellemről. Tanügyi igazgató: dr. Károly György Hugo; tanárok: Baranyovszky Ignácz, dr. Cherven Flóris, dr. Corzán-Avendáno Gábor Harrach József, Köpesdy Sándor, Krisz Ferencz, Névy László, Novák Lajos, Szavkay Lajos, dr. Szinnye József stb.

Taneszközeinkhez tartoznak a gazdagon berendezett természettudományi és természetrajzi gyüjtemények, valamint a kiváló figyelemmel összeállitott könyvtár, mely magában foglalja az ifjak szellemi erejét meg nem haladó minden jelesebb termékét a nemzeti és világirodalomnak.

Sulyt fektetünk arra, hogy az intézet növendékei a német franczia, angol, és olasz nyelvekben is alapos oktatást nyerhessenek, s e nyelvnek bármelyikét elsajátithassák.

A tornászat, táncz, zene, vivás, uszás és lovaglás külön mesterek által taníttatik.

Az intézet növendékei lehetnek 1. *bennlakók*, kiket a t. szülők vagy gyámok egész ellátásra adnak az intézetbe; 2. *félkosztosok*, kik, hogy otthon nélkülözhessék a házi nevelőt, egésznap az intézetbe maradnak a rendes felügyelet alatt, s ebéddel és uzsonnával is elláttatnak; 3. *bejárók*, kik a rendes tanórákon az oktatásban részesülnek.

Megjegyezzük, hogy az előkészitő osztályba kisebb növendékek is fölvétetnek, kik előképzést nyernek a gymnasiumi vagy reáliskolai osztályokba való fölvételre.

Gondoskodtunk, hogy az intézet ujonnan berendezett helyisége (*váczi körut 54. sz. I. emelet*) a testi és szellemi nevelés minden igényének megfelelő legyen; tágas, diszes tantermek, nappali és hálószobák a szükséges kényelem eszközeivel teljesen el vannak látva, s az intézetnek saját rendelő orvosa van.

Ama bizalom, melylyel a t. szülők és gyámok intézetünket rövid három évi fennállása alatt megtisztelték, emeli önérzetünket s arra ösztönöz, hogy a nevelés és oktatásügy emelésén kétszeresen fáradozzunk, s midőn ezt nyiltan valljuk, ajánljuk a t. szülők és gyámok becses figyelmébe intézetünket.

Teljes programmal egyszerü levélbeli megkeresésre az intézet igazgatója szolgál, kivel a szünnapok alatt előlegesen értekezhetni az intézeti *uj helyiségben (váczi-körut 54. sz., I. emelet) Budapesten.*

László Mihály,

az „Országos közneveési egyesület" nyilvános közép-iskolájának és nevelőintézetének igazgatója.

529 1—5

Ház-Eladás

Nagy-Kanizsán.

A király-uteza 10. sz. alatti házamat, mely uj modor szerint van épitve melléképületekkel, szép udvar és nagy kerttel bir, a legjutányosabb föltételek mellett, szabad kézből eladom. A venni szándékozók bővebb tudósitásért, hozzám alulirt tulajdonoshoz fordulhatnak

534. 1—3. **Blau Lázár.**

Idényi czikkek.

Raktár nagyban és egyenként [illegible] szilárd [illegible] vosoktól [illegible] otthon [illegible] frissen készithető kellemes üditő szódavizhez frt 7, 8, 9, 10, 12, 11 [illegible]

Liter ½, 1, 1½, 1¾, 2, 3, legjobb szoda és borkő [illegible] frt 2.—, 10, 20, 30 kr. Japáni összehajtható legyező [illegible] 85 kr. angol kelme gyári kalap.

Halászkellékek utasitással, Bambus halászbot [illegible] frt 1.50, kerékkel frt 7—[illegible] horgászkész 10—90 krig, eszközkalegyek, luczan 80 kr., hálók, horgok, alaphorogzsinór.

Fagylaltgép utasitással, 5perc működő frt 9, 12, 14, 18, hajtóval frt 9.50, 14.50, 21, amerikai habverő frt 1.50, légymentő sodrony-burok 40, 50, 60, 80 kr. légyfogóüveg fehér, kék 30, 40 kr. Csapos üveg-dugó 75 kr., [illegible] kristalgombos dugasz 20 kr., [illegible] szeigyertyatartó 1 frt, [illegible] 4 frt, Lang-féle [illegible] gyorsfőző frt 2.30, 2.75, 3.—, dugóemelő [illegible] szült üvegekhez frt 1.—, 1.30, 1.90, 2.17.

Függő ágy [illegible] frt 2.75 [illegible] frt 4.50 [illegible] 4.50, [illegible] 1.50.

Féregirtópor [illegible] 50 kr., porok 30, 50, 75 kr. amerikai [illegible] 85 kr., tyukszemtapasz [illegible] tyukszemkarika [illegible]

Schreber tanár féle tornaeszközök [illegible]

GUMMI mindennemü czikk személyes [illegible] házi használatra, [illegible] köpenyek [illegible] frt 7.50, [illegible] 15.—, 17.—, [illegible] frt 1.20.

[illegible] gyermekek [illegible] Lovagló [illegible] frt 2.50—3.50, [illegible] frt 2.20, [illegible] zabla frt 1.50, 3.75, lovassó Rinoceros 70 kr. frt 1.20, 7.—

Belövött biztonsági revolver [illegible] frt 5, 7 [illegible] 7, 9, 11.

[illegible] revolver frt 13.1 [illegible]

[illegible] Croquet [illegible] frt 1.60, [illegible] frt 1.20, 1.50, 2.—, [illegible] kerti ünnepélyeknél 20, 30, 40, 50 kr.

[illegible] tekercsek frt 3.75, [illegible]

Órai [illegible] zsebnaptár frt 1.—, [illegible] 1.50 [illegible] kapucinus 20 kr., cosmopolit csatornás vadásztáska frt 1.—, 1.50.

Kerti fecskendő fürveszőnek is minden nagyban használható frt 10, 14, 17, 21.

Megrendelhető

Kertész Tódornál Budapest, Dorottya-utcza 1.

Cséplő-gépek

szegrendszer

Kézi és 1—4 vonóerőre, tisztitó-készülékkel, elismert legjobb kivitelben, a könnyü járat s nagy munkaképesség iránti jótállás és olcsó árak mellett.

Megbizható ügynökök kivánatosak. Tovább-eladók jelentékeny árkedvezményben részesülnek.

Megkeresések czimezendők:

Ph. Mayfarth & Co.

Maschinenfabrik,

Frankfurt a. M.

RANSOMES, SIMS ÉS HEAD

IPSWICH, ANGOLHONBAN,

ÜGYNÖK

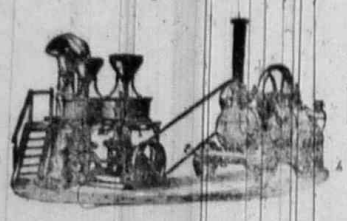

GROSSMANN J.,

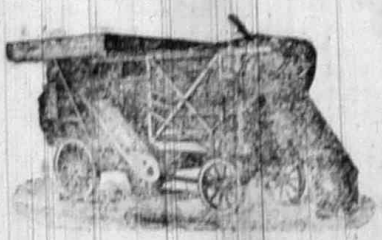

váczi körút 34-dik szám

az osztrák államvasutak indóháza közelében

BUDAPESTEN,

ajánlják a bécsi világkiállitáson 1873-ban **tisztelet-okmánynyal** és valamennyi más kiállitáson legmagasabban kitüntetett

GAZDASÁGI GÉPEIKET,

ugymint **javitott mozgonyokat,** fa- és szén-tüzelésre. **Javitott mozgonyok,** Head és Schemioth szabadalma, **szalma-, káka-, kukoricza-torzsa-** stb., ugyszinte fa- és szén-tüzelésre.

Gőz-cséplőgépek kettős tisztitó szerkezettel és javitott szabadalmazott osztályzó hengerrel, valamint **az üszög tisztitására** szolgáló **külön készülékkel. – Árujegyzék díjmentesen.**

Umrath és társa Prágában.

Mezögazdasági gép gyárosok

ajánlják, a szilárd kivétel, könnyü járás, nagy munkaképesség, és tiszta cséplésről legelőnyösebben ismert, ugy rámán álló mint kerekeken járó

489 17—20

kézi és járgány-cséplőkészületeiket

1-től 8 ló, vagy ökörerőig.

Továbbá készitünk különféle nagyságu és elismert jó minőségü

tisztitó rostákat kukoricza morzsolókat és szecskavágókat

képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Iskolai értesitők

Nyilvános

polgári és kereskedelmi iskolám és nevelö-intézetemben

együtt, Budapesten, Károly-körut 22. sz. (országut 4.) a 26-dik iskolai év folyó évi **september 3-án** veszi kezdetét. A növendékek felvétele augustus 20 ától naponta délelőtt 8 órától 12-ig és délután 3 órától 5-igejtethetnek meg.

Intézetemben (nevelőintézet) a reám bizott növendékek általam s nőm által a leggondosabban ügyeltetnek fel s a legszeretetteljesebbben ápoltatnak. Azok nevelése körül nekem **több mint 30 évi** több oldalu tapasztalás áll rendelkezésemre, a mi arra jogosit, nevelőintézetemet minden t. c. szülőknek a legjobban ajánlani. Tudósitványok kivánatra ingyen.

522. – 10

Röser Miklós

TITSCH GYULA

azelőtt

BALITZKY

Férfi-divatáru és fehérnemü-üzlet

BUDAPEST, *váczi utcza 20. szám.*

Van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy *a hirneves Balitzky-féle üzleti helyiségekben — váczi utcza 20-ik szám alatt*

férfi-divatáru és fehérnemü-üzletet nyitottam.

Ezen általánosan kedvelt üzletben töltött 18 évi működésem alatt, 10 évig *az alapitó Balitzky Sándor ur* oldalán 8 évig pedig mint a Balitzky Sándor utódai czég vezénylő társtulajdonosának kiváló alkalman volt egyrészt azt előkelő és fő rangu világ igényeivel tökéletesen megismerkedni, másrészt a legkitünőbb gyárakkal és üzletekkel összeköttetéspe lépni.

Változott czégezési formáv közt ugyan, *de az ezen üzletben megszokott szigoru elvek fentartása mellet, uj üzletem minden tekintetben méltó folytatása leend honunk legelső férfidivat-üzletének.*

Párisi, Londoni és más nevezetes külhelyekre való rendes évi ellátogatásom, s igy az összes mérvadó piaczok folytonos szemeltartása, valamint a nevezett helyeken létező *legelőkelőbb gyárakkal és üzletekkel való egyenes összeköttetéseim folytán* azon kellemes helyzetben leendek, hogy első kézből, *mindig és mindenből a legujabbat, legszebbet, s a mi fő a leggyorsabban nyujthatom nagyrabecsült vevőimnek.*

Üzletemnek minél nagyobb terjedelmet óhajtván adni, lehető legjutányosabb árak lesznek megszabva.

Számos megbizásért esedezve, maradok mély tisztelettel

533. 1—2. TITSCH GYULA.

BROGLE J. és MÜLLER

gép- és rostalemez-gyárnokok

Budapest, Margi hid közelében,

ajánlják a mór közelgő idényre honunk több gazdasági kiállitásán versenyképességért első dijjal jutalmazott.

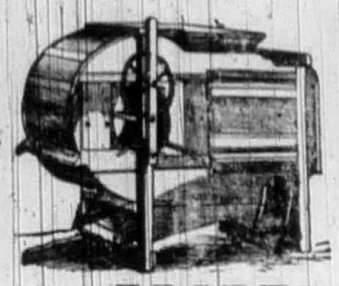

TRIEUR-jeiket,

(konkolyt, bükhönyt, zabot stb. választó rosta), mely gépnek szapora és tiszta munka-eredménye minden más efféle gyártmánynyal versenyez valami **Tisztitó-rosták Backer mintájára.** Rostáink az elámort legjobb, Backer rendszere szerint készitvék az eredeti ól semmiben sem térnek el, s ennélfogva munka-eredményük is azonos marad az eredetiével

Ajánlják továbbá **tisztitó-rostákhoz és cséplőgépekhez** való **rostalemezeiket** mindennemü minta és nagyság szerint, a legjutányosabb áron

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A soproni áll. m. k. főreal-iskolánál

a felvételek s beiratások aug hó 29-én veszik kezdetüket és bezárólag szept. 4-éig tartanak.

A beiratások 8—12-ig a felvételi és javitó vizsgálatok ugyan e napokon délután 2—5-ig tartanak.

Az iskolánál felvételre először jelentkező minden tanuló végzett tanulmányairól szóló bizonyitványnyal személyesen szülője vagy gyámja, illetőleg azoknak külön megbizottja kiséretében tartozik megfelelni A beiratásokat az igazgató és az osztályfő eszközli.

Az iskolánál levő segélyző egyesület a jó erkölcsü, de szegény tanulóknak tanulmányaik folytatására alkalmat akarván nyujtani, elhatározta, hogy a jövő iskola évben **alumneumot,** (élelmező intézetet) felállitandó évi dijat 60 frttal állapitá meg, azon kivül még tiz tanulót mérsékeltebb dijért élelmez, és pedig kettőt 30, négyet 45 és négyet 50 frtnyi dijfizetése mellett. A mérsékelt dijt fizető helyeket elnyerni óhajtók folyamodványaikat aug. 25-éig a főreális iskolai igazgatóhoz mint a segélyző egyesület elnökéhez nyujtják be. —

532 1—2

Sopron, 1878. aug. 6-án.

Az igazgatóság.

A tisztelt házi asszonyok

csak ugy vannak biztositva, egy eredeti

Lotz féle

mángorlót

megkapháti, hogy ha azt saját gyárából

Lotz Károly

Wien, Weinhaus, Hauptstrasse, 12. czim alatt rendelik meg.

530 2—10

Vidéki szülőknek!

A közelgő

iskolai év kezdetével

egy felsőbb osztálybeli

szorgalmas tanuló kerestetik,

aki némely kötelezettség elvállalásáért szülőinek legalább

100 forintot

535. 1—2. **megtakarithat.**

Tudakozódásokra e czim alatt

„K. J. postrestante" válasz küldetik.

Nyomatja és kiadja Fischel Fülöp Nagy-Kanizsán 1878

Kiadóhivatal:
Fischel Fülöp könyvkereskedése. Ujvárosház utcza 513. szám.
Előfizetési árak.
Egész évre 5 frt. Félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 50 kr
Hirdetmények:
5 hasábos petitsor egyszer 7 kr. többszöri hirdetésnél 5 kr
Bélyegdij 30 kr
Nyilttér:
Petitsora 10 kr

ZALA

MEGYEI ÉRDEKŰ.

Szerkesztői iroda
Hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Uj városház utcza 513. sz.
Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.
Kéziratok vissza nem küldetnek.

Hirdetéseket felveszenek: Rudolf Mosse Budapest Ferencziek bazár 11. sz. — A. V. Goldberger Budapest Servita-tér — A. Oppelik Bécs Stubenbastei 2. sz. — Weisz Mór Bécs II. Tabor strasse 11 sz. Rubinstein Jakab és társa Budapest Király utcza 17. sz. 1. em. — Haasenstein & Vogler Bécs I. Wallfischgasse 10.

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

A Zalamegyei-Gazdasági-Egyesület, a n.-kanizsai tiszti önsegélyző szövetkezet és több más egylet hivatalos közlönye

35. szám. | **Nagy-Kanizsa, Szerdán 1878. Augusztus 28-án.** | **V. évfolyam.**

92
1878.

Meghivás.

A zalamegyei gazdasági egyesület 1878-ik évi September hó 2-án délutáni 4 órakor Zala-Egerszegen saját háza termében rendes közgyülést tart, melyre a tisztelt egyesületi tagok minél nagyobb számban megjelenni kéretnek.

A közgyülés tárgyai:

1. A csáktornyai f. é. október 6 és 7-ik napjain rendezendő gyümölcs, szőlő és borkiállitás iránt tett intézkedésekről jelentés;

2. Az 1879-ik évi nagy-kanizsai tenyész állat kiállitás és vásár iránti intézkedések megtétele;

3. 1876|7 — 1877|8 évi számadások megvizsgálásáról küldöttségi jelentés;

4. Az 1879—1885-ik évi időszakra alakulás végett előleges intézkedés,

5. Folyó ügyek.

Kelt Zala-Egerszegen, 1878 évi Augusztus hó 10-én.

ÁRVAY ISTVÁN, m. k.
ügyvezető elnök.

A nagy-kanizsai gabona és borvásár alkalmából.

Harmadszor van jelenleg alkalmunk e lapok hasábjain a gabona és borvásár alkalmából Nagy-Kanizsa idegen és vidéki vendégeit üdvözölni. Habár ez most rendkivülibb viszonyok között is történik, mint eddig, ez nem von el azon immár meggyőződésünkké vált nézetünkből semmit, hogy a Zalamegyei Gazdasági egyesület, mely ezen Nagy-Kanizsán minden évben tartandó gabona és borvásárokat kezdeményezte, és a nagykanizsai kiváló intelligentiával biró kereskedelmi testület, mely e kezdeményezés létrehozására készséggel felajánlotta segédkezését, forgalmunknak és kereskedelmünknek hasznos szolgálatot tettek, hogy a termelő és vevő közötti természetesebb, és igy egészségesebb viszony létesitésén dicséretesen fáradtak.— Mert melegen üdvözölnünk és támogatnunk kell minden oly intézkedést, mely oda czéloz, hogy terményeinknek piaczot teremtsen, könnyen hozzáférhető piaczot; melegen üdvözölnünk és támogatnunk kell minden oly intézkedést, mely a termelőket nemes versenyre buzdítsa, s mely fokozza azt a lüktető elevenséget, mely minden forgalomnak életföltéte.

S ép azért nem tartjuk helyesnek azoknak álláspontját, kik a pillanatnyi sikertelenség által lehangolva, magát az intézkedést kicsinylik s méltónak sem tartják a fáradságra, melylyel rendezése, létesitése egybe van kötve; kik elitélni is képesek a gabona és borvásárt, ha az nem úgy sikerül, mint azt maguk kivánták volna. — Hiszen első sorban igen kivánatos, hogy mint legelső czél az eladások számaránya emelkedjék minél magasabbra. De nincs ok az egész intézményt elitélni akkor sem, ha bizonyos körülmények összekerülése folytán, az eladás nem felel meg teljesen a várakozásnak. Mert nem szabad szem elől tévesztenünk azt, hogy minden egészséges haladásnak legelső föltéte a verseny; s mi már nyereségnek s a czél felének elérésének tartjuk azt, ha a verseny felkeltetik, s a mellett, hogy vevő és termelő egymást megismervén, ezeknek maguk között is figyelmes összehasonlitásra van alkalmuk vásárra hozott terményeiket illetőleg, s a forgalom iránti eredmény bármily csekély legyen is, hiányozzék bár a vételkedv, vagy ne legyenek képesek a termelők teljes előzékenységgel megfelelni a vevők igényeinek, kedvezőbb viszonyok az ily meddőségeket kiegyenlitik, az erkölcsi hasznot és eredményt pedig ezek csökkenteni nem képesek.

Még az sem határoz ebben nagyon, hogy élénk forgalmú kereskedő városban — mint például Kanizsa is, — közönséges napokon is letrejönnek oly kötések, mint a gabonavásár alkalmával; de hiányzik amott a vidék közbenjötte s azon előny, mely ezáltal a kereskedelmi összeköttetések könnyebb létesitésére befoly. —

Bárminő eredménye legyen a holnap megnyitandó, III. nagy-kanizsai gabona- és borvásárnak, — mi a legjobbat és legszebbet óhajtjuk neki — súlyos viszonyaink közepette is üdvözöljük a városunkba érkező idegeneket és vidéki vendégeket, kik városunkban a legszivesebb fogadtatásra találandnak, üdvözöljük őket, mint azon tényezőket, kik anyagi felvirágzásunkat hivatvák előmozditani. —

Nem tehetjük le azonban, czikkünk végére érve tollunkat anélkül, hogy a gabona- és borvásár helyi rendező bizottságának, melynek élén a kitünő Glavina Lajos áll, fáradozásáért és buzgalmáért őszinte köszönetet ne mondjunk.

Felhivás a hazai közönséghez!

Zürich, aug. 20-án 1878.

Hazánk iparosai érdekében koczkáztatok néhány szót, s ha talán nem a legszerencsésebb pillanatot választottam volna a felszóllaláshoz, mentse ebbeli hibámat az ügy nemessége és vállalatunk fontossága.

Alig van könnyebb mód iparunk jelen állásáról tiszta fogalmat szerezhetni, mint végigsétálni a párisi világtárlat termein, melyekben en miniature az egész világ látható, hol minden nemzet jelen állapota: tudománya, ipar, kereskedelme stb. teljes valódiságában s meztelenségében szemlélhető és tanulmányozható. Aki végig járta a termeket és saját tapasztalásbol tudom, hogy hazánkfiai közől sokan tették ezt — örömmel tapasztalhatta, hogy nyers termények tekintetében bármely nemzettel kiálljuk a versenyt; megelégedéssel vehette észre, hogy iskolák tekintetében sincs mit szégyenlenünk, de ugy hiszem egy behatóan szemlélő, egy elfogulatlanul itélő sem nyomhatott el egy halk sóhajt, midőn iparczikkeink mennyiségét és milyenségét vizsgálta. Még a legelfogultabbnak is el kell ismernie, be kell vallania, hogy az ipar terén nemcsak hogy nem versenyezhetünk a külfölddel, de hogy mögötte jóval el is maradtunk! A párisi világkiállitás ujból meggyőzhetett bennünket arról, hogy az ipar terén a külföld még jó soká mesterünk lesz s eszünkbe juttathatta, mennyi elismeréssel tartozunk azon derék iparosainknak, kik kiképeztetés és tapasztalatgyüjtés végett a külföldet beutazzák.

Ugy hiszem nem szükség bizonyitanom, mily kiváló helyet foglal el a Svájcz az iparos országok között; s hogy Zürich a svájczi ipar székvárosa, az már régóta elismert tény. Minden a svájczi ipart tanulmányozni óhajtó idegen iparos Zürichbe jő, s negyedévi kimutatásaink bizonyitják, mily különös előszeretettel látogatják e várost honi iparosaink is, ugy hogy kétségtelenmiszerint egy jómódu segélyzőegylet e fontos helyen valóságos áldás leend a külföldre jövő s itt megszorult hazai iparosokra nézve.

Ez volt meggyőződése a zürichi magyar egyesületnek, midőn e terv keresztülvitelére magát elhatározta, midőn február 23-án tartott közgyülésében kimondta azon határozatot, hogy nyilvános gyüjtés utján egy alaptőkét fog előteremteni, melynek kamatjai derék, a külföldön megszorult hazai iparosok segélyezésére fog fordittatni.

Julius hó végén bocsátotta ki az egyesület gyüjtőiveit, remélve hogy azon nemzet, mely idegen érdekért már annyit tudott áldozni, nem fog részvétlenséget mutatni ily szép és nemes hazafias vállalat irányában sem.

A gyüjtéssel az egyesület tagjai bizattak meg s amennyire lehetett ugy rendelkeztünk, hogy az ország minden részébe jusson legalább egy gyüjtőiv. Ha annak daczára némely pártolók nem tudnának gyüjtővel összejönni, kérjük az illető összeget „Zürich Oberstrasse" czim alatt egyenesen hozzánk beküldeni.

Valamennyi aláirt és beküldött összeg deczemb. hóban hirlapilag fog nyugtáztatni.

Ajánljuk a vállalatot a közönség figyelmébe s kérjük: járuljon hozzá fillérével azon alap előteremtéséhez, melynek kamatjai hivatva lesznek enyhiteni azon önfeláldozó iparosaink sorsán, kik feláldozzák csendes otthonukat, elhagyják hazájokat és családjokat, s itt künn sokszor inséggel küzdenek csak azért, hogy — tapasztalatokat

A „Zala" tárczája.

Egészségügyi levelek egy anyához.

Lapunk egyik előbbi számában tettünk emlitést Dr. Cseh Károly fentebbi czimű könyvéről, mely a mellett, hogy hézagot pótol szakirodalmunkban a maga nemében valóban kitünő és minden magyar nőnek és anyának a legmelegebben ajánlható; a vaskos kötet ára (564 lap) 4 o. é frt. Közöljük belőle az 58. levelet:

Asszonyom! Egyik korábbi (22-ik) levelemben szollottam már a melegről; ez alkalommal szükségesnek látom az ott elmondottakat némelyekkel még kiegésziteni

A melegnek a közönséges fogalmak szerinti meghatározása vagy fölösleges, vagy pedig nem épen könnyü. Itt egy érzésről van szó, amelyre a tapasztalat tanit meg, de a mely a különböző viszonyok szerint egészen különböző hatással van reánk nézve, Ha pl. egyik kezünket meleg, a másikat pedig hideg vizbe dugjuk, s ha aztán egyszerre mind a kettőt ugyanazon lenge vizbe visszük át, akkor ezen lenge viz a meleg vizben volt kezünkre nézve hidegnek, a hideg vizben volt kezünkre nézve pedig melegnek fog tetszeni. Ennélfogva tehát a meleg nem positiv, hanem csak relativ értékkel biró valami.

Lényege egyébiránt a melegnek is; mint azt a világosságról láttuk, nem valami konkrét, lemérhető anyag, hanem az a tömecsek — molekulák — hullámzó mozgásából áll. Hogy a hő emelkedésénél az illető testhez semmi idegen anyag nem társul, már onnan is világos, hogy a hő emelkedése a test súlyát nem növeli; már pedig ha a meleg valamely idegen anyagot képezne, annak valamely testbeni felhalmozódásánál azon test sulyának növekedni kellene.

Maguk azon tömecsek, amelyeknek hullámzó mozgása által a meleg létre jő, egymást nem érintik közvetlenül, hanem nagyságuk viszonya szerint kisebb-nagyobb távolságra vannak egymástól, legtávolabb a légnemüeknél, legközelebb a szilárd testeknél. Továbbá ezen tömecsek élénk mozgásban vannak, miáltal a test saját melegét hozzák létre; minél gyorsabbak és számosabbak ezen mozgások egy bizonyos idő és téregységben, annál nagyobb az illető test hőmérséke. A légnemü testeknél a tömecsek mozgása egyenes irányban 1800 méter sebességgel előhaladó mindaddig, amig valamely anyagba beleütközik, amely által aztán visszaveretik, de ezen visszaverődésnél is eredeti sebességével halad. — A szilárd és cseppfolyó testek hullámzásának száma oly nagy, s maguk a hullámok oly finomak, hogy ezen mozgásokat nem vagyunk képesek észrevenni, csak mint létező meleget érezzük. Ezen hullámok száma több billiót teszen ki, közönséges hőmérséknél 400 billión alól marad; amint azonban ezen hullámok kisebbednek, s számuk növekedik, aszerint a hőmérsék is emelkedik; 400 billió másodperczenkénti hullámzásnál a hőmérsék 500 fokot teszen ki, s a test vörös izzást mutat; innen magyarázható, hogy miért kezdődik minden fokozatosan létrejövő izzás vörösizzással, s miért mutat a vörös izzás valamennyi testnél körülbelül ugyanoly hőmérséket. A magasabb hőmérséknél ezen hullámok száma is nő egész a 800 billióig, a midőn a fehér izzás áll be, amely annál nagyobb foku lesz minél inkább emeltetik az illető test hőmérsége. A nap sötét meleg sugarai 60-tól 400 billió hullámzást tesznek.

Minden a földön mutatkozó, vagy ott (látszólag) létrejövő meleg tulajdonképeni forrása a napban van. A nap melege az, mely a földön létrejövő mozgást és munkát rendesen lehetővé teszi, amely a növények kifejlődését eszközli, hogy azok az állatoknak táplálékul szolgáljanak, s az embernek tüzelő-anyagot nyujtsanak az ő gőzgépeinek fütésére; a nap melege az, mely a viznek — pára alakbani — fölemelkedését eszközli, hogy a hegyeken lecsapódva, onnan lefolyhasson, s igy eleven erőt képezzen, melyet aztán az ember saját czéljaira — gépek stb. hajtására — felhasznál.

Az állatok és az ember létezhetésökre bizonyos hőmérséket kivánnak meg; igen, de ezen hőmérséket földünk a naptól nyeri. Hogy egy órat felhuzzunk s igy mozgásban tartsunk, erre izomerőre van szükség; igen, de ezen izomerőt a nap melege befolyása által létrejött táplálékból nyerjük. A gőzgépeinknél létrejövő gőzerőt a kazánban etégetett tüzelő anyag fejti ki, amelynek melegé átszármaztatik a vizre; igen de ezen meleg megint csak azon fa- vagy széntől veszi eredetét, amelyeknek elseje a nap melege nélkül nem nő, a második pedig azon föld alatt levő készletből nyeretik, amely annak idején a nap melege által felnőtt, őserdőknek összehalmozódása által keletkezett. Maguk a szelek, a viharok a nap melege által hozatnak létre, amenynyiben a köllég egyenetlen fölmelegitése s igy a levegőnek bizonyos irányban erőtelesebb mozgása ezáltal eszközöltetik. Szóval minden meleget közvetlen, vagy közvetve a naptól nyerünk.

Szervezetünk egész alakja és munkaképessége — mindazon számos természettani és vegyi folyamatokkal egyetemben, melyek az „életet" képezik, — meghatározott hőmérsékhez van kötve, s még pedig azt tapasztaljuk, hogy valamennyi állatnál a test ezen saját melege a környező hőmérséktől tágas határok közt független. Az állati meleg ezen függetlenségének tulajdonképeni lényege a levegő élenyében rejlik. Az éleny fölfedezése s az elégési folyamatról szóló tan kifejlődése után önként fölmerült azon kérdés, hogyan van, hogy a tüdők nem melegebbek, mint a többi szervek. Ez azonban csakhamar megleltе magyarázatát abban, miszerint tudomásra jutott, hogy a tüdők vizgőzt és széneavat választanak el, s hogy a viz egyik főszerepe abban áll, hogy a hő egyenletes eloszlódására befolyjon, elpárolgása által tetemes meleget küldvén le és vonván el a szervezetből, amelynek — az embernél — 70 százaléka, a vérnek pedig 85 százaléka vizből áll. Ennélfogva a felserdült emberi test rendes — meglehetős állandó — hőmérséke 37·5 C. foknyi, a melytől egészséges állapotban le és fölfelé csak kismérvü eltérések jönek elő.

Az élet tartama alatt létrejövő hőképződés a vérnek azon képességén alapszik, melynélfogva élenyt vesz az föl, s azt a szükséges működések czéljából a szervekbe átszármaztatja. Mihelyt a szervezet megszünik élettani módon hőt képezni, maga az élet is megszünik, épen az levén neki fő jellege, hogy minden működéséhez — függetlenül a külső tényezőktől — képes a szervezetben magában hőt fejteni ki.

Azon végső határok, melyek közt eddigelé az emberi hőmérséket — kóros állapotban észlelték 26·6 és 44·5 C. foknál vannak. Cholerában ugyanis leszállhat a hőmérsék 26·6 fokra, s magas lázaknál fölemelkedhetik 44·5 C. fokra, de mindkét esetben ezen meglehetős nagy eltéréseket szükségképen a halál követi.

Baerensprung a számos hőmérési kisérleteinél a különböző életkorokban — egészséges egyéneknél — ugy találta, hogy — a hónaljban mérve — 37·81 (ujszülöttnél) és 36·46 C. fok közt (80 éves korban) ingadozott a test hőmérséke. Egyébiránt ugyancsak az ő kisérleteiből az is kitünt, hogy a hőmérsék kisebb foku ingadozására (36·31 és 37·48 fok között) a táplálkozás is befolyt, s még pedig olyformán, hogy a hőmérsék ebéd után az emésztési időszak tartama alatt a legmagasabb. A reggeli után is emelkedik a hőmérsék, hanem már a könnyü vacsora után ez nem volt észlelhető. Ily hőmérsék-emelkedés a testi, ugy mint a szellemi munkánál is beáll, s még pedig a szellemi munkánál 0·3 a testi munkánál pedig 0·7 C. foknyit teszen ezen emelkedés ki. A zárt szájüregben a nyelv alatt végzett mérések ¼—½, a hüvely, végbél és hólyagban végzett mérések pedig körül-

gyüjtvén s izlésük finomulván — honukba visszatérve a hazai iparon valamit lenditsenek. Ne sajnáljunk egy kis áldozatot e derekak érdekében, hisz elismerésünket más módon ugy sem igen nyilvánithatjuk!

A tőke a nagym. m. kir. közokt. ministerium gondnoksága alá helyeztetik és az egyesület feloszlása esetére örökségkép rá fog szállani, hogy közoktatási czélok előmozditására forditassék.

A nemzet részvéte fogja megmutatni, hogy mily sikert várhatunk e hazafias vállalattól, ép azért még egyszer melegen ajánljuk azt a közönség becses pártfogásába.

A zürichi magyar egyesület nevében

ROOS JÁNOS,
technikus.

Felhivás a hazai iparosokhoz!

A hazai ipart pártoló és terjesztő egyesület közgyülésileg elhatározta, hogy kitüzött czéljának minél sikeresb elérésére Budapesten közvetitő irodát nyit.

Ezen közvetitő iroda f. évi augusztus 1-én kezdi meg müködését, ideiglenesen a fővárosi iparosok körének helyiségében (IV. kerület (belváros) a ferencziek bazárában I. emelet.)

Minden hazafinak szivében szilárd azon elhatározás, hogy a hazai ipar pártolása által közvetlen az iparos osztálynak, közvetve az egész haza jólétét előmozditsa. Az országgyülés utasitotta a kormányt, Budapest főváros közgyülése meghagyta a tanácsnak, egyes törvényhatóságok, társulatok, egyesületek el vannak határozva, a fölmerülő szükségletek fedezésénél a hazai iparczikkeknek, a mennyiben versenyképesség szempontjából már most lehetséges, minden esetre elsőbbséget nyujtani, a lelkes sajtó meleg szavakban nyilatkozik, hogy mindannyiban családi és egyéni szükségeinket hazai ipartermelvényekkel fedezzük.

E nemes elhatározás, a hazai ipar védelmének ezen jeles szándoka nem lehet mulékony!

Hogy azonban a pártolásra joggal igényt tartó kézmü-iparosokat és gyárosokat felkereshessük, hogy őket megismerhetni, illetőleg készitményeinket ajánlani lehessen mindenek előtt szükséges tudnunk

a) kik azon hazai kézmü-és gyáriparosok, akik jóság, izlés, tartóság és olcsóság tekintetéből méltán ajánlhatók?

Felhivjuk ennélfogva a hazai kézmü-és gyáriparosokat, sziveskedjenek az augusztus 1-én megnyitandó „Közvetitő irodá"-hoz bérmentve beküldeni:
a czégczimet, az általok készitett iparczikkek tárgy és árjegyzékét, azon lakhelyet vagy bolthelyiséget melyben az iparczikkeket megtekinthetni, a vásárlásokat eszközölni vagy esetleg megrendeléseket tenni lehessen

A követitő iroda ezen ipar-adatokat készségesen fogja a vevőkkel és megrendelőkkel tudatni.
a beérkezendő adatok „Hazai iparközlemények" czim alatt sajtó utján is közzé fognak tétetni. Ha a kézmü- és gyáriparosok árumintákat küldenek, azok czélszerü helyen (bolti kirakatokban) közszemlére kitétetnek.

A levelezések „A hazai ipart pártoló és terjesztő egyesület közvetitő irodája Budapest, IV., Ferencziek bazára, I emelet" czimmel történnek — bérmentve. Az áruminták ugyanoda küldendők.

A hivatalos idő egyelőre naponkint reggel 8—12 óra között leend, a midőn bárminemü fölvilágositással egész készséggel szolgálunk.

Budapest 1878. julius 22 A hazai ipart pártoló és terjesztő egyesület közvetitő irodája.

Helyi és vidéki hirek.

— **A nagy-kanizsai** kath. fő-gymnasiumban a tanulók beirása aug. 30. 31. és szept. hó 1. 2. 3. napjain délelőtt 9—12 óráig, ugyanazon napok délutánján pedig 3—6 óráig a fölvételi, pótló és javitó vizsgálatok fognak tartatni. A tanév megkezdése szept. 3-án történik ünnepélyes Veni Sancte-vel.

N.-Kanizsán, 1878. aug. 27.

Az igazgatóság.

A nagy-kanizsai hat osztályu polgári fiuiskolában az 1878—79-ki tanévre való beiratások folyó hó 29-étől kezdve, szeptember 2-ig reggeli 9 órától 12-ig és délutáni 3-tól 5-ig eszközöltetnek a polgári iskola uj épületében (I. emel.) Ugyanekkor lesznek a felvételi és javitó vizsgálatok.

Nagy-Kanizsán 1878, aug. 22.

Az igazgatóság.

— *A nagy-kanizsai polgári iskolai tantestület* által — felserdült leányok számára — ministeri engedélylyel rendezett rendkivüli tanfolyamban az 1878—79-iki tanévre való beiratások szeptember hó 1—3-áig eszközöltetnek reggeli 9—12, délutáni 3—5 óráig a polgári iskola uj épületében (I. emel.) Felvétetnek mindazon leánynövendékek, kik a népiskola hat osztályát kielégitő eredménynyel végezték és erről bizonyitványt felmutatni képesek.

N.-Kanizsán, 1878, aug. hó 22.

A polg. isk. tantestület.

— *A budapesti kir. tudom. egyetemen* a rendes beiratások mind a négy karnál f. évi szeptember hó 1-én kezdődnek, s bezárólag 14-ig tartanak.

A szülésznői tanfolyamra a beiratások szintén szeptember hó 1-én veszik kezdetüket.

Kir. magy. tudom. egyetemi iroda.

— **A szülőket figyelmeztetjük,** hogy a nagy kanizsai kisded ovodánál a tanév szeptember 1-jén veszi kezdetét.

— (**Gyászhir.**) A Knöpfler családot mély gyász érte. Knöpfler József, nagy reményekre jogositó fiatal ügyvéd e hó 25-én éjeli fél tizenkettőkor rövid szenvedés után 27 éves korában tüdővészben elhunyt. Béka hamvaira!

— (**A tanév kezdete.**) Pár nap mulva utcáink ismét élénkülni kezdenek az apró, középső és nagyobb deákoktól, kik az élvezetes vagy sok esetben nem is élvezetes kéthavi vacátió után visszatérnek, hogy az ismeretek csarnokaiban elméjüket tovább kiműveljék; hogy a gyermek- és ifjukor aranyszakában édes mézet gyüjtsenek, hogy legyen később a maguk és mások számára a haza, a közügy, a közmüvelődés szolgálatában. Az iskolatermek megtelnek ismét az eleven, mozgékony ifjusággal, s ha némelyik ajkán még ég is az édesanya búcsucsókja, s ha egy kissé szokatlan is távol szeretteitől, idegen emberek között mozogni, forgolódni, majd a reá váró kötelességek teljesitése el fogja oszlatni a pillanatnyira rajta erőt vevő búskomorságot a mihez az édes anyának jó tanácsokkal és pénzzel béllelt szeretettel teljes levele is ad egy kis vigasztalást. Az ilyenek azonban az uj gárdához tartoznak, kik csak az imént hagyták el a megszokott szülői hajlékot, s kiknek eleintén bizony egy kicsit nehezükre esik a gondos és mindent nyomban előteremtő áldott anyai kéz nélkülözése. A régi gárdából valók, kik már néhány évet töltöttek az idegenben egészen másképp járják körül az utczákat. Önérzetesség jellemzi járásukat, a pelyhedző áll alatt illatos britannica szivar (most az uj tanév első napjaiban még jut az ilyen is) füstölög, az érettségi vizsgálat még csak messze távolban, a láthatáron túl setétlik, a félelem tehát teljesen ismeretlen, s látva a gondtalan (nem gondatlan) ifjukor ez önérzetes képviselőit, nem is igen akarjuk elhinni, a mit sokan az úgynevezett tulterheltetésről beszélnek S ha volna is valami igaz belőle, kivánunk az apróbbaknak és nagyobbaknak egyaránt jó kitartást és minél jobb sikert a tiz hónapon át. —

— **Tanodai értesités.** A tapolczai gazdasági szakosztálylyal megtoldott felső népiskolában a beiratások f. é. szeptember hó 1, 2, 3-án kezdődnek. — Az intézet első osztályába oly növendékek vétetnek fel, kik vagy a 6 elemi osztályról bizonyitványt mutatnak fel, vagy pedig a 12 évet betöltötték és megfelelő fölvételi vizsgálatot birnak letenni. A szakosztályba oly növendékek vétetnek fel, kik a felső népiskola 3. osztályát vagy a reál és gymnasium 4 osztályát sikerrel végezték. — A felvételi vizsgálat dijmentes. — Tandij 4 frt. o é; beiratási dij 50 kr o. é; Oly növendékek, kik szegénységüket hiteles községi bizonyitvány által, kimutatják, a tandij fizetése alól fölmentetnek. — Kelt Tapolczán 1878 augusztus hóban.

A tapolczai gazd. felső népiskola igazgatósága

— **A zalaegerszegi nőegylet** a következő fölhivást bocsátotta ki: Egerszeg város és vidéke nemes szivü honleányaihoz! Alig mult egy éve, hogy egy véres háboruban áldozatul esett török sebesültek irányában oly mély és tényleges részvétet tanusitott egész nemzetünk, miszerint bámulatos mennyiségü gyüjtemények pénzben élelmi szerekben és tépésben szállitattak a török sebesültek segélyezésére. — Hamár egy idegen, bár rokonszenves nemzet rokkantjai iránti részvétünk ily áldozatokra birt elragadni bennünk, mennyivel inkább szent kötelességünk drága hazánk szeretett fiai, saját gyermekeink és testvéreink iránt kik ezerenkint elontják vérüket a csatatéren; kik mint sebesültek iszonyu kinokat szenvednek és nyomorognak, testvéri szeretetünket bebizonyitani, és tehetségünk szerint teljes erőnkből őket gyámolitani és véres fájó sebeiket enyhiteni. Áthatva ezen érzelmektől, a helybeli Nőegylet, melynek hivatása segiteni és enyhiteni bár hol a szenvedés és a nyomor reszkető, megható hangon segélyért kiált, f. hó 24-dikén tartott választmányi ülésében elhatározta, miszerint vitéz seregünk szerencsétlen sebesültjei javára egy *Tombolát saját költségén* fog rendezni, melynek tiszta jövödelme fele részben a sebesültek közt, fele részben pedig a besorozott katonák gyámolitalanul vissza hagyott nejei és gyermekei közt feloszatik. A midőn ezt tudomására hozni van szerencsénk, tisztelettel felkérjük, miszerint becses körében oda hatni sziveskedjék, hogy a jótékony és nemes czél tekintetéből ezen Tombolát minél számosabb látogatás által sikerében előmozditani és biztositani, szinte lehetőleg tépést is késziteni méltóztatnék, mely utóbbi Rozenberg Henrika urnő lakásához czimezendő. A tombola f. é Szeptember 2-án esti 8 órakor a Zöldfa vendéglő nagy termében fog megtartatni, belépti dij 60 kr felülfizetések köszönettel fogadtatnak, és nyilvános lapokban közzé tétetnek; egy tombola jegy ára 25 kr. Zala-Egerszeg 1878. Augusztus hóban.

A Zala egerszegi nőegylet.

— **Bucsu zeneelőadás.** Bátorfi Emma kisasszony, Bátorfi Lajos urnak a „Zalai Közlöny" szerkesztőjének kedves leánya Budapestre való távozása előtt, hová a conservatoriumban való további kiképeztetése végett megy, barátságos körü bucsuzene előadást tart a főgymnázium rajztermében e hó 28-án szerdán délután 5 órakor, melyen tanitványával együtt Berecz Imre zenetanár ur is közre fog müködni. Bátorfi Lajos ur mint a kiküldött meghivó irja, hálája érzetét kivánja ez által tanusitani a kisdednevelő egyesület elnöksége és választmánya iránt. — Miután alkalmunk volt Bátorfi Emma kisasszonynak a legnagyobb reményekre jogositó szép tehetségét megismerni és meglepő technikai ügyessége fölött méltán csodálkozni, a meghivottaknak, kik e bucsu zeneelőadásra bizonyára megjelenni is fognak egy élvezetes órát helyezhetünk kilátásba. Bátorfi Emma kisasszony igen fiatal kora daczára ritka értelemmel és szép érzéssel játszik a zongorán, rendkivüli szorgalma pedig e téren a jövőre nézve szép kilátással kecsegtotik. A megtartott előadásról jövő számunkban bővebben referálunk —

— **Megindító jelenetnek** voltam tanuja e napokban Rév-Fülöpnél. Behivott tartalékosok készültek átmenni hajón a Balatonon, hogy Boglártól tovább folytasák

---

belül 1 C. fokkal magasabb hőmérséket tüntettek föl, mint a hónaljban végrehajtott mérések. — A vér maga nem képez főszervet azok közt, melyek a szervezet számára hőt termelnek. Ebben a tekintetben a vért számos — s talán a legtöbb — szervek felülmulják. Azonban a vérnek — mint már jeleztem — azon fontos feladata van, hogy az egyes szervek különböző hőmérsékeit kiegyenlitse.

Arra nézve, hogy meddig lehet — állatoknál — e hőmérseket — az élet feláldozása nélkül — csökkenteni, a különböző állatoknál különböző eredmények érettek el. Mig pl. Walther ugy találta, hogy a tengeri nyulnál már + 15 — + 18 C. fokig terjedő lehülésnél halál következett be; addig a Dél-Oroszországban élő suslik-ürge, amely téli álmat alszik, egészen + 4 C. fokig le volt hüthető anélkül, hogy az állat önszerü felüdülési képességét elvesztette volna, ha t. i. melegebb 1—12 C. foknyi hőmérsékbe helyeztetett át.

A mi már most a melegnek az emberi szervezetre való befolyását illeti, erre nézve röviden csak a következőket emlitem meg. A sarkvidéki utazók közleményei megerősitik az állatok lehülésére vonatkozó észleleteket az emberre nézve is. Kane orvostudor, hires sarkvidéki utazó, a tulságos hideg hatását irván le, állitja, hogy a mozgásokra nézve előbb mindinkább növekedő kedvetlenség áll elő; végre a mozgásnak hideg általi akadályozása oly magas fokot ér el, hogy az izmok működése teljesen lehetetlenné válik. Nemsokára az érzékek eltompulása és gondolkozási képtelenség áll be, mely csaknem ellenállhatatlanul alvásra kényszerit. A nevezett hires utazó ezen megfagyási állapotot, mely őt magát nem egyszer vezette volt a halál közvetlen határáig, fájdalmasnak, és rendkivül gyötrőnek irja le. Ő a megfagyási halálnál nem volt képes az elálmosodás kellemeit észrevenni, melyről a meleg szobában szoktunk álmadozni.

Állatokon véghezvitt kisérletek bizonyitják, hogy még oly állatok is, melyek hideg következtében látszólag már 40 perczel előbb elhaltak, ismét tökéletesen fölélesztheték, ha kivülről meginditott müleges hőbevitel mellett egyszersmind a müleges légzés is foganatba vétetik. Az agy és az idegek ezáltal ismét föléledhetnek, miután már annyi ideig hüdöttek voltak.

Magasabb hőfok ellenben igen gyorsan megsemisitheti a szövetek élettulajdonságait. Idegeknél, izmoknál, vértestecseknél és mirigysejteknél azt látjuk, hogy azok, mihelyt a hőmérsék a rendes fokot csak néhány fokkal is felülmulja, rögtön az ugynevezett hődermébe mennek át, mely a szövet-nedvben oldva levő fehérnye-anyagok egyrészének megalvadásán alapszik, vagyis, más szókkal rögtön elhalnak. A hidegvérü állatoknál — Kühne szerint — ezen megalvadás, és ennek következtében a szövetek elhalása már 40 C. foknál beáll. az emlősállatoknál és az embernél 49 és 50 C. fok közt; madaraknál pedig csak az 53. C. foknál, minthogy ez utóbbiaknak a rendes hőmérséke nagyobb (40—43° C), mint az emlősállatoké.

Nem érdektelen tudni azt sem, hogy forró éghajlati vidéken való tartózkodás a közép-hőmérséknek körülbelül 1 C' foknyi emelkedésével van összekötve oly egyéneknel, akik hüvösebb éghajlat alatt szoktak lakni, amint ezt Davy és mások észlelték. A hidegben való hosszabb tartózkodásnál, főleg, ha ez kényszeritett testi nyugalommal van egybekötve (pl. télen a templombani ülésnél), ugyszintén a hidegfürdőkben is a hőmérsék hasonló mérvben csökken. — Itt a lehütő szerveket, melyeknek müködése a test igényeihez képest módosul mindenekelőtt a bőr és a tüdők képviselik. Vezetés által mindkét szerv, felületének megfelelőleg, hőt veszithet. Figyelembe kell azonban venni, hogy a levegő hővezetési képessége szerfölött csekély, a vizé azonban már sokkal nagyobb. Igy pl. + 30—35 C. foku fürdő közönbös hőmérsékünek szokott feltünni — miután ez bőrünk hőmérsékét megközeliti —; mig ellenben már a + 20 C. foku levegő meleg érzetet hoz bennünk létre; s a levegőt csak + 6 C. foknál szoktuk — rendesen — hidegnek nevezni. S mindez annyival nagyobb fokunak fog feltünni, minél nagyobb a megelőzött s a jelenlevő hő közti különbség vagy minél gyorsabban történik az egyikből a másba való átmenetel.

Itt még egyszer figyelmeztetek: a vizre ugyanazon hő nem mindig ugyanazon hatással van; a viz rendesen 0°-nál fagy jéggé. De nem igy van ez a nyilt tengereken. — Ezek még télben is csak mintegy — 28° C-nál fagynak be; ami azonban a 70 északi szélességi fokon innen sohasem történik. Ezen hőmérséki különbözetüknél fogva a tengerek roppant befolyással vannak a szárazföld éghajlati jellegére, amennyiben minden évszakban igyekeznek a hőmérséket kiegyenliteni, a végleteket enyhiteni: nyárban és a forró égöv alat alanti hőmérséküknél fogva lehütőleg, télen és a hideg égöv alatt azáltal, hogy magasabb hőmérsékük által melegitőleg hatnak.

Ami továbbá valamely szerves test hővesztését illeti, erre vonatkozólag áll, hogy minél vékonyabb a külhám, mely a hőt roszul vezeti, minél kevésbé van az illető bőrrészlet szőrrel fedve, ezen hőveszteség ugyanazon viszonyok közt annál jelentékenyebb leend. Erre vonatkozólag egy másik, még sokkal jelentékenyebb tényező a bőr véredényeinek kitágulása és megtelése. Sőt a szervek alakja sem közönyös a hővesztésre nézve. Tapasztalatból tudjuk ugyanis, hogy a hősugárzás és vezetés keskeny, hegyes és aránylag nagy felülettel biró testekből könnyebben történik: tudjuk, pl. hogy az orr hegye, a fülek, az ujjak és általában a végtagok könnyebben és gyorsabban lehülnek, mint a törzs.

A hő elvonására a leghatalmasabban az elpárolgás hat. Ennélfogva tehát izzadó bőrön száraz mozgékony levegőnél — ekkor nagy levén az elpárolgás —, igen nagy a hőelvonás is.

Magas hőmérséknél — mint tudjuk — izzadás áll be, és ezzel a hőveszteség oly jelentékenyen fokozódik, hogy a test, amig izzadni képes (mig a levegő nincs telitve vizgőzzel és a bőrmüködés meg nem szünik) még igen magas hőmérsékhez is képes alkalmazkodni. Blagden és utána még mások is + 79 C. foknyi száraz meleget több perczig kiállottak; Berger A. és dela Roche pedig 8—16 perczig 100 + 127. C. foknyi meleget állottak ki. S Blagden ez alkalommal azt tapasztalta, hogy hőmérséke csak 1 C. fokkal emelkedett.

Azt látjuk továbbá, hogy a test a hidegben lehülő felületét visszahajlás utján lehetőleg kisebbiti, s igy a hővesztés ezáltal is csökken. A lehülés egyébiránt minden egyénnél annál gyorsabban történik, minél csekélyebb azon hő-összeg, mely a testben rejlik. Itt maga a táplálkozás is tetemesen befoly ezen viszonyokra. S minthogy a különböző életkor, nem, szegénység, gazdagság stb. különböző tényezőket képviselnek, könnyen megérthető, hogy a szegények, gyermekek, aggastyánok, nők, s a betegségből üdülők miért fáznak jobban, mint erőteljesen táplált egészséges férfiak. Az előbbieknél minden hőveszteség az összes hőmenynyiségnek sokkal nagyobb részét képviseli, mint az utóbbiaknál, ez tehát az idevonatkozó kellő magyarázatot megadja.

A borszesz, szunyal (morphium), gyüszünke, nikotin, curare által létrehozott s a fokozott izom müködés folytán beállott fokozott lehülési képesség csak kis részben alapszik az ezek által létrehozott hőelvezetés fokozódásán. A nikotin (dohányal) — ha nem idéz elő heves görcsöket — kitágitja a környi edényeket, ami aztán a test lehülésére kellő magyarázatot nyujt. Hasonlólag hat a curare és borszeszmérgezés.

Különös fontossággal bir főleg ez utóbbi, minthogy a köznép a pálinkának melegitő hatást tulajdonit. A szegény ember, ahelyett hogy lakását fütené, pálinkát iszik. Ezáltal a környi edények kitágulván, pillanatnyira oda több hő vezettetik, egészben véve azonban a testben jelenlevő melegség — a kisugárzó felület nagyobb levén — tulságos gyorsan használtatik föl.

A borszesz tehát melegen öltözködött, jól táplált egyéneket képes tartósan fölmelegiteni; ellenben a télen előforduló megfagyás általi halálesetek legtöbbnyire ezáltal jönnek létre, hogy hiányosan öltözködött egyének pálinkaivás által akarnak magukon segiteni.

Hasonló eredményt hoz létre kemény hidegben az izommozgás is, amely Walther tapasztalata szerint — szintén elősegiti a hővesztést, s még pedig ugyanazon okból, mint a borszesz, azaz a környi részekhez pillanatra itt is nagyobb mennyiségü hő áramlik, de épen ezáltal a lehülés, s igy a melegvesztetég is nagyobb. Mindezeket élettani, s igy egészségi szempontból — azt hiszem — fontos tudni. Ez ösztönözött azok elmondására.

Szives üdvözletemet kegyednek!

utjokat. Természetes, hogy szülőik, hozzá tartozóik elkisérték a révhez, hol meginditóan könnyek között bucsuztak el egymástól. Ezek között különösen egy fiatal földmives ember tünt fel, ki gyermekét karjaiban tartva alig birt elválni tőle és mellette zokogó fiatal feleségétől. Mikor a kis gyermek apját, anyját, és öreganyját ki szintén ott volt, oly keservesen sirni látta, a szegény kis gyermek sem vette tréfára a dolgot, hanem oly keserves sirásba tört ki hogy a körül állók, kik ezen meginditó bucsuzás tanui voltak, alig valának képesek a kis családot vigasztalni. De az elválásnak, megkelle történni, s a partról eltávozott hajóról még jó ideig lehetett hallani a parton maradottak zokogását.

— **„A nép kertésze,“** a kertipar és, befásitás szakbeli, és a községi faiskolák hivatalos közlönye 15. számának tartalma: Lukácsy — r. palotai faiskolájának magyarázó jegyzéke. Gyümölcs és szőlő kivitelünk: A nagy tenyésztésbe felveendő gyümölcsfajok kérdéséhez. — Interpellatiok. Vegyesek. Előfizetési ára egész évre 3 frt. Az 1879. év folyamára t. évi október 1-ig beérkező uj előfizetők a lap folyó 1878-ik évi október—deczemberi negyedéves folyamát ingyen kapják.

Az előfizetések megrendelések hivatalból a faiskolákat rendező miniszteri biztoshoz R. Palotára különben Frommer A. Hermann magkereskedés czéghez Bpestre kéretnek intéztetni.

— **Zrinyi szobra.** Szigetvár és környéke még ez év szeptember 7-én halhatatlan hősünk Zrinyi Miklós és harczosai nevének külső megörökitésére emléket fog leleplezni. A szép kivitelü mű, mely hazánk szobrászatának becsületére válik, Gerenday A. műtermében készült. A magas, hazai márványból készült, gazdag párkányzatu piedestlon, egy nagyobb, mint életnagyságu ércz oroszlán foglal küzdő állásban helyet; azon momentumot tüntetve fel, midőn a hős a vár kapujából oroszlán bátorságával semmi gátot nem ismerve, rohan ki. Az emlék egyik oldalán koszorus költőnk Vörösmarty Mihály gyönyörű epigrammja van bevésve:

„Honfi! ha fellépendsz düledék várára Szigetnek,
Sirva ne emlits szót sajnos eleste felől;
Ott hős Zrinyi körül bátor daliái nyugosznak,
Gyönge panasz szózat bántja nagy álmaikat.“

A másik oldalon:

„Zrinyi Miklósnak
Szigetvár és vidéke.
Szigetvár hősi védelmében
elesett 1566. szept. 7-én.
Ez emlék felállittatott
1878.“

Ez emlék, mely minden részében hazai mű, megtekintesre t. hó 15-ig Gerenday budapesti műtermében közszemlére van kiállitva.

— *Érdekes utazás.* Nagy-Kajmesről, gróf török bálint jószágáról, mely Kassától 6 mérföldnyire fekszik, 4½ órai lovaglás után e hó 7 én érkezte Kassára gróf Török tábornok és unokahuga Szirmay Mária Berh Josefine, Rosa, és Eugenia grófnők, továbbá gróf Török László és Szirmay Gyula urak, követve négy lovásztól és két könnyü kocsitól, Minden igen alkalmasan van elrendezve egy hosszabb lovaglási uton a mennyiben a kis karaván Jászón, Tornán, Rozsnyón és Poprádon át Tátrafüredre utazik innét pedig Késmárk Lőcse és eperjes érintésével tér vissza Nagy-Kajmesre. E terv szerint a társaság Zemplén, Abauj, Torna, Gömör, Szepes és Sáros megyéken halad át s ez utat huszonnégy napi lovaglással akarja megtenni. A társasághoz csatlakozik három Andrássy gróf kisasszony.

Csarnok.

Horváth Mihály.

A magyar történetirodalmat nagy és szinte pótolhatatlan veszteség érte.

Horváth Mihály püspök, a magyar történetirás egyik első koszorusa, a magyar történelmi társulat első elnöke meghalt. Sokkal nagyobb a csapás, mely a fájdalom felzaklatott érzéseivel ostromolja szivünket, semhogy elfogulatlan megitélője tudnánk lanni ama nagy munkásságnak, mely mintegy négy évtized óta gazdagitotta maradandó alkotásaival a magyar történetirodalmat. A nehéz fájdalom közepette a gazdag életnek csak vázlatos áttutására szoritkozhatunk.

Horváth Mihály 1809-ben Szentesen született. Gymnasiumi tanulmányait befejezve 1825-ben a váczi egyházmegyében papi rendbe lépett s váczon bölcsészetet és hittudományt hallgatván, 1828-ban a pesti egyetemen bölcsészettudorrá, 1831-ben pedig Vácott áldorrá avattatott fel. Még mint diakon egy évig püspöki actuarius, fölszenteltetése után több helyen káplánkodott, majd nevelő volt Keglevich és Erdődy Kajetán grófok házában, mig 1843-ban a bécsi Tereziánumban a magyarnyelv és irodalom tanára lett. Már ekkor több történelmi munkái folytán, melyek közül három (Párhuzam. A kereskedelem története, két rész) az akademia részéről koszorut nyert, a tekintélyesebb irók közé számittatott. Az akademia 1839-ben levelező, két év mulva pedig rendes tagjává választotta s mint ilyen székét a nagygyülésben. „A magyar honvédelem történeti vázlatával“ foglalta el. 1847-ben V. Ferdinánd által hatvani prépostta 1848-ban pedig csanádi püspökké neveztetett ki s az inditványa és müve volt a püspöki kar oktoberi fölirata a királyhoz Magyarország jogai érdekében, mely azonban siker nélkül maradt A forradalom kütörésével, mint a felső tábla tagja, levén, a katholikus autonomia megalapitása végett conventet rendelt, de szintén siker nélkül. A reá is kimondott halálos itélet külföldre késztette menekülni élt Párisban, Zürichben, Brüsselben, Genuában és Genfben, de számüzetése alatt a külföldi lapokba irt magyar történelem müvelése képezte napjainak nemes foglalkozását. A gyüjteményekben megjelent számos dolgozatokon kivül első nevezetes munkája a „Brüsseli magyar Okmánytár“ volt, melylyel az akademia „Történelmi Emlékeit“ nyitotta meg. További nyomozásainak eredményeit a „Történelmi Zsebkönyvben“ rakta le, melyek leginkább János király korát helyezik uj világitásba, monumentalis müve: A Magyarok Története, melyet két nagy munkája 1849-ig egészit ki s pedig „Huszonöt év Magyarország történetéből“ és „Magyarország függetlenségi harczának története.“ Mindezen becses müvek számos kötetet képeznek. Végre amnestiát nyerve Horváth Mihály 1867-en hazajött s azóta nyugpénz mellett élt. Itthon folytatta nemcsak irodalmi, de politikai működését. 1868. lelkesedéssel fogadták uj föllépését az akademiában, midőn „A vármegyék szerepléséről nemzetünk életében“ értekezett vala a Kisfaludy társaságban, hol 1869-ben „Zrinyi Ilona életrajzát“ terjesztette elő, Legutolsó nagyszabásu müve „A kereszténység története hazánkban“ volt Mint politikus az 1869 megnyilt országgyülésnek Szeged részéről tagja volt, később vissza vonult, de Deák Ferencz halála után a belváros őt tisztelte meg bizalmával s ujra képviselő lett a legutóbbi országgyülésben. Utóbbi időben azonban, mint tudósnak nagyobb szerepköre volt. Horváth Mihály elnöke volt az akademia történeti szakosztályának és a történelmi társulatnak mely utóbbiban tartott beszédei a „Századok“ folyóiratban jelentek meg, tagja volt nemkülönben több külföldi tudományos társulatnak is. A történelmi társulat néhány nap mulva Karsán ül össze kiránduló közgyülésre, de elnöke örökre hiányozni fog s azt e társulat fogja legmélyebben fájlalni. Horváth Mihály fölötte — külsőleg is — érdekes arc és alak volt. Utóbbi időben gyakran betegeskedett s nem rég a tövárosban is aggódtak életéért. Falusi birtokán azután helyrejött, mig végre néhány nap előtt Karlsbadból, a hová üdülni ment, érkezett a hir hogy a kitünő tudóst szélhüdés érte. S fájdalom ez nem sokára életébe került.

„E—r.“

Felelős szerkesztő:

HOFFMANN MÓR

Ház-Eladás

Nagy-Kanizsán.

A király-utcza 10. sz. alattti házamat, mely uj modor szerint van épitve melléképületekkel, szép udvar és nagy kerttel bir, a legjutányosabb föltételek mellett, szabad kézből eladom. A venni szándékozók bővebb tudósitásért hozzám, alulirt tulajdonoshoz fordulhatnak

534. 1—3.

Blau Lázár.

FEHÉR MIKLÓS

egyedüli vezérügynöke John Baker, B. Kittmer és Edy Humphries

legelsö és legnagyobb angol szelelö, tisztitó és ninöségi rosta gyarosoknak:

ajánlja a n. é. gazgaközönségnek az **eredeti angol** — egyedül csak nála kapható — **JOHN BAKER** és **BENJ. KITTMER szóró és szelelő rostákat,** valamint a legjelesebb **qualitás áut késztő**

EDV. HUMPHRIES rostákat, nemkülönben a legujabb és legjelesebb bármily fajta — 5 különböző gyárostól birt — **franczia választógépeit, konkoly vadborsó, bükköny, zab** és **árpa kiválasztására.**

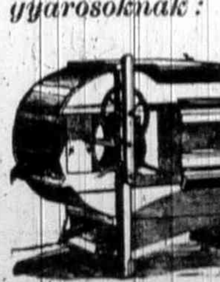

Iroda, raktár, kiállitási csarnok és javitó műhely:

BÉCSBEN,
III. Pragerstrasse 13. „Hotel Hungaria.“

BUDAPESTEN,
üllői ut 12. szám. „Köztelek“

Árjegyzékek dijmentesen küldetnek.

Az idei gabona és borvásár tartamára a képviselletőség az „Arany Szarvas“-hoz cimzett szállodában van, a hol egyszersmint eredeti angol Baker és Kittmer-féle

rosták kiállitva lesznek.

FISCHEL FÜLÖP

könyvkereskedésében kaphatók

mindennemű

tankönyvek

AZ 1878—9 tanévre

szabott áron.

Jegyzékek: fögymnasium-, Real-, Polgári- és Népiskolák számára ingyen szolgáltatnak ki.

Nincs többé buzaüszög!

A DUPUY N. féle magtisztitó szerének alkalmazásánál.

E tisztitó szer (rézgálic (kékkő) és más maró savakból összeállitva) elpusztit teljesen — ha ***mindegyik csomagon látható*** egyszerüen kivihető használati utasitás pontosan teljesittetik — a magon lévő üszögmagport buza, árpa, zab, köles, tengerinél sat,

mint azt számos bizonyitványok tanusitják.

A nagyméltóságu m. kir. földmivelési Miniszterium tudósitásai ajánlják az N. Dupuy-féle tisztitószert mint egyike a leghathatósabb szereket a buzaüszög elpusztitására. —

Kivánatra előrajzok bizonyitványokkal ingyen és bérmentve szolgáltatnak.

Egy csomag ára 2 Hectoliter (200 liter) magnak 30 kr. o. é.

Köss & Dupuy Bécsben.

Főeladási-raktár: **Rosenfeld Adolf urnál** Nagy-Kanizsán.

Dr. Handler Mór

orvos és sebésztudor, szülész és szemész,

gyógyit gyökeresen fényes s tartós siker biztositása mellett mindennemű

titkos betegségeket

1) Az önfertőzésnek minden következményeit, u. m.: az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolyást, különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt).

2) hugycsőfolyásokat (még idülteket is), a nemzőrészek bujakóros fekélyeit és másodrendü bujakórt minden alakjaiban és elcsufitásaiban;
3) hugycsőszüküléseket;
4) friss s idült nyákfolyásokat nőknél, az ugynevezett fehérfolyást;
5) bőrkiütéseket;
6) a hugyhólyag betegségeit és mindennemü vizelési nehézségeket.

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7 órától 8-ig.

Lakik: Pesten, belváros, kigyó-utcza 1. sz. kigyó- és városház-utcza sarkán, (Rottenbiller féle házban) 1. emelet, bemenet a lépcsőn.

Dijjal ellátott levelekre azonnal válaszoltatik és a gyógyszerek meg küldetnek.

3—24

RANSOMES, SIMS ÉS HEAD

IPSWICH, ANGOLHONBAN,

ÜGYNÖK

GROSSMANN J.,

váczi körút 34-dik szám

az osztrák államvasutak indóháza közelében

BUDAPESTEN,

ajánlják a bécsi világkiállitáson 1873-ban **tisztelet-okmánynyal** és valamennyi más kiállitáson legmagasabban kitüntetett

GAZDASÁGI GÉPEIKET,

ugymint **javitott mozgonyokát**, fa- és szén-tüzelésre. **Javitott mozgonyok**, Head és Schemioth szabadalma, szalma-, káká-, kukoricza-torzsa- stb., ugyszintén fa- és szén-tüzelésre.

Gőz-cséplőgépek kettős tisztitó szerkezettel és javitott szabadalmazott osztályzó hengerrel, valamint az üszög tisztitására szolgáló külön készülékkel. – Árujegyzék díjmentesen.

Az „országos köznevelési egyesület"

budapesti nyilvános

főgymnasiuma-, főreáliskolája- és nevelő-intézetében

a jövő tanév szeptemberhó 7-én veszi kezdetét, melyre a beiratások augusztus hó 27-étől szeptember 6-ig délelőtt és délutáni órákban történnek.

Ez intézet czélja az, hogy a jómódu családok gyermekeire nézve lehetővé váljék a házi nevelést egyesiteni a nyilvános oktatással az ifjuságot alapos képzés által keresztülvezetni a középtanodák nyolcz osztályán s lelkiismeretesen előkészíteni a magasabb tudományok megszerzésére, melyeket a legfőbb tanintézet, az egyetem nyujt.

Az intézet ujonnan szervezett tanári kara országosan ismert jeles tanférfiakból áll, kiknek nevei megjelölik a nevelési irányt, s biztositékot nyujtanak az intézetben uralkodó szellemről. Tanügyi igazgató: dr. Károly György Hugo; tanárok: Baranyovszky Ignácz, dr. Cherven Flóris, dr. Corzán-Avendáno Gábor Harrach József, Köpesdy Sándor, Krisz Ferencz, Névy László, Novák Lajos, Szavkay Lajos, dr. Szimnye József stb.

Taneszközeinkhez tartoznak a gazdagon berendezett természettudományi és természetrajzi gyüjtemények, valamint a kiváló figyelemmel összeállitott könyvtár, mely magában foglalja az ifjak szellemi erejét meg nem haladó minden jelesebb termékét a nemzeti és világirodalomnak.

Sulyt fektetünk arra, hogy az intézet növendékei a német franczia, angol, és olasz nyelvekben is alapos oktatást nyerhessenek, s e nyelvnek bármelyikét elsajátithassák.

A tornászat, táncz, zene, vivás, uszás és lovaglás külön mesterek által tanittatik.

Az intézet növendékei lehetnek 1. *bennlakók*, kiket a t. szülők vagy gyámok egész ellátásra adnak az intézetbe; 2. *félkosztosok*, kik, hogy otthon nélkülözhessék a házi nevelőt, egésznap az intézetbe maradnak a rendes felügyelet alatt, s ebéddel és uzsonnával is elláttatnak; 3. *bejárók*, kik a rendes tanórákon az oktatásban részesülnek.

Megjegyezzük, hogy az előkészitő osztályba kisebb növendékek is felvétetnek, kik előképzést nyernek a gymnasiumi vagy reáliskolai osztályokba való felvételre.

Gondoskodtunk, hogy az intézet ujonnan berendezett helyisége (*váczi körut 54. sz. I. emelet*) a testi és szellemi nevelés minden igényének megfelelő legyen; tágas, diszes tantermek, nappali és hálószobák a szükséges kényelem eszközeivel teljesen el vannak látva, s az intézetnek saját rendelő orvosa van.

Ama bizalom, melylyel a t. szülők és gyámok intézetünket rövid három évi fennállása alatt megtiszteltek, emeli önérzetünket s arra ösztönöz, hogy a nevelés és oktatásügy emelésén kétszeresen fáradozzunk, s midőn ezt nyiltan valljuk, ajánljuk a t. szülők és gyámok becses figyelmébe intézetünket.

Teljes programmal egyszerű levélbeli megkeresésre az intézet igazgatója szolgál, kivel a szünnapok alatt előlegesen értekezhetni az intézeti *uj helyiségben* (*váczi-körut 54. sz., I. emelet*) *Budapesten*.

László Mihály,

az „Országos köznevelési egyesület" nyilvános közép-iskolájának és nevelőintézetének igazgatója.

529 1–5

Iskolai értesitők

Nyilvános

polgári és kereskedelmi iskolám és nevelő-intézetemben

együtt, Budapesten, Károly-körut 22. sz. (országut 4.) a 26-dik iskolai év folyó évi september 3-án veszi kezdetét. A növendékek felvétele augustus 20-ától naponta délelőtt 8 órától 12-ig és délután 3 órától 5-igjeltethetnek meg.

Intézetemben (nevelőintézet) a reám bizott növendékek általam s nőm által a leggondosabban ügyeltetnek fel s a legszeretetteljesebben ápoltatnak. Azok nevelése körül nekem több mint 30 évi több oldalu tapasztalás áll rendelkezésemre, a mi arra jogosit, nevelőintézetemet minden t. c. szülőknek a legjobban ajánlani. Tudósitványok kivánatra ingyen.

522. – 10

Röser Miklós.

TITSCH GYULA

azelőtt

BALITZKY

Férfi-divatáru és fehérnemü-üzlet

BUDAPEST, *váczi utcza 20. szám.*

Van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy *a hirneves Balitzky-féle üzleti helyiségekben — váczi utcza 20-ik szám alatt*

férfi-divatáru és fehérnemü-üzletet nyitottam.

Ezen általánosan kedvelt üzletben töltött 18 évi működésem alatt, 10 évig *az alapitó Balitzky Sándor* ur oldalán 8 évig pedig mint a Balitzky Sándor utódai czég vezönylő társtulajdonosának kiváló alkalmam volt egyrészt azt előkelő és fő rangu világ igényeivel tökéletesen megismerkedni, másrészt a legkitünőbb gyárakkal és üzletekkel összeköttetésre lépni.

Változott czégezési formáv közt ugyan, *de az ezen üzletben megszokott szigoru elvek fentartása mellet, uj üzletem minden tekintetben méltó folytatása leend honunk legelső férfidivat-üzletének.*

Párisi, Londoni és más nevezetes külhelyekre való rendes évi ellátogatásom, s igy az összes mérvadó piaczok folytonos szemeltartása, valamint a nevezett helyeken létező *legelőkelőbb gyárakkal és üzletekkel* való *egyenes összeköttetésim folytán* azon kellemes helyzetben leendek, hogy első kézből, *mindig és mindenből a legujabbat, legszebbet, s a mi fő a leggyorsabban nyujthatom nagyrabecsült vevőimnek.*

Üzletemnek minél nagyobb terjedelmet óhajtván adni, lehető legjutányosabb árak lesznek megszabva.

Számos megbizásért esedezve, maradok mély tisztelettel

533. 1–2. TITSCH GYULA.

BROGLE J. és MÜLLER

gép- és rostalemez-gyárnokok

Budapest, Margit-hid közelében

ajánlják a mér közelgő idényre hozzuk több gazdasági kiállitásán versenyképességért első díjjal jutalmazott.

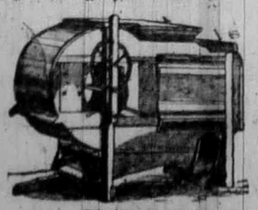

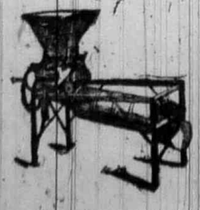

TRIEUR-jeiket,

(konkolyt, bükhönyt, zabot stb. választó rosta), mely gépnek szapora és tiszta munka-eredménye minden más efféle gyártmánnyal versenyez valami **Tisztitórosták Backer mintájára**. Rostáink és eliámoyt legjobb, Backer rendszere szerint készitvék az eredeti ő semmiben sem térnek el, s ennélfogva munka-eredmények is azonos marad az eredetivel.

Ajánlják továbbá **tisztitó-rostákhoz és cséplőgépekhez** való, **rostalemezeiket** mindennemü mintá és nagyság szerint, a legjutányosabb áron.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A tisztelt házi asszonyok

csak ugy vannak biztositva, egy eredeti

Lotz féle

mángorlót

megkaphatni, hogy ha azt saját gyárából

Lotz Károly

Wien, Weinhaus, Hauptstrasse, 12.

czim alatt rendelik meg.

530 2–10

Vidéki szülőknek!

A közelgő

iskolai év kezdetével

egy felsőbb osztálybeli

szorgalmas tanuló kerestetik,

aki némely kötelezettség elvállalásáért szülőinek legalább

100 forintot

megtakarithat

Tudakozódásokra e czim alatt

„K. J. postrestante" válasz küldetik.

535. 1–2.

Nyomatja és kiadja Fischel Fülöp Nagy-Kanizsán 1878

gyűjtvén s izlésük finomulván — honukba visszatérve a hazai iparon valamit lenditsenek. Ne sajnáljunk egy kis áldozatot e derekak érdekében, hisz elismerésünket más módon ugy sem igen nyilvánithatjuk!

A tőke a nagym. m. kir. közokt. ministerium gondnoksága alá helyeztetik és az egyesület feloszlása esetére örökségképen fog szállani, hogy közoktatási czélok előmozditására forditassék.

A nemzet részvéte fogja megmutatni, hogy mily sikert várhatunk e hazafias vállalattól, ép azért még egyszer melegen ajánljuk azt a közönség becses pártfogásába.

A zürichi magyar egyesület nevében

ROOS JÁNOS,
technikus.

Felhivás a hazai iparosokhoz!

A hazai ipart pártoló és terjesztő egyesület közgyülésileg elhatározta, hogy kitüzött czéljának minél sikeresb elérésére Budapesten közvetitő irodát nyit.

Ezen közvetitő iroda f. évi augusztus 1-én kezdi meg működését, ideiglenesen a fővárosi iparosok körének helyiségében (IV. kerület (belváros) a ferencziek bazárában I. emelet.)

Minden hazafinak szivében szilárd azon elhatározás, hogy a hazai ipar pártolása által közvetlen az iparos osztálynak, közvetve az egész haza jólétét előmozditsa. Az országgyülés utasitotta a kormányt, Budapest főváros közgyülése meghagyta a tanácsnak, egyes törvényhatóságok, társulatok, egyesületek el vannak határozva, a fölmerülő szükségletek fedezésénél a hazai iparczikkeknek, a mennyiben versenyképesség szempontjából már most lehetséges, minden esetre elsőbbséget nyujtani, a lelkes sajtó meleg szavakban nyilatkozik, hogy mindannyiban családi és egyéni szükségeinket hazai ipartermelvényekkel fedezzük.

E nemes elhatározás, a hazai ipar védelmének ezen jeles szándoka nem lehet mulékony!

Hogy azonban a pártolásra joggal igényt tartó kézmü-iparosokat és gyárosokat felkereshessük, hogy őket megismertethessük, illetőleg készitményeiket ajánlhassuk, mindenek előtt szükséges tudnunk

a) kik azon hazai kézmü-és gyáriparosok, akik jóság, izlés, tartósság és olcsóság tekintetéből méltán ajánlhatók?

Felhivjuk ennélfogva a hazai kézmü- és gyáriparosokat, sziveskedjenek az augusztus 1-én megnyitandó „Közvetitő irodá"-hoz bérmentve beküldeni:

a czégczimet, az általok készitett iparczikkek tárgy és árjegyzékét, azon lakhelyet vagy bolthelyiséget melyben az iparczikkeket megtekinthetni, a vásárlásokat eszközölni vagy esetleg megrendeléseket tenni lehessen.

A közvetitő iroda ezen ipar-adatokat készségesen fogja a vevőkkel és megrendelőkkel tudatni.

a beérkezendő adatok „Hazai iparközlemények" czim alatt sajtó utján is közzé fognak tétetni. Ha a kézmü- és gyáriparosok árumintákat küldenek, azok czélszerü helyen (bolti kirakatokban) közszemlére kitétetnek.

A levelezések „A hazai ipart pártoló és terjesztő egyesület közvetitő irodája Budapest, IV., Ferencziek bazára, I emelet" czimmel történnek — bérmentve. Az árumintákat ugyanoda küldendők.

A hivatalos idő egyelőre naponkint reggel 8—12 óra között leend, a midőn bárminemü fölvilágositással egész készséggel szolgálunk.

Budapest 1878. julius 22 A hazai ipart pártoló és terjesztő egyesület közvetitő irodája.

Helyi és vidéki hirek.

— **A nagy-kanizsai** kath. fögymnasiumban a tanulók beirása aug. 30. 31. és szept. hó 1. 2. 3. napjain délelőtt 9—12 óráig, ugyanazon napok délutánján pedig 3—6 óráig a fölvételi, pótló és javitó vizsgálatok fognak tartatni. A tanév megkezdése szept. 3-án történik ünnepélyes Veni Sancte-vel.

N.-Kanizsán, 1878. aug. 27.

Az igazgatóság.

A nagy-kanizsai hat osztályu polgári fiuiskolában az 1878—79-ki tanévre való beiratások folyó hó 29-étől kezdve, szeptember 2-ig reggeli 9 órától 12-ig és délutáni 3-tól 5-ig eszközöltetnek a polgári iskola uj épületében (I. emel.) Ugyanekkor lesznek a felvételi és javitó vizsgálatok.

Nagy-Kanizsán 1878, aug. 22.

Az igazgatóság.

— *A nagy-kanizsai polgári iskolai tantestület* által — felserdült leányok számára — ministeri engedélylyel rendezett rendkivüli tanfolyamban az 1878/79-iki tanévre való beiratások szeptember hó 1—3-áig eszközöltetnek reggeli 9—12, délutáni 3—5 óráig a polgári iskola uj épületében (I. emel.) Felvétetnek mindazon leánynövendékek, kik a népiskola hat osztályát kielégitő eredménynyel végezték és erről bizonyitványt felmutatni képesek.

N.-Kanizsán, 1878, aug. hó 22.

A polg. isk. tantestület.

— *A budapesti kir. tudom. egyetemen* a rendes beiratások mind a négy karnál f. évi szeptember hó 1-én kezdődnek, s bezárólag 14-ig tartanak.

A szülésznői tanfolyamra a beiratások szintén szeptember hó 1-én veszik kezdetüket.

Kir. magy. tudom. egyetemi iroda.

— **A szülőket figyelmeztetjük,** hogy a nagy kanizsai kisded ovodánál a tanév szeptember 1-jén veszi kezdetét.

— **(Gyászhir.)** A Knöpfler családot mély gyász érte. Knöpfler József, nagy reményekre jogositó fiatal ügyvéd e hó 25-én éjeli fél tizenkettőkor rövid szenvedés után 27 éves korában tüdővészben elhunyt. Béke hamvaira!

— **(A tanév kezdete.)** Pár nap mulva utcáink ismét élénkülni kezdenek az apró, középső és nagyobb deákoktól, kik az élvezetes vagy sok esetben nem is élvezetes kéthavi vacátió után visszatérnek, hogy az ismeretek csarnokaiban elméjüket tovább kiműveljék; hogy a gyermek- és ifjukor aranyszakában édes mézet gyüjtsenek, hogy legyen később a maguk és mások számára a haza, a közügy, a közművelődés szolgálatában. Az iskolatermek megtelnek ismét az eleven, mozgékony ifjusággal, s ha némelyik ajkán még ég is az édesanya búcsucsókja, s ha egy kissé szokatlan is távol szeretteitől, idegen emberek között mozogni, forgolódni, majd a reá váró kötelességek teljesitése el fogja oszlatni a pillanatnyira rajta erőt vevő búskomorságot a mihez az édes anyának jó tanácsokkal és pénzzel béllelt szeretettel teljes levele is ad egy kis vigasztalást. Az ilyenek azonban az uj gárdához tartoznak, kik csak az imént hagyták el a megszokott szülői hajlékot, s kiknek eleintén bizony egy kicsit nehezükre esik a gondos és mindent nyomban előteremtő áldott anyai kéz nélkülözése. A régi gárdából valók, kik már néhány évet töltöttek az idegenben egészen másképp járják körül az utczákat. Önérzetesség jellemzi járásukat, a pelyhedző áll alatt illatos britannica szivar (most az uj tanév első napjaiban még jut az ilyen is) füstölög, az érettségi vizsgálat még csak messze távolban, a láthatáron túl setétlik, a félelem tehát teljesen ismeretlen, s látva a gondtalan (nem gondatlan) ifjukor ez önérzetes képviselőit, nem is igen akarjuk elhinni, a mit sokan az úgynevezett túlterheltetésről beszélnek. S ha volna is valami igaz belőle, kivánunk az apróbbaknak és nagyobbaknak egyaránt jó kitartást és minél jobb sikert a tiz hónapon át. —

— **Tanodai értesités.** A tapolczai gazdasági szakosztálylyal megtoldott felső népiskolában a beiratások f. é. szeptember hó 1, 2, 3-án kezdődnek. — Az intézet első osztályába oly növendékek vétetnek föl, kik vagy a 6 elemi osztályról bizonyitványt mutatnak fel, vagy pedig a 12 évet betöltötték és megfelelő fölvételi vizsgálatot birnak le tenni. A szakosztályba oly növendékek vétetnek fel, kik a felső népiskola 3. osztályát vagy a reál és gymnasium 4 osztályát sikerrel végezték. — A felvételi vizsgálat dijmentes. — Tandij 4 frt. o. é; beiratási dij 50 kr o. é; Oly növendékek, kik szegénységüket hiteles községi bizonyitvány által, kimutatják, a tandij fizetése alól fölmentetnek. — Kelt Tapolczán 1878 augusztus hóban.

A tapolczai gazd. felső népiskola igazgatósága

— **A zalaegerszegi nőegylet** a következő felhivást bocsátotta ki: Egerszeg város és vidéke nemes szivü honleányaihoz! Alig mult egy éve, hogy egy véres háboruban áldozatul esett török sebesültek irányában oly mély és tényleges részvétet tanusitott egész nemzetünk, miszerint bámulatos mennyiségü gyüjtemények pénzben élelmi szerekben és tépésben szállitattak a török sebesültek segélyezésére. — Ha már egy idegen, bár rokonszenves nemzet rokkantjai iránti részvétünk ily áldozatokra birt elragadni bennünk, mennyivel inkább szent kötelességünk drága hazánk szeretett fiai, saját gyermekeink és testvéreink iránt kik ezerenkint elontják vérüket a csatatéren; kik mint sebesültek iszonyu kinokat szenvednek és nyomorognak, testvéri szeretetünket bebizonyitani, és tehetségünk szerint teljes erőnkből őket gyámolitani és véres fájó sebeiket enyhiteni. Áthatva ezen érzelmektől, a helybeli Nőegylet, melynek hivatása segiteni és enyhiteni bár hol a szenvedés és a nyomor reszkető, megható hangon segélyért kiált, f. hó 24-dikén tartott választmányi ülésében elhatározta, miszerint vitéz seregünk szerencsétlen sebesültjei javára egy *Tombolát saját költségén* fog rendezni, melynek tiszta jövödelme fele részben a sebesültek közt, fele részben pedig a besorozott katonák gyámolitalanul vissza hagyott nejei és gyermekei közt felosztatik. A midőn ezt tudomására hozni van szerencsénk, tisztelettel felkérjük, miszerint becses körében oda hatni sziveskedjék, hogy a jótékony és nemes czél tekintetéből ezen Tombolát minél számosabb látogatás által sikerében előmozditani és biztositani, szinte lehetőleg tépést is késziteni méltóztatnék, mely utóbbi Rozenberg Henrika urnő lakásához czimezendő. *A* tombola f. é Szeptember 2-án esti 8 órakor a Zöldfa vendéglő nagy termében fog megtartatni, belépti dij 60 kr felülfizetések köszönettel fogadtatnak, és nyilvános lapokban közzé tétetnek; egy tombola jegy ára 25 kr. Zala-Egerszeg 1878. Augusztus hóban.

A Zala egerszegi nőegylet.

— **Bucsu zeneelőadás.** Bátorfi Emma kisasszony, Bátorfi Lajos urnak a „Zalai Közlöny" szerkesztőjének kedves leánya Budapestre való távozása előtt, hová a conservatoriumban való további kiképeztetése végett megy, barátságos körü bucsuzene előadást tart a főgymnázium rajztermében e hó 28-án szerdán délután 5 órakor, melyen tanitványával együtt Berecz Imre zenetanár ur is közre fog működni. Bátorfi Lajos ur mint a kiküldött meghivó irja, hálája érzetét kivánja ez által tanusitani a kisdednevelő egyesület elnökségé és választmánya iránt. — Miután alkalmunk volt Bátorfi Emma kisasszonynak a legnagyobb reményekre jogositó szép tehetségét megismerni és meglepő technikai ügyessége fölött méltán csodálkozni, a meghivottaknak, kik e bucsu zeneelőadásra bizonyára megjelenni is fognak egy élvezetes órát helyezhetünk kilátásba. Bátorfi Emma kisasszony igen fiatal kora daczára ritka értelemmel és szép érzéssel játszik a zongorán, rendkivüli szorgalma pedig e téren a jövőre nézve szép kilátással kecsegtetik. A megtartott előadásról jövő számunkban bővebben referálunk. —

— **Megindító jelenetnek** voltam tanuja e napokban Rév-Fülöpnél. Behivott tartalékosok készültek átmenni hajón a Balatonon, hogy Boglártól tovább folytasák

---

belül 1 C. fokkal magasabb hőmérséket tüntettek föl, mint a hónaljban végrehajtott mérések. — A vér maga nem képez főszervet azok közt, melyek a szervezet számára hőt termelnek. Ebben a tekintetben a vért számos — s talán a legtöbb — szervek felülmulják. Azonban a vérnek — mint már jeleztem — azon fontos feladata van, hogy az egyes szervek különböző hőmérsékeit kiegyenlitse.

Arra nézve, hogy meddig lehet — állatoknál — e hőmérseket — az élet feláldozása nélkül — csökkenteni, a különböző állatoknál különböző-eredmények érettek el. Mig pl. Walther ugy találta, hogy a tengeri nyulnál már + 15 — + 18 C. fokig terjedő lehülésnél halál következett be; addig a Dél-Oroszországban élő suslik-ürge, amely téli álmat alszik, egészen + 4 C. fokig le volt hüthető anélkül, hogy az állat önszerü felüdülési képességét elvesztette volna, ha t. i. melegebb 1—12 C. foknyi hőmérsékbe helyeztetett át.

A mi már most a melegnek az emberi szervezetre való befolyását illeti, erre nézve röviden csak a következőket említem meg. A sarkvidéki utazók közleményei megerősitik az állatok lehülésére vonatkozó észleleteket az emberre nézve is. Kane orvostudor, hires sarkvidéki utazó, a tulságos hideg hatását irván le, állitja, hogy a mozgásokra nézve előbb mindinkább növekedő kedvetlenség áll elő; végre a mozgásnak hideg általi akadályozása oly magas fokot ér el, hogy az izmok működése teljesen lehetetlenné válik. Nemsokára az érzékek eltompulása és gondolkozási képtelenség áll be, mely csaknem ellenállhatatlanul alvásra kényszerit. A nevezett hires utazó ezen megfagyási állapotot, mely őt magát nem egyszer vezette volt a halál közvetlen határáig, fájdalmasnak, és rendkivül gyötrőnek irja le. Ő a megfagyási halálnál nem volt képes az elálmosodás kellemeit észrevenni, melyről a meleg szobában szoktunk álmadozni.

Állatokon véghezvitt kisérletek bizonyitják, hogy még oly állatok is, melyek hideg következtében látszólag már 40 perczczel előbb elhaltak, ismét tökéletesen föléleszthetők, ha kivülről meginditott mülegesges hőbevitel mellett egyszersmind a mülegesges légzés is foganatba vétetik. Az agy és az idegek ezáltal ismét föléledhetnek, miután már annyi ideig hüdöttek voltak.

Magasabb hőfok ellenben igen gyorsan megsemisitheti a szövetek élettulajdonságait. Idegeknél, izmoknál, vértestecseknél és mirigysejteknél azt látjuk, hogy azok, mihelyt a hőmérsék a rendes fokot csak néhány fokkal is felülmulja, rögtön az ugynevezett hődermébe mennek át, mely a szövet-nedvben oldva levő fehérnye-anyagok egyrészének megalvadásán alapszik, vagyis, más szókkal rögtön elhalnak. A hidegvérü állatoknál — Kühne szerint — ezen megalvadás, és ennek következtében a szövetek elhalása már 40 C. foknál beáll. az emlősállatoknál és az embernél 49 és 50 C. fok közt; madaraknál pedig csak az 53. C. foknál, minthogy ez utóbbiaknak a rendes hőmérséke nagyobb (40—43° C), mint az emlősállatoké.

Nem érdektelen tudni azt sem, hogy forró éghajlati vidéken való tartózkodás a közép-hőmérséknek körülbelül 1 C foknyi emelkedésével van összekötve oly egyéneknél, akik hüvösebb éghajlat alatt szoktak lakni, amint ezt Davy és mások észlelték. A hidegben való hosszabb tartózkodásnál, főleg, ha ez kényszeritett testi nyugalommal van egybekötve (pl. télen a templombani ülésnél), ugyszintén a hidegfürdőkben is a hőmérsék hasonló mérvben csökken. — Itt a lehütő szerveket, melyeknek működése a test igényeihez képest módosul mindenekelőtt a bőr és a tüdők képviselik. Vezetés által mindkét szerv, felületének megfelelőleg, hőt veszithet. Figyelembe kell azonban venni, hogy a levegő hővezetési képessége szerfölött csekély, a vizé azonban már sokkal nagyobb. Igy pl. + 30—35 C. foku fürdő közönbös hőmérsékünek szokott feltünni — miután ez bőrünk hőmérsékét megközeliti —; mig ellenben már a + 20 C. foku levegő meleg érzetet hoz bennünk létre; s a levegőt csak + 6 C. foknál szoktuk — rendesen — hidegnek nevezni. S mindez annyival nagyobb fokunak fog feltünni, minél nagyobb a megelőzött s a jelenlevő hő közti különbség vagy minél gyorsabban történik az egyikből a másba való átmenetel.

Itt még egyszer figyelmeztetek: a vizre ugyanazon hő nem mindig ugyanazon hatással van; a viz rendesen 0°-nál fagy jéggé. De nem igy van ez a nyilt tengereken. — Ezek még télben is csak mintegy — 28° C-nál fagynak be; ami azonban a 70 északi szélességi fokon innen sohasem történik. Ezen hőmérséki különbözetüknél fogva a tengerek roppant befolyással vannak a szárazföld éghajlati jellegére, amennyiben minden évszakban igyekeznek a hőmérséket kiegyenliteni, a végleteket enyhiteni: nyárban és a forró égöv alatt alanti hőmérséküknél fogva lehütőleg, télen és a hideg égöv alatt azáltal, hogy magasabb hőmérsékük által melegitőleg hatnak.

Ami továbbá valamely szerves test hővesztését illeti, erre vonatkozólag áll, hogy minél vékonyabb a külhám, mely a hőt roszul vezeti, minél kevésbé van az illető bőrrészlet szőrrel fedve, ezen hőveszteség ugyanazon viszonyok közt annál jelentékenyebb leend. Erre vonatkozólag egy másik, még sokkal jelentékenyebb tényező a bőr véredényeinek kitágulása és megtelése. Sőt a szervek alakja sem közönyös a hővesztésre nézve. Tapasztalatból tudjuk ugyanis, hogy a hősugárzás és vezetés keskeny, hegyes és aránylag nagy felülettel biró testekből könnyebben történik: tudjuk, pl. hogy az orr hegye, a fülek, az ujjak és általában a végtagok könnyebben és gyorsabban lehülnek, mint a törzs.

A hő elvonásra a leghatalmasabban az elpárolgás hat. Ennélfogva tehát izzadó bőrön száraz mozgékony levegőnél — akkor nagy levén az elpárolgás —, igen nagy a hőelvonás is.

Magas hőmérséknél — mint tudjuk — izzadás áll be, és ezzel a hőveszteség oly jelentékenyen fokozódik, hogy a test, amig izzadni képes (mig a levegő nincs telitve vizgőzzel és a bőrműködés meg nem szünik) még igen magas hőmérsékhez is képes alkalmazkodni. Blagden és utána még mások is + 79 C. foknyi száraz meleget több perczig kiállottak; Berger A. és dela Roche pedig 8—16 perczig 100 + 127. C. foknyi meleget állottak ki. S Blagden ez alkalommal azt tapasztalta, hogy hőmérséke csak 1 C. fokkal emelkedett.

Azt látjuk továbbá, hogy a test a hidegben lehülő felületét visszahajlás utján lehetőleg kisebbiti, s igy a hővesztés ezáltal is csökken. A lehülés egyébiránt minden egyénnél annál gyorsabban történik, minél csekélyebb azon hő-összeg, mely a testben rejlik. Itt maga a táplálkozás is tetemesen befoly ezen viszonyokra. S minthogy a különböző életkor, nem, szegénység, gazdagság stb. különböző tényezőket képviselnek, könnyen megérthető, hogy a szegények, gyermekek, aggastyánok, nők, s a betegségből üdülők miért fáznak jobban, mint erőteljesen táplált egészséges férfiak. Az előbbieknél minden hőveszteség az összes hőmennyiségnek sokkal nagyobb részét képviseli, mint az utóbbiaknál, ez tehát az idevonatkozó kellő magyarázatot megadja.

A borszesz, szunyal (morphium), gyüszünke, nikotin, curare által létrehozott s a fokozott izom működés folytán beállott fokozott lehülési képesség csak kis részben alapszik az ezek által létrehozott hőelyezetés fokozódásán. A nikotin (dohányal) — ha nem idéz elő heves görcsöket — kitágitja a környi edényeket, ami aztán a test lehülésére kellő magyarázatot nyujt. Hasonlólag hat a curare és borszeszmérgezés.

Különös fontossággal bir főleg ez utóbbi, minthogy a köznép a pálinkának melegitő hatást tulajdonit. A szegény ember, ahelyett hogy lakását fütené, pálinkát iszik. Ezáltal a környi edények kitágulván, pillanatnyira oda több hő vezettetik, egészben véve azonban a testben jelenlevő melegség — a kisugárzó felület nagyobb levén — tulságos gyorsan használtatik föl.

A borszesz tehát melegen öltözködött, jól táplált egyéneket képes tartósan fölmelegiteni; ellenben a télen előforduló megfagyás általi halálesetek legtöbbnyire ezáltal jönnek létre, hogy hiányosan öltözködött egyének pálinkaivás által akarnak magukon segiteni.

Hasonló eredményt hoz létre kemény hidegben az izommozgás is, amely Walther tapasztalata szerint — szintén elősegiti a hővesztést, s még pedig ugyanazon okból, mint a borszesz, azaz a környi részekhez pillanatra itt is nagyobb mennyiségü hő áramlik, de épen ezáltal a lehülés, s igy a melegvesztetég is nagyobb. Mindezeket élettani, s igy egészségi szempontból — azt hiszem — fontos tudni. Ez ösztönözött azok elmondására.

Szives üdvözletemet kegyednek!